

PREMA-PRADĪPA

śrī śrī guru-gaurāṅgau jayataḥ

PREMA-PRADĪPA

Een spirituele roman

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

In het Engels vertaald uit de Hindi uitgave van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

PREMA-PRADĪPA

Oorspronkelijke titel: Prema-pradipa – A Spiritual Novel

Auteur (Bengaals): Srila Bhaktivinoda Thakura, 1838

Vertaald in Hindi: Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja, 1921

Engelse vertaling: 1ste Druk 2017 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse titel: Prema-pradipa – Een spirituele roman

Nederlandse vertaling: 2020 Indira dasi

Voorzien van Sanskriet verzen in Romeins diacritisch schrift

Foto Sri Srimad Bhaktivedanta Svami Maharaja is courtoisie van © Bhaktivedanta Book Trust International, Inc., www.Krishna.com. Gebruikt met toestemming.

Vector art: Vecteezy.com; Freepik.com

Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: <https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

Email: banyantree@duck.com

Drukwerk: www.pumbo.nl

Papier: HVO biotop

Paperback: www.boekenbestellen.nl/boek/prema-pradipa

Alle Nederlandse titels van deze auteurs op één pagina:

www.boekenbestellen.nl – Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kosteloos Nederlandse titels in eBookformaten: jayaradhe.nl/boeken.html;
purebhakti.com/resources/ebooks-magazines/bhakti-books/dutch

Nederlandse vertalingen van de literaire nalatenschap van Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed geconserveerd door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en het World Book Archive in Vrindavan.

Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya; Vaisnavisme

NUR: 718 Oosterse religies

COPYRIGHT 2020 © I.H.M. GOOSEN – ENKELE RECHTEN VOORBEHOUDEN

BEHALVE WAAR ANDERS VERMELD VALT ALLEEN DE TEKST (NIET OPMAAK, FOTO'S EN KUNST) IN DIT BOEK ONDER CREATIVE COMMONS NAAMSVERMELDING-GEENAFGELEIDWERKEN 4.0 INTERNATIONALE PUBLIEKE LICENTIE

Overzicht licentie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode.nl>

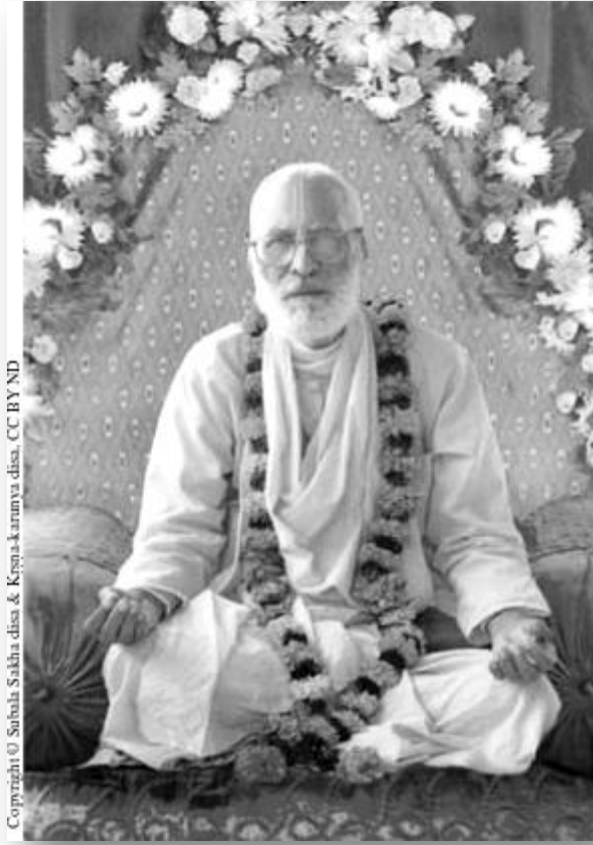

Opgedragen

Dit boek, *Prema-pradīpa*, geschreven door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura bied ik aan in de lotushanden van mijn uiterst mededogende en grondeloos genadevolle *gurupāda-padma*, de eerbiedwaardige *nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda aṣṭottara-śata śrī* Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja, die een niet-verschillende manifestatie is van *nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda śrī* Śrīmad Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī Prabhupāda, aan wiens lotusvoeten hij zich lang geleden heeft uitverkocht.

Met aspiratie voor de dienst aan Śrī Hari,
Guru en Vaisnava's,
Śrī Bhaktivedānta Nārāyaṇa

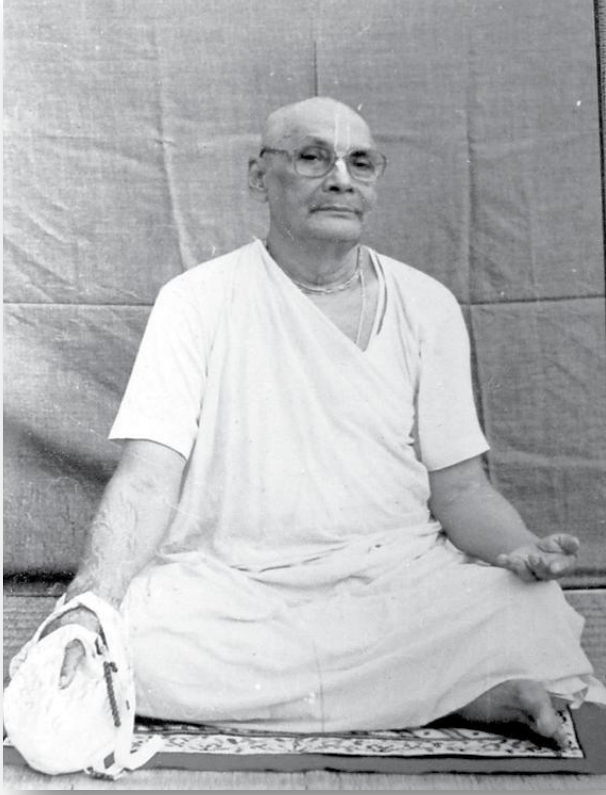

nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA VĀMANA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

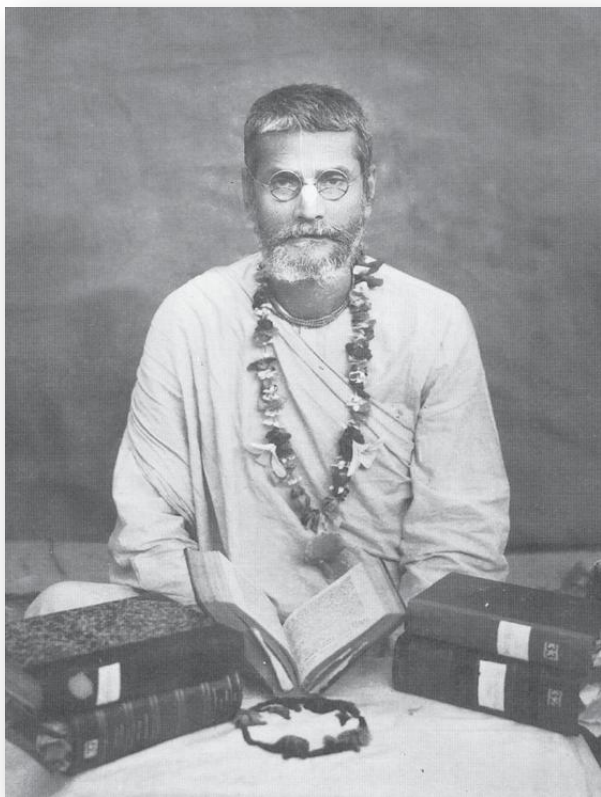

nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA SVĀMĪ MAHĀRĀJA

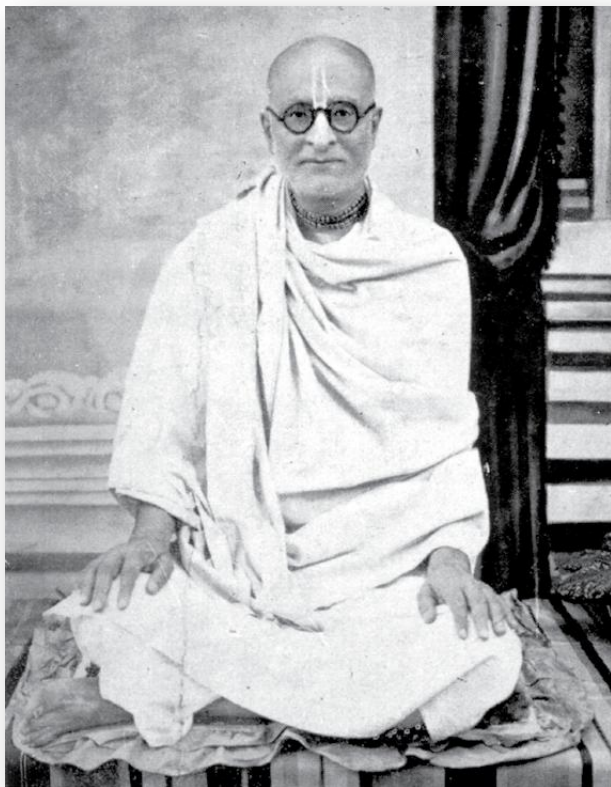

nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

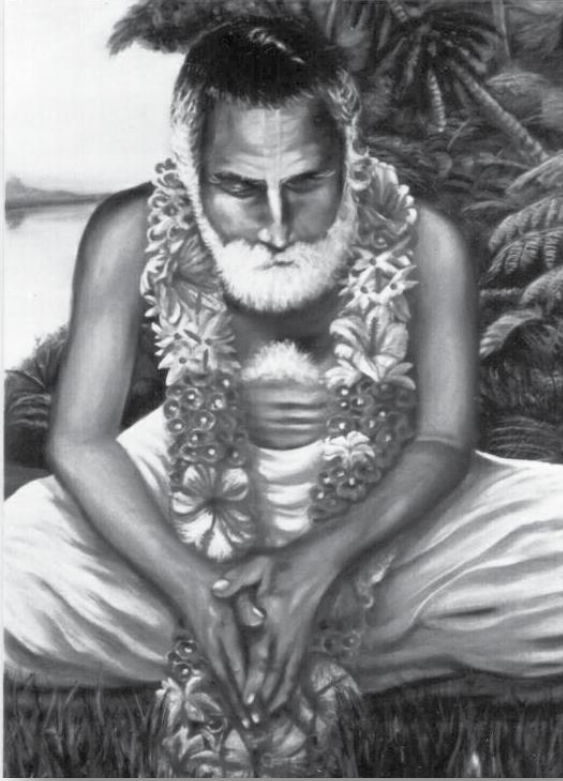

nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

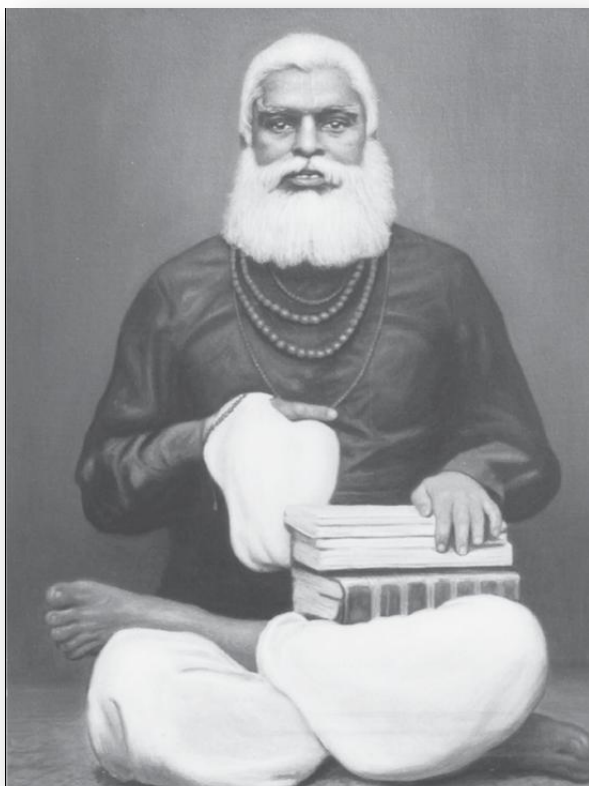
BHAKTISIDDHĀNTA SARASVATĪ ṬHĀKURA PRABHUPĀDA

nitya-lilā-pravista om viṣṇupāda paramahansa
ŚRĪLA GAURA-KIŚORA DĀSA BĀBJĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā-pravista om viṣṇupāda

ŚRĪLA SACCIDĀNANDA BHAKTIVĪNODA ṬHĀKURA

Inhoud

<i>Voorwoord van de Redacteuren</i>	<i>i</i>
<i>Pradipa-sikha – De vlam van de lamp</i>	<i>v</i>
<i>Inleiding</i>	<i>xv</i>
<i>Een woord van de Redacteur van de eerste Hindi uitgave</i>	<i>xix</i>

Eerste Straal

Haridāsa Bābājī ontmoet Premadāsa Bābājī	1
Haridāsa Bābājī en Premadāsa Bābājī converseren	2
Discussies van toegewijden over karma en jñāna zijn ook hari-kathā	3
Haridāsa Bābājī en Premadāsa Bābājī trekken naar Govardhana onder het zingen van kīrtana	5

Tweede Straal

Haridāsa en Premadāsa Bābājī's gaan de grot van Paṇḍita Bābājī in Govardhana binnen	7
Alleen dienstverlening aan Kṛṣṇa geeft rust, niet yoga	9
Een yogi in het gezelschap stelt de superioriteit van yoga vast boven de verering van het godsbeeld	10
Paṇḍita Bābājī toont de meerwaarde aan van bhakti boven yoga	11
Bewijs van de inferioriteit van het pad van yoga	13
Hoewel hij tevreden was, vond Yogi Bābājī yoga beter geschikt om de zintuigen te bedwingen dan de negen onderdelen van bhakti	14

Een val is onvermijdelijk voor een beoefenaar, die met droge speculatie en praktijk de onderdelen van bhakti gebruikt als middel om te genieten	15
---	----

Derde Straal

Mallika Mahāśaya, Narena Bābū en Ānanda Bābū arriveren	19
Mallika Bābū stelt zich voor	21
Mallika Bābū stelt Narena Bābū en Ānanda Bābū voor	22
In zijn hart is Yogī Bābāji bang te vallen als gevolg van associatie met wereldse personen	23
Mallika Mahāśaya legt een gelofte af, kleedt zich om en aanvaardt śrī nāma, terwijl Narena Bābū en Ānanda Bābū onafhankelijk blijven en nog steeds in het brāhmoïsme geloven	24
Als Yogī Bābāji naar hun filosofie informeert, wijst Narena Bābū, een leraar van brāhmoïsme, op een reeks fouten in het hindoeïsme	26
Ānanda Bābū zet de grondbeginselen van het brāhmoïsme uiteen	28
Yogī Bābāji beschrijft de verschillen tussen haṭha-yoga en rāja-yoga	29
Een analyse van haṭha-yoga	30
Het laatste woord over haṭha-yoga	39
Narena Bābū en Ānanda Bābū ontwikkelen vertrouwen in het vaiṣṇavisme, dat Yogī Bābāji beoefent	40

Vierde Straal

Yogī Bābāji, Mallika Mahāśaya, Narena Bābū en Ānanda Bābū horen een lied op weg naar de grot van Paṇḍita Bābāji	43
De twee Vaiṣṇava's en de twee mannen bereiken de āśrama van Paṇḍita Bābāji	46
Yogī Bābāji vraagt Paṇḍita Bābāji hoe rasa-samādhi en rāga-sādhana mogelijk zijn zonder yoga te beoefenen	47

Het verschil tussen materiële en spirituele rāga, de onmogelijkheid om zonder spirituele praktijk te verzaken en de onmogelijkheid om door middel van yoga spirituele rāga te krijgen _____ 48

De superioriteit van de rāga-mārga van Vaiṣṇava's boven yoga en brahma-jñāna _____ 50

Iedereen is bevangen door de analyse van Paṇḍita Bābāji en Narena Bābū en Ānanda Bābū gaan twijfelen aan Rājā Rāma-mohana Rāya _____ 51

Yogī Bābāji voert een kīrtana uit, die geschikt is voor de situatie, wanneer hij met zijn drie metgezellen naar zijn kuṅja terugkeert _____ 53

Vijfde Straal

Degenen die moderne tradities uit het Westen volgen, beschouwen Vaiṣṇava's als losbandig en bhakti als onzedelijk _____ 55

Narena Bābū denkt dat verering van het godsbeeld afgoderij is en speculeert over de kwestie _____ 56

Het idee van Ānanda Bābū over verering van het godsbeeld is helderder dan dat van Narena Bābū _____ 57

Bābāji verzekert hen, dat hij later afgoderij zal bespreken en zegt, dat iedereen moet gaan slapen _____ 58

Yogī Bābāji's uitleg van de acht onderdelen van rāja-yoga _____ 58

Mallika Mahāśaya wordt enthousiast na het horen over rāja-yoga _____ 67

Het voorstel van Narena Bābū en Ānanda Bābū om onder Yogī Bābāji te gaan studeren _____ 68

Narena Bābū en Ānanda Bābū geven blijk van hun twijfels en vragen Yogī Bābāji waarom de foutloze Vaiṣṇava's idolen vereren _____ 69

Yogī Bābāji bespreekt de waarheden over Vaiṣṇava's en het vaiṣṇavisme _____ 69

De twee Bābū's en Yogī Bābāji dansen voor het godsbeeld en voeren kīrtana voor Hem uit _____ 71

Zesde Straal

Narena Bābū ontvangt een brief van een brāhmoïstenleider	73
Mallika Mahāśaya's brief van Nityānanda Bābājī	74
De twee Bābū's vervloeken hun leven	76
Tijdens de uitvoering van kirtana arriveren twee Bāula Bābājī's	76
De Bāula Sampradāya is in feite monistisch	78
De ācāryas van de vier Vaiṣṇava sampradāyas en de overeenkomsten van hun filosofieën	78
Śrī Caitanya-deva behoort tot de Mādhva Sampradāya, terwijl Neḍā's, Dervishes, Sāi's en andere zogenaamde sādhus pretentieuze devote, non-Vaiṣṇava's zijn	80
De filosofie van Śrīman Mahāprabhu is perfect vastgelegd in de boeken van de Gosvāmī's	81
Van alle wetenschappen is bhakti de grootste	81
Bhakti verschijnt niet door studie van en debat over de geschriften	82
Omdat Narena Bābū denkt, dat Kṛṣṇa een sterfelijk mens is, stelt hij een vraag over Īśvara	83
Vanwege verschillen tussen de uitvoerders van karma, jñāna en bhakti schijnt de waarheid over Bhagavān, die één is, verscheiden te zijn	84
Een analyse van de gescheidenheid van Paramātmā, brahma en Bhagavān	85
Bhagavān is vol vermogen, rijkdom en beminnelijkheid; Narena Bābū en Ānanda Bābū hebben een natuurlijke smaak voor beminnelijkheid	87
Op advies van Yogī Bābājī gaan de twee Bābū's Śrī Caitanya-caritāmṛta bestuderen	89
Dansen, zingen en huilen in prema zijn van nature gevolgen van het lezen van Śrī Caitanya-caritāmṛta	90

Narena Bābū en Ānanda Bābū nemen hun toevlucht tot Śrī Nāma ____ 91

In de associatie van Vaiṣṇava's aanvaarden de twee Bābū's
de kledij van Vaiṣṇava's _____ 92

In het hart van de twee Bābū's verschijnt mededogen voor
levende wezens _____ 92

Zevende Straal

Narena Bābū stuurt een brief met een vraag naar de leider
van het brāhmoïsme _____ 95

Iedereen draagt bij aan een festival in Prema-kuñja _____ 95

De damesvertrekken in Prema-kuñja en de recitatie van
Śrī Caitanya-caritāmṛta door Prema-bhāvinī _____ 96

Wat is rati? Het identificeren van de standplaats en het reservoir ____ 98

Het eren van prasādam op het festival in Prema-kuñja _____ 100

De twee Bābū's en Mallika Mahāśaya eren de restanten van
de Vaiṣṇava's en horen erover vertellen _____ 101

Alleen vaiṣṇavisme kan gelijkheid tussen de kasten scheppen _____ 101

Prema-bhāvinī stelt zich voor _____ 102

Nadat ze Prema-kuñja hebben verlaten, krijgt iedereen darśana
van het koeherdervoorjaarsfestival _____ 105

Ze ervaren het gevoel van Vraja terwijl ze terugkeren naar
de kuñja van Yogī Bābāji _____ 107

De twee Bābū's nemen de onderdelen van bhakti in de associatie
van sādhus in acht en verzaken het debat volkomen _____ 108

Achtste Straal

De leider van het brāhmoïsme beantwoordt de vragen van
Narena Bābū in een brief _____ 111

De opvatting van de volgelingen van brāhmoïsme over de aard van bhakti	112
Het brāhmoïsme wijst de schoonheid van de Absolute Waarheid af	113
In impersonalisme wordt bhāva overheerst door logica	113
Volgens de filosofie van het brāhmoïsme is bhakti eenvoudig onpersoonlijk monotheïsme	114
Narena Bābū wordt een baan aangeboden	115
Yogī Bābāji openbaart de fout van de filosofie van het brāhmoïsme en ze vertrekken allemaal naar de grot van Paṇḍita Bābāji	115
Paṇḍita Bābāji legt rasa-tattva uit en zegt iedereen de rasa te drinken van Śrīmad-Bhāgavatam, de essentie van alle geschriften	116
Wat is rasa eigenlijk?	118
Materiële rasa is een verminkte reflectie van bhakti-rasa	119
Het verschil tussen bhāva en rasa: rasa is het totaal van alle bhāvas	120
Een uiteenzetting van de drie soorten rasa: werelds, hemels en spiritueel	121
Pārthiva-rasa	122
De inferioriteit van svargīya-rasa aan vaikunṭha-rasa	123
Vaikunṭha-rasa is niet onderhevig aan logica	124

Negende Straal

De conclusies van de twee Bābū's over de lessen van Paṇḍita Bābāji over rasa	127
De conclusies van Narena Bābū over svargīya-prema	128
Narena Bābū's juiste conclusies met betrekking tot vaikunṭha-rasa	129
Narena Bābū wijst de filosofie van het brāhmoïsme af	130
Het betreuren van de conditie van de brāhmoïstenleider	131

Beide Bābū's hebben een smaak voor śṛṅgāra-rasa _____	131
Paṇḍita Bābāji beraadslaagt wederom over de principes van vaikunṭha-rasa _____	132
Vaikunṭha en Parabrahma zijn eeuwig en beschikken over diversiteit, anders zouden ze niet bestaan _____	133
Brahma vormt de begrenzing en bedekking van Vaikunṭha _____	134
Eeuwige variëteit bepaalt het verschil tussen Bhagavān en de gediversifieerde levende wezens _____	134
Diversificatie is het kenmerk van vermogen (śakti), dat uit drie aspecten bestaat: sandhinī, saṁvit en hlādinī _____	135
Deze wereld is materieel en onzuiver, terwijl Vaikunṭha spiritueel en zuiver is _____	135
Het woord cit wijst op 'kennis verkregen door samādhi', 'de ziel' en 'het lichaam van de ziel' _____	136
Cit of bewustzijn bestaat in twee aspecten: pratyag en parāga _____	137
Een inleiding op de vijf stadia van rasa: śānta, dāśya, sakhya, vātsalya en madhura _____	137
De sectoren van Vaikunṭha en hun respectievelijke rasas _____	139

Tiende Straal

Rati is de basis van rasa _____	141
Drie symptomen van rati: het is vol bhāva, vol gretigheid en vol verlangen _____	142
Het zaad van de poging naar rasa is rati, niet ruci _____	142
Het verschil tussen de twee typen supporter (ālambana) in vibhāva: het object en de standplaats _____	143
Uddipana – het tweede element van vibhāva _____	144
Śṛṅgāra-rasa bestaat in twee soorten : svakiya en pāraikiya _____	144

Men bevindt zich in de rasa waarvoor men gekwalificeerd is _____	145
Āṅgika-anubhāvas en sāttvika-anubhāvas _____	145
Het verschil tussen āṅgika-anubhāvas en sāttvika-anubhāvas _____	148
Drieëndertig sañcārī-bhāvas _____	149
Vyabhicārī-bhāvas _____	150
Sañcārī-bhāvas voeden rati _____	150
Rati wordt prema wanneer het zijn toevlucht neemt tot een bepaalde relatie _____	151
Een onpartijdig overzicht van de volgorde van rasa en een overweging van śānta-rasa _____	152
Een beschouwing van dāśya-, sakhya-, vātsalya- en madhura-rasas ____	152
Rasa-tattva wordt gerealiseerd door het te ervaren in de associatie van śrī gurudeva _____	153
Ānanda Bābū en Narena Bābū krijgen de status van Vaiṣṇava _____	154
<i>Glossarium</i> _____	155

Voorwoord van de Redacteurs

(voor de eerste Engelse uitgave)

HET DOET ONS GROOT GENOEGEN OM DE vertaling van de meeslepende, spirituele roman door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, getiteld *Prema-pradīpa*, aan de Engelstalige lezers te presenteren. Dit werk is vertaald uit de Hindi uitgave van *nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda aṣṭottara-śata śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja* (Śrīla Gurudeva). We bieden deze Engelse uitgave op bescheiden wijze in zijn handen aan.

Śrīla Gurudeva stelt het volgende vast in zijn commentaar op *Bhāgavad-gītā* (4.29),

Śrīmad-Bhāgavatam (11.15.1) legt het volgende uit, “Iemand, die zijn zintuigen en zijn ademhalingsproces beheerst en zijn geest geheel in Mij [de Allerhoogste Persoon] absorbeert, brengt van nature alle mystieke perfecties onder zijn beheer.” Voor meer informatie over dit onderwerp kunnen de lezers *Prema-pradīpa* van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura bestuderen.

Toen dit boek in 1886 in het Bengaals werd geschreven, een tijd, waarin de bevolking van India zich afkeerde van haar eigen spirituele erfgoed en afwijkende filosofieën omarmde, heeft dit boek zijn lezers geïnspireerd om weer terug te keren naar het authentiek spirituele leven.

Vijfenzestig jaar later heeft Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja, die de eerste inleiding op deze uitgave schreef (getiteld *Pradīpa-sīkhā*), de missie van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura gepropageerd door de pseudo spirituele invloeden, die onverenigbaar zijn met de authentiek vedische geschriften, ronduit te hekelen. Hij heeft dit grote werk opnieuw uitgebracht. Het is smaakvol geschreven, het gaat diep in op de stof en verheldert de manier, waarop het ware en hoogste doel van *yoga* op de juiste wijze in overeenstemming met de vedische versie kan worden bereikt.

Wat is brāhmoïsme?

Prema-pradīpa refereert veelvuldig aan een religieuze beweging geheten brāhmoïsme. Deze stroming zal aan westerse lezers onbekend zijn, maar in de tijd, waarin dit boek werd geschreven, vierde deze beweging hoogtij. Het brāhmoïsme werd in de 19de eeuw door Rāja Rāma-mohana Rāya gesticht en werd opgevat als een hindoereformatie en een monotheïstische religie. De filosofie van deze beweging was doordrenkt met rationalisme en een modern wetenschappelijke benadering. De brāhmoïstische filosofie stelt vast, dat de verering van de gedaante van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods hetzelfde is als afgodendienst, dat de vedische geschriften het

vertrouwen niet waard zijn en dat men geen geloof moet hechten aan de *avatāras* van Bhagavān (de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods). Volgens de Veda's en degenen, die zich de vedische gedachtenlijn volkomen hebben eigen gemaakt, voorkomt dit idee, dat men de zegen, die inherent is aan de ziel, ooit proeft en dat men ooit volkomen vrijheid ervaart. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura maakte zich hierom grote zorgen en heeft om deze reden deze grote literatuur voor het spirituele welzijn van een ieder geschreven.

Hoewel *Prema-pradīpa* een roman wordt genoemd, is het belangrijk te weten, dat alle begripsvorming van een zuivere toegewijde van Śrī Kṛṣṇa uit spirituele realiteit bestaat. In deze zin zijn de karakters, die u in de volgende pagina's gaat ontmoeten, en de situaties, waarin ze belanden, niet fictief.

Alle voetnoten zijn geschreven door Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja, tenzij anders vermeld. Alle toevoegingen tussen vierkante haken zijn afkomstig van de redacteuren.

We bidden aan de lotusvoeten van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en aan de auteurs van de drie inleidingen op dit werk, dat ze voldaan zijn met onze bescheiden presentatie en dat ze ons op zekere dag zullen zegenen met de realisatie van de sublieme inhoud van dit boek.

Met aspiratie voor de dienst aan Śrī Guru en de Vaiṣṇava's
Het Uitgeversteam

4 september 2017
De Verschijningsdag van
Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

Het [Engelstalige] Uitgeversteam

Vertaling uit het Hindi: Sanātana dāsa • *Vertaling betrouwbaarheidscontrole:* Śrīvāsa dāsa • *Vertaling betrouwbaarheidscontrole assistentie:* Rādhā-Govinda dāsa, Prīti dāśī • *Vertaaladvies:* Madhukara dāsa, Candraśekhara dāsa • *Redactie:* Vaijayanti-mālā dāśī, Madhusmita dāśī • *Proeflezing:* Madhukara dāsa, Sulata dāśī, Janakī dāśī • *Opmaak:* Janakī dāśī • *Illustratie omslag:* Nilambarī dāśī • *Ontwerp:* Kuñja-kalikā dāśī • *Bijzondere erkenningen gaan uit naar:* Atulakṛṣṇa dāsa, Sundara-gopala dāsa (UK)

Pradipa-sikha

De vlam van de lamp

De reden voor het uitgeven van Prema-pradipa

*H*ET IS DE VRAAG, OF INDIA ONAFHANKE-
lijkheid of een staat van verdorvenheid heeft
gekregen. We zien een alarmerende schaarste
aan voorzieningen voor het overleven van de bevolking,
waarvan voedselschaarste het meest in het oog springt; op de
tweede plaats heerst er schaarste aan kleding en op de derde
plaats schaarste aan geschikte behuizing. Het is de vraag, of
de mensen onafhankelijkheid hadden gewild, indien ze had-
den geweten, dat ze met een dergelijke tegenspoed geconfron-
teerd zouden worden. Ondanks de beste pogingen kan in der-
gelijke zware tijden geen rust worden gevonden. Wie be-
schrijft onder dergelijke omstandigheden dan de manier om
wel rust en vrede te krijgen?

De lessen van Śrīla Ṭhākura Bhaktivinoda, die hij predikte tijdens de tegenslagen van de Indiase opstand (en terwijl Orissa nog te lijden had van de nasleep van onderwerping), werden vijftien jaar later als een echo teruggehoord, toen *Prema-pradīpa* – letterlijk, “de lamp van goddelijke liefde” – werd aangestoken. Het gevolg van het onderricht in Arabisch en Farsi was, dat leden van de Brāhma Samāja zich in die tijd op de aanval op hindoe’s hebben gestort, op de ontering van de godsbeelden van Bhagavān en op het uitroeien van vrome activiteit, waarmee ze een slachting in de samenleving hebben aangericht en een verschrikkelijke tegenspoed in het land hebben veroorzaakt. Dat niet alleen, ze hebben ook voeding gegeven aan de atheïstische mentaliteit, die door de focus van *yogīs* op louter lichaamsoefeningen over de rest van de wereld werd verspreid. Tegelijkertijd werden de hoogtijdagen van dergelijke figuren echter beknot door dit boek, *Prema-pradīpa*. Het is een groot geluk, dat Śrīla Ṭhākura Bhaktivinoda met zijn onvermoeibare inzet India heeft gered van de ketenen van de Brāhma Samāja en van de lijn van atheïstische *yogīs*. Door zijn genade zijn beide elementen nu praktisch uit India verdwenen. Hier en daar lopen echter nog enkele aanhangers van die religies rond en met de wens om hun intelligentie te zuiveren en om rust te brengen in de huidige staat van ontregeling is dit boek opnieuw gepubliceerd.

Als de lessen van *Prema-pradīpa* in het hart van de levende wezens worden ontstoken, wordt hun lijden volkomen verdreven. Met dit doel heeft de auteur zijn presentatie gebaseerd op de materie van de hoogst instructieve verzen van

Śrīmad-Bhāgavatam. Ik ga deze sectie afsluiten met een van die verzen,

*tad eva ramyaṁ ruciraṁ navam navam
tad eva śaśvan manaso mahotsavam
tad eva śokārṇava-śoṣaṇaṁ nṛṇāṁ
yad uttamaḥśloka-yaśo 'nugīyate*

Śrīmad-Bhāgavatam (12.12.50)

Om het in de stijl van Śrīla Prabhupāda Bhaktisiddhanta Sarasvatī Ṭhākura te zeggen is de essentie van het vers hierboven als volgt, “Lezingen over *Śrīmad-Bhāgavatam* wekken eeuwige voorspoed voor de levende wezens. *Kīrtana* ter meerdere glorie van Bhagavān kan de bodemloze oceaan van verdriet over het gebrek van de mens droogleggen. Discussies over Bhagavān kunnen een duurzaam festival in het hoofd van de levende wezens creëren. De telkens nieuwe uitwisselingen schenken de hoogste smaak en zijn uiterst plezierig, terwijl gesprekken over alles behalve Śrī Kṛṣṇa het hoofd van de levende wezens doet verdrinken in de oceaan van verdriet. Vertellingen over de glorie van Bhagavān geven door hun natuurlijke vrijgevigheid gezondheid aan het levend wezen, die woont op een plek, waar gebrek heerst.”

Een inleiding op Prema-pradīpa

Toen Śrīla Ṭhākura Bhaktivinoda dit boek componeerde en het voor het eerst in het jaar 1886 (400 Caitanyābda) publiceerde, heeft hij het op de volgende manier ingeleid.

Dit is een roman over de aantrekkingskracht van geheiligde toewijding aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, de zin-

loosheid van logica, de vruchteloosheid van droge *yoga* oefeningen en de degradatie van het brāhmoïsme en andere godsdiensten.

Ofschoon Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura voor die uitgave geen voorwoord had geschreven, kunnen we met *Prema-pradīpa* enigszins bekend raken door middel van de brief, waarin hij het werk opdroeg aan de koning van de onafhankelijke staat Tripurā, Zijne Excellentie Viracandra Māṇiya,

Met de wens om de superioriteit van het vaiṣṇavisme te vestigen heb ik deze compositie geschreven getiteld *Prema-pradīpa* en in termijnen gepubliceerd in mijn tijdschrift *Sajjana-toṣaṇī*. Hierdoor hebben veel onderlegde jongeren *kṛṣṇa-bhakti* opgepakt en op hun verzoek heb ik het nu als boek laten drukken. Nadat Mahārāja heeft blijk gegeven van zijn diepe waardering voor het vaiṣṇavisme en van zijn bereidwilligheid om onbeperkte bronnen voor haar verspreiding aan te spreken, bied ik dit boek uit dank in zijn lotushanden aan, die onophoudelijk zijn gewijd aan de dienstverlening aan Śrī Hari. Mijn noeste arbeid zal pas succes krijgen, als de onderwerpen besproken in dit boek voor altijd in uw geleerde vergadering zal worden besproken.

Śrīla Ṭhākura Bhaktivinoda heeft boeken geschreven in Sanskriet, Bengaals, Engels, Hindi, Urdu en diverse andere talen. In mijn inleiding op *The Collected Essays of Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura* heb ik een korte biografie van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura gegeven met een lijst van zijn vele composities. Ieder afzonderlijk essay in dat boek omvat de essentie van alle geschriften – en *Prema-pradīpa* vormt hierop geen uitzondering.

Een spirituele roman

Prema-pradīpa is geen gewone roman, die de geest afleidt, want een gewone roman is aan werelds plezier gewijd. Verhalen over vrouwen in dergelijke romans vestigen de aandacht van de lezer op lustbevrediging. Hoewel in dit boek het karakter van vrouwen kort wordt beschreven, gaat hiermee zelfs niet de minste of geringste ondeugdelijke gedachte gepaard. Ze worden vermeld met grote eerbied en niet op ongepaste wijze.

Aangezien dit boek niet louter een roman is, heb ik het woord “roman” gekwalificeerd met de term *pāramāṛthika*, hetgeen betekent “gerelateerd aan de hoogste spirituele verworvenheid”. Daarom noem ik dit boek een spirituele roman. We zien, dat veel mensen tegenwoordig een smaak hebben voor het lezen van romans en dit boek is dan ook in deze vorm gegoten. We brengen het opnieuw uit om dergelijke personen een gelegenheid te geven om spirituele instructies te ontvangen.

De specialiteit van de huidige uitgave

Verscheidene sterke trekken onderscheiden de huidige uitgave van de voorgaande. Bijvoorbeeld, ieder onderwerp heeft een eigen subkop en ieder onderwerp staat vermeld in de Inhoudsopgave. Deze bepaalde uitgave is gepubliceerd volgens het idee van *jagad-guru om viṣṇupāda paramahansa-svāmī Śrī Śrīmad Bhaktisiddhanta Sarasvatī Gosvāmī Prabhupāda*, die de verering van Bhagavān eerder met een gevoel van afgescheidenheid (*vipralambha*) dan met een gevoel van ontmoet-

ting (*sambhoga*) uiteenzet. Ook dit is een onderscheidend kenmerk van het boek.

Ik zal deze *Pradīpa-sikhā* besluiten, nadat ik enkele woorden heb gewijd aan de kwestie *yoga* en brāhmoïsme.

Verfoeid zij yoga

In dit boek heeft de auteur aangetoond, dat de filosofie van Patañjali over *yoga* alleen voor de vuildnisbak geschikt is. De auteur heeft de atheïstische *sāṅkhya* filosofie echter niet besproken. De aanhangers van de *sāṅkhya* school hebben de rol van de doener aan de materiële natuur (*prakṛti*) opgelegd en de Persoon (*puruṣa*) op non-actief gezet door Hem te reduceren tot louter een term om het doel van hun filosofie te dienen. Op die manier hebben de gelovigen van *sāṅkhya* vijftwintig elementen van de realiteit uitgedokterd in plaats van [de traditionele] vierentwintig. Ze zeggen, dat kennis wordt verkregen en alle ellende stopt door deze elementen van *prakṛti* te overdenken. Ze zeggen, dat dit *mokṣa* (bevrijding) is. De Veda's, Vedānta, Upaniṣaden, *Śrīmad-Bhāgavatam*, Purāṇa's, Itihāsa's en alle andere geschriften weerleggen dit idee en zeggen, dat het absurd is, dat *mokṣa*, dat aan deze wereld transcendent is, met behulp van materiële kennis kan worden verkregen. Dus *sāṅkhya-yoga* wordt in feite door de filosofie van Vedānta verdoemd. Verder is het niet mogelijk om de Allerhoogste Absolute Waarheid (*parama-brahma*) door middel van de *aṣṭāṅga-yoga* van Patañjali te leren kennen. Het ontzag voor God, dat men in *aṣṭāṅga-yoga* aantreft, is in wer-

kelijkheid een onderdeel van *sāṅkhya-yoga*. Daarom dient het als zodanig te worden begrepen.

Het uitsterven van het brāhmoïsme

Rājā Rāma-mohana Rāya, leider en voortrekker van de nieuwe religie van het brāhmoïsme, heeft het uitsterven van zijn gerespecteerde gemeenschap, de Brāhma Samāja, teweeg gebracht door zich kwaadaardig op te stellen jegens Vaiṣṇava's. Om de Vaiṣṇava's aan te vallen heeft hij zich verzet tegen de uitspraak van Śrīla Vedavyāsa in *Garuḍa Purāṇa*, “*bhāṣyo 'yaṁ brahma-sūtrānām – Śrīmad-Bhāgavatam* is het eigenlijke commentaar van Vedānta.” Hij kon *Śrīmad-Bhāgavatam* niet aanvaarden als een commentaar op *Brahma-sūtra* [het geschrift als basis van de filosofie van *vedānta*]. Hij was geleerd en had zich de talen Arabisch en Farsi van de moslims eigen gemaakt en was op die manier door het gedachtengoed van de moslims beïnvloed geworden. Hij kon niet begrijpen, dat het onderscheid tussen de gemeenschap van Vaiṣṇava's en zijn gemeenschap van brāhmoïsten het verschil tussen kennis en onwetendheid betrof. Dienstverlening aan Bhagavān en zogenaamde kennis voortkomend uit onwetendheid kunnen nooit met elkaar in overeenstemming zijn.

In zijn bezwaar heeft deze leider van het brāhmoïsme gezegd, dat *Śrīmad-Bhāgavatam* een boek is over het spel van Śrī Kṛṣṇa en dat de naam van Kṛṣṇa ergens in de vijfhonderdvijftig *sūtras* van Vedānta zou moeten worden vermeld om het als een commentaar op Vedānta te kunnen aanvaarden. Maar ik zeg, dat het absurd is te denken, dat *Śrīmad-Bhāgavatam*

geen commentaar is op Vedānta, omdat Kṛṣṇa's naam daar (in *Brahma-sūtra*) niet wordt genoemd. Te zeggen dat een vertelling niets te maken heeft met het onderwerp, dat erin wordt behandeld, berust op onwetendheid. Het is in de moderne gang van zaken echter de norm geworden om een vertelling van zijn onderwerp te scheiden en omgekeerd. Verder wil ik nog zeggen, dat het behoorlijk verkeerd is om aan te nemen, dat Vedānta en Kṛṣṇa's spel niets met elkaar te maken hebben, eenvoudig omdat de naam “Kṛṣṇa” in *Vedānta-darśana* [*Brahma-sūtra*] niet expliciet wordt genoemd. Als een kuise en eerbare echtgenote naar de naam van haar echtgenoot wordt gevraagd, zal ze zijn naam nooit noemen, maar als de ondervrager op basis hiervan zou concluderen, dat ze geen echtgenoot zou hebben, of dat ze met hem geen relatie zou hebben, zou hij een verkeerde conclusie trekken.

Veel mensen aarzelen om de naam van een geëerbiedigde dierbare te noemen. Een voorbeeld hiervan wordt aangetroffen in het gedrag en het schrijven van de brāhmoïstenleider, Rājā Rāma-mohana Rāya zelf. Omdat hij te verlegen was om de naam van zijn meest dierbare, meest geëerde Ācārya Śrīla Śaṅkara te noemen, verwees hij schriftelijk altijd naar hem als “Bhagavān Bhāṣyakāra”. Als hijzelf heeft geaarzeld om de naam van Ācārya Śaṅkara te noemen, wat is dan zo ongebruikelijk aan de terughoudendheid van de auteur van *Śrīmad-Bhāgavatam*, Śrī Vyāsadeva, en de naam niet expliciet te noemen van Hem, die iedereen het dierbaarst is?

Een ander punt is, dat Ācārya Śaṅkara zijn commentaar op *Brahma-sūtra* heeft gecomponeerd op de premisse, dat *jñāna* (kennis van het onpersoonlijke aspect van de Absolute Waar-

heid) de hoogste verworvenheid zou zijn en dat *brahma* (de ongedifferentieerde, onpersoonlijke en alomtegenwoordige eenheid) het substraat van *jñāna* vormt. Ook de leider van het brāhmoïsme beschouwde dit als vaststaand feit. Mijn vraag is echter als volgt. Wordt het woord *jñāna* in een van de verzen van *Brahma-sūtra* genoemd? Het woord *jñāna* wordt nergens in de vijfhonderdvijftig verzen aangetroffen. Dus in het licht van deze logica zou de leider van het brāhmoïsme ook nooit een commentaar op *Brahma-sūtra*, dat *jñāna* bevordert, kunnen accepteren.

Tridaṇḍi-bhikṣu

Śrī Bhakti Prajñāna Keśava

Śrī Gauḍīya Vedānta Samiti

21 maart 1951

De Verschijningsdag van
Śrī Gaurāṅga Mahāprabhu

Inleiding

OP 21 MAART 1951 WERD HET JAARFEEST VAN DE verschijning van Śrī Gaurāṅga Mahāprabhu gevierd. Op die dag heeft de stichter en voorzitter van Śrī Gauḍīya Vedānta Samiti, mijn meest vererenswaardige meester, *jagad-guru nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja*, zijn eerste uitgave van *Prema-pradīpa*, een spirituele roman door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura, in Chunchurā (Huglī), West-Bengalen, gepubliceerd. In zijn Inleiding, getiteld *Pradīpa-sikhā*, heeft onze *śrīla gurupāda-padma* onderwerpen met betrekking tot de inhoud van het boek en de auteur zelf verhelderd.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura is erin geslaagd om het grootste deel van de filosofisch devotionele literatuur, dat hij wilde publiceren, in druk uit te brengen.

Hij heeft op die manier de diepste hartewens van Śrī Gau-rahari en de Gauḍīya *gosvāmīs* en *ācāryas* in vervulling gebracht door deze literatuur de wereld in te zenden. In al zijn boeken heeft hij de essentie van alle geschriften ingekapseld. *Prema-pradīpa* vormt hierop geen uitzondering.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura had *Prema-pradīpa* in 1886 in boekvorm uitgebracht. Hij heeft in die tijd verscheidene andere boeken ook laten drukken: het commentaar op *Śrīmad Bhāgavad-gītā* door Śrīla Cakravartī Ṭhākura, *Śrī Śikṣāṣṭakam*, *Daśopaniṣad-cūrṇikā* en *Śrī Viṣṇu-sahasra-nāma-stotram* met het commentaar van Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa Prabhu.

Uit het pakhuis van zijn vanzelfsprekende, buitengewone genialiteit heeft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura de tien hoofdstukken van *Prema-pradīpa* verspreid in een tijd, waarin westerse gebruiken, waarden en gedachtengoed een web van illusie aan het weven waren en bezig waren een religieuze revolutie in de Bengaalse bevolking te ontketen – en zowaar onder alle Indiërs. De modern opgeleide klasse, die het vaandel van die revolutie droeg, hanteerde een walging tegen en een gestigmatiseerd gezichtspunt over *sanātana-dharma* (met andere woorden, vaiṣṇavisme), waarvan de vorm was verminkt, als voorwendsel om hun eigen hedonisme te rechtvaardigen. In een dergelijke tijd heeft Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura nog eens het intens briljante licht van het Gaudiya vaiṣṇavisme van Śrī Caitanya Mahāprabhu verankerd en in de huidige *yuga* de stroom van zuivere *bhakti* bevorderd. Op die manier werden

zuivere toewijding en het licht van vaiṣṇavisme in de gemeenschap van Vaiṣṇava's en onder het opgeleide publiek gepropageerd.

Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura deed een vergelijkende studie naar wetenschappelijke en vedische principes, waarmee hij een kanaal voor harmonisatie vormde, dat de overdaad aan onopgeloste religieuze en sociale dilemma's van die tijd kon beheersen. Daarom zal niet alleen de *vaiṣṇava* sekte, maar alle groepen mensen uit het heden en de toekomst hem voor altijd verschuldigd blijven. Temidden van de illusie, die voortkwam uit het imiteren van de westerse cultuur door de Indiase samenleving en het gebrek aan vertrouwen in de antiquiteit van de Indiase cultuur, heeft hij zijn niet-verschillende manifestatie bekrachtigd, de grote leeuw van een persoonlijkheid, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura, waarmee hij de overwinning van Vraja heeft ingeluid.

Omdat we sinds onheuglijke tijden van Bhagavān zijn afgekeerd geweest, kunnen we dikwijls de grote persoonlijkheden niet herkennen, die voor de wereld een bron van voorspoed betekenen en onze enige ware vrienden zijn. Het enthousiasme, dat we in Bengalen zien, waarmee men mondaine dichters, artiesten, leraren, schrijvers en politici adoreert, die alleen gunsten van voorbijgaande aard kunnen leveren, wordt zelfs niet in het minst aangetroffen voor uiterst heilzame persoonlijkheden. Mag van nu af aan hun goedgunstigheid en oprechte, grondeloze compassie voor de menselijke soort ons enige aandachtspunt zijn.

De instructies van Śrī Caitanyadeva zijn de oplossing voor alle levensproblemen. Geen enkele groep of gemeenschap kan met behulp van materiële kennis ooit volkomen rust vinden. Om die reden zijn in ons land India sinds de Oudheid instructies met betrekking tot het cultiveren van de wetenschap van het zelf – met andere woorden, de wetenschap van het bewustzijn – gepropageerd. O intellectuelen uit het Oosten en het Westen! Als jullie dit boek constant analyseren en bestuderen met nauwgezette aandacht en niet met wereldse gulzigheid, die kenmerkend is voor degenen, die mondaine, gedramatiseerde romans lezen, krijgen jullie ware kennis over het hoogste doel van de eeuwige vedische religie. Mag de overwinningsvlag van de leer van Śrī Gaurāṅga voor altijd op deze Aarde blijven wuiven.

Tridaṇḍi-bhikṣu,
Śrī Bhaktivedānta Vāmana

De gunstige verschijningsdag van
Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī
17 februari 1995

Een woord van de Redacteur

van de eerste Hindi uitgave

HET DOET ME EEN GROOT TRANSCENDENT
genoegen, dat uit genegenheid voor onze meest
vererenswaardige meester, *nitya-lilā-praviṣṭa*
om viṣṇupāda aṣṭottara-śata śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśa-
va Gosvāmī Mahārāja, en door zijn grondeloze mededogen en
aanmoediging deze *Prema-pradīpa*, een spirituele roman ge-
schreven door de Zevende Gosvāmī, Śrīla Saccidānanda
Bhaktivinoda Ṭhākura, aan het Hindi sprekende publiek
wordt aangeboden.

Van 1995 tot 1997 werd dit boek in het Hindi uitgegeven als
een reeks artikelen in de 40ste en 41ste jaargangen van onze *Śrī*
Bhāgavata-patrikā. Vandaag, ongeveer elf jaar later, wordt
het in de vorm van een compleet boek uitgegeven.

Ofschoon mijn meest vererenswaardige *śrī gurudeva* in zijn
Inleiding genaamd *Prema-sikhā* en mijn eerbiedwaardige ou-
dere godbroeder, Śrī Bhaktivedānta Vāmana Mahārāja, in zijn

Inleiding de kenmerken van dit boek en zijn auteur hebben gepresenteerd en daarmee alle belangrijke punten hebben besproken, kan ik toch mijn gretigheid niet bedwingen om enkele woorden te schrijven. Ik smeed de lezers om die inleidingen aandachtig door te nemen alvorens met het lezen van dit boek te beginnen, want het is mijn sterke overtuiging, dat ze daarmee een prachtig gidsend licht vinden, waarmee ze de spirituele waarheden kunnen binnengaan.

Bij het bestuderen van de boeken, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft gecomponeerd, samengesteld, geredigeerd en gepubliceerd, kan men zien, dat het belangrijkste kenmerk van zijn werk is, dat al zijn boeken – ongeacht waar ze in de materie hun aanvang hebben – altijd worden afgesloten met een explicatie van de *unnata-ujjvala-rasa* (de meest sublieme en stralend zoete smaak van de toegewijde dienst) van Vraja.

De meest gerespecteerde Śrī Bhaktivedānta Vāmana Mahārāja heeft in zijn Inleiding op *Śrī Caitanya-sikṣāmṛta* van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura geschreven, “Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura is een manifestatie van het genadevermogen van Śrī Gaura-kṛṣṇa, dat vrede schenkt.

“In Nīlācala (Jagannātha Purī) bood Śrīla Svarūpa Dāmodara, de tweede gedaante van Śrī Gaurahari, een ongekend lotusvers aan de lotusvoeten van Śrī Gaurasundara aan. In dat vers heeft hij erop gewezen, dat de machtige genade van Gaurasundara onder de naam “Bhaktivinoda” verschijnt,

*heloddhūnita-khedayā viśadayā pronmīlad-āmodayā
sāmyac-chāstra-vivādayā rasa-dayā cittārpiṭonmādayā*

*śaśvad-bhakti-vinodayā sa-madayā mādhubhūya-maryādayā
śrī-caitanya dayā-nidhe tava dayā bhūyād amandodayā*

Śrī Caitanya-candrodaya-nāṭaka (8.10)

O Śrī Caitanya Mahāprabhu, oceaan van mededogen! Mag Jouw heilzame genade, die moeiteloos alle vormen van werelds verdriet verdrijft en die alles in het zuiverste licht zet, overal worden gewekt. Het roept de allerhoogste transcendente zegen op en verdrijft alle verwarring voortkomend uit onevenwichtigheid tussen geschriften. Jouw heilzame genade schenkt alle transcendente gevoelens onder leiding van overspelige liefde en bedwelmt de ziel, waarmee zij de absorbtie in haar sterfelijke omhulsel verliest. Met andere woorden, haar hart, dat zich in de ten volle gecondenseerde zegen van afgescheidenheid bevindt, deint op de golven van goddelijke waanzin en betovering. Jouw genade stimuleert onafgebroken de eigen verrukkelijke aard van *bhakti*, zodat onder invloed van de oorspronkelijke transcendente Liefdesgod (Cupido) overvloedig extatische transformaties worden gewekt, die de functie van het onderscheidingsvermogen van de ziel tussen goed en slecht plunderen. Het verschijnen van Jouw genade luidt de beëindiging van de zelfzuchtige verlangens van de ziel in en verleent tegelijkertijd de uiterste grens van goddelijke bekoring. Jouw grenzeloze genade in de vrijheid van onmetelijke liefde schenkt op ontstuimige wijze en zonder restrictie het meest waardevolle godsgeschenk. Ik smeeek Jou om deze grondeloze genade in mijn hart aan te wakkeren.

“Het sterke genadevermogen van Śrī Gaura-kṛṣṇa, of *bhakti-vinoda*, is zodanig, dat het de poging van het levend wezen om genoeg te scheppen in *karma*, *jñāna* en *yoga* ontwortelt en de verrukking van devotie (*bhakti-vinoda*) manifesteert, die inherent is aan de ziel.”

Bij het lezen van discussies over *rāja-yoga* en *haṭha-yoga* in *Prema-pradīpa* kunnen mensen in onwetendheid denken, dat Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura de praktijk van *prāṇāyāma*, *yama*, *niyama* en andere onderdelen van *yoga*, die bij de praktijk van *bhakti* worden uitgevoerd, heeft goedgekeurd, maar dit idee is helemaal verkeerd. Hij heeft *rāja-yoga* en *haṭha-yoga* alleen geanalyseerd in de context van de superioriteit van *bhakti*. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura heeft dergelijke oefeningen niet goedgekeurd, maar heeft juist hun gebrek aan het licht gebracht. Het bereiken van de volgende waarheden wordt alleen mogelijk door dit boek onpartijdig te bestuderen onder leiding van een zuivere *guru* en Vaiṣṇava's. De belangrijkste onderwerpen, die Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura in dit boek, *Prema-pradīpa*, heeft besproken, zijn als volgt.

- 1) De discussies van toegewijden over *karma* en *jñāna* worden in de categorie *hari-kathā*, of lezingen over de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, geplaatst.
- 2) Rust wordt verkregen door dienst te verlenen aan Śrī Kṛṣṇa en niet door het beoefenen van *yama*, *niyama* en andere onderdelen van *yoga*.
- 3) Het pad van *bhakti* is bovengeschild aan het pad van *yoga*.
- 4) In het leven van een beoefenaar van *bhakti* bestaat altijd de angst om van zijn positie te vallen wegens associatie met wereldse personen.
- 5) Het verschil tussen materiële gehechtheid en spirituele gehechtheid.
- 6) Vanwege een onvermogen om vaiṣṇavisme en *bhakti* op de juiste wijze te begrijpen worden in de westerse denktrant Vaiṣṇava's beschouwd als hedonisten (levensgenie-

ters) en *bhakti* als louter verdorvenheid. (Hun standpunt is precies hetzelfde als dat van een vos, die niet in staat is de druiven aan een hoge wijnrank te bereiken en troost vindt in zichzelf door te zeggen, “Die druiven zijn uiteindelijk toch zuur.”)

- 7) Door de beginselen van het vaiṣṇavisme te analyseren kan men begrijpen, dat het dienen van het godsbeeld van Bhagavān geen afgodenverering is.
- 8) De Gosvāmī's hebben de filosofie van Śrīman Mahāprabhu op volmaakte wijze in hun boeken vastgelegd.
- 9) De wetenschap van *bhakti* is de grootste wetenschap van allemaal.
- 10) Het begrip van de ware aard van alle filosofie is alleen mogelijk met het grote geluk om *śravaṇa* (horen) en *kīrtana* (chanten) in associatie van zuivere Vaiṣṇava's uit te voeren.
- 11) De glorie van de restanten van de Vaiṣṇava's.
- 12) De instructie om de *rasa* te drinken van *Śrīmad-Bhāgavatam*, de essentie van alle geschriften.
- 13) Een inleiding op de vijf typen *rasa* – *sānta* (neutraliteit), *dāsyā* (dienstbaarheid), *sakhya* (vriendschap), *vātsalya* (ouderliefde) en *madhura* (amoureuze liefde).
- 14) Het verschil tussen *svakīya* (echtelijke liefde) en *parakīya* (overspelige liefde).
- 15) Binnengaan in de waarheden (*tattva*) van *rasa* is alleen mogelijk met de genade van *śrī gurudeva*.

Ik smeed de lezers om de bovenstaande onderwerpen, die door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura worden besproken, te analyseren en dan voor zichzelf te beoordelen, waarover dit boek

werkelijk handelt. Mochten er vergissingen worden aangetroffen, vraag ik de spirituele lezers ons vanwege hun eigen goede kwaliteiten te vergeven en alleen de essentie te aanvaarden.

Mijn gebed is, dat trouwhartige personen, die het hoogste levensdoel willen bereiken, naar het spirituele pad worden geleid door het lezen en reciteren van dit boek. Alles dat moest worden gezegd, is hiermee tot uitdrukking gebracht.

Met aspiratie voor een sprankje genade van
śrī guru en de Vaiṣṇava's

Śrī Bhaktivedānta Nārāyaṇa

De verschijningsdag van Śrīman Nityānanda Prabhu
7 februari 2009

śrī godruma-candrāya namaḥ
Eerbetuigingen aan de Maan van Godruma

Eerste Straal

Haridāsa Bābājī ontmoet Premadāsa Bābājī

HET WAS AAN HET BEGIN VAN DE MAAND Madhu (maart-april). toen de felle stralen van de zon, de zoon van Aditi, in sterkte afnamen. Nadat hij zijn avondgebeden en rituelen had afgerond, kwam Śrī Haridāsa Bābājī, het kroonjuweel van heilige persoonlijkheden, uit zijn loofhut (*kuñja*) en liep een bospad op langs de oever van de Yamunā Rivier, de dochter van de zon.

Toen Haridāsa Bābājī in de zegen van *prema* (goddelijke liefde) over het pad liep, manifesteerden zich in zijn hart zoveel extatische gevoelens, dat het niet mogelijk zou zijn om ze allemaal te beschrijven. Hij zag ergens een berg zand liggen, die hem deed denken aan een bepaald spel van Śrī Hari, en hij ging in dat zand liggen rollen, waarbij hij hardop riep, “O Vrajendra-nandana, zoon van de koning van Vraja! O Gopījanavallabha, dierbare geliefde van de koeherdersmeisjes!”

Er liepen onophoudelijk tranen over het gezicht van Haridāsa Bābājī, die de gestempelde namen van Hari op zijn borst wegspoelden. Het haar op zijn lichaam stond overeind, waardoor zijn lichaam leek op een prachtige *kadamba*-bloem. Hij verloor de controle over zijn handen en kon zijn bidkralen niet langer vasthouden. Hij verloor geleidelijk het gewaarzijn van zijn omgeving en begon als een gek te dansen. Zijn stem brak, hij stond te trillen en te transpireren en zijn lichaam veranderde snel van kleur. Terwijl hij deze bewustzijnsstaten samen met andere extatische symptomen onderging, scheen hij naar dat gebied buiten de materiële wereld te worden getransporteerd. Hij slaakte de ene zucht na de andere en riep huilend uit, “O Kṛṣṇa! O Prāṇanātha, Heer van mijn leven!”

Dit was de spirituele zegen, die Haridāsa Bābājī proefde, toen op dat moment de vermaarde Premadāsa Bābājī kwam aanlopen, die juist door Keśi-ghāṭa was gekomen. De gevoelens van vriendschap tussen twee Vaiṣṇava's, die elkaar onverwacht ontmoeten, zijn niet van deze wereld. Die sentimenten dansten met prachtige expressies op hun lotusgelaat, toen ze elkaar zagen. Nog voordat ze iets konden zeggen, trok hun wederzijdse genegenheid hun geheiligde lichamen van nature naar elkaar toe en in een stevige omhelzing baadden ze elkaar in een stroom van tranen, die uit hun ogen golfde.

Na enige tijd kregen ze het voor elkaar om elkaar aan te kijken en begonnen met grote vreugde te spreken.

Haridāsa Bābājī en Premadāsa Bābājī converseren

Premadāsa Bābājī zei, “Bābājī, ik heb jou zo lang niet gezien en ik werd in mijn hart bezorgd. Ik was op weg naar jouw *ku-*

ñja in de hoop me te zuiveren, als ik jou zou zien. Ik heb een aantal dagen rond Jāvaṭa, Nanda-grāma en ander dorpen in Vraja rondgezworven.”

Haridāsa Bābājī antwoordde, “Bābājī, het is geen kleinigheid om jou tegen te komen. Ik ben een tijdje in Govardhana geweest en heb daar geassocieerd met Śrī Paṇḍita Bābājī. Ik ben pas vanochtend van daaruit teruggekeerd. Mijn pelgrimstocht heeft me nu de vrucht ervan geleverd door jouw lotusvoeten te zien.”

Alleen al bij het noemen van de naam Paṇḍita Bābājī gleed er een blik van liefde over het gezicht van Premadāsa Bābājī heen, dat schitterend was versierd met *ūrdhva-puṇḍra*¹. Toen hij *sannyāsa* en de kledij van de wereldverzakende levensorde aanvaardde, had hij Paṇḍita Bābājī een lezing horen geven over twee geschriften: *Srī Bhakti-rasāmṛta-sindhu* en *Śrī Ujjvala-nīlamanī*. De herinnering aan dat moment wekte in hem een ongekend gevoel, dat een indicatie was van zijn oprechte devotie voor Paṇḍita Bābājī. Premadāsa Bābājī bleef even zwijgen en zei toen, “Bābājī, ik heb een vurig verlangen om met jou naar Paṇḍita Bābājī te gaan om te horen, wat in zijn geleerde verzameling toegewijden wordt besproken.”

Discussies van toegewijden over karma en jñāna zijn ook hari-kathā

Haridāsa Bābājī oarmde Premadāsa Bābājī liefdevol en zei, “Bābājī, alle activiteiten van Paṇḍita Bābājī zijn transcendent.

¹ Een teken van heilige klei op het voorhoofd, dat bestaat uit twee verticale lijnen, die aan de voet sluiten in de vorm van een ‘U’. –Red.

Ik was van plan om hem één dag te zien, maar ik kon een week lang niet van zijn lotusvoeten loskomen. Op dit moment zijn er veel zeer ervaren persoonlijkheden in zijn heilige grot aanwezig en ik denk, dat ze daar tot de komende Kumbhamelā blijven. Er worden daar iedere dag nieuwe onderwerpen besproken met vraag en antwoord over allerlei aspecten van kennis (*jñāna*), goed gedrag (*karma*) en zuivere toewijding (*śuddha-bhakti*).”

Premadāsa Bābājī vroeg onmiddellijk, “Bābājī, we hebben gehoord, dat grote toegewijden zich alleen met het proeven van onderwerpen over Śrī Hari bezighouden en dat ze geen vraag en antwoord discussies houden over *karma* en *jñāna*. Waarom besteedt onze meest vererenswaardige Paṇḍita Bābājī Mahodaya zijn tijd dan aan dergelijke uitwisselingen?”

Haridāsa Bābājī antwoordde, “Bābājī, dezelfde twijfel rees in mijn heidense verstand. Toen ik echter de vragen en antwoorden hoorde in het geheiligde gezelschap van Paṇḍita Bābājī, ging ik begrijpen, dat het een bijzondere soort lezingen over Śrī Hari (*hari-kathā*) is, als toegewijden van Kṛṣṇa over *karma*, *jñāna* en zowaar ieder ander onderwerp discussiëren. In tegenstelling tot de oraties van antagonistische personen raakt het hart door deze gesprekken niet beklemd. Integendeel, als deze gesprekken constant worden gevolgd in een gezelschap van Vaiṣṇava’s, vernietigen ze juist de ketenen van *karma* en *jñāna* in het levend wezen.

Toen Premadāsa Bābājī de uitleg van Haridāsa Bābājī hoorde, begon hij te huilen en zei, “Bābājī Mahāśaya, jouw conclusie is als nectar. En waarom niet? Je bent een zeer dierbare discipel van Siddha Govardhana dāsa Bābājī van Śrī Na-

vadvīpa-dhāma en je bent vermaard in de drie heilige *dhāmas*². Hoe kan iemand, die jouw genade heeft gekregen, nog twijfelen? Zelfs Śrī Lokanātha Nyāya-bhūṣaṇa Bhaṭṭācārya Mahāśaya, de befaamde leraar van *nyāya* (dialectiek), werd uit die opgedroogde put [van *nyāya*] door de genade van jouw lotusvoeten bevrijd. Hij heeft immers de naam Śrī Govinda dāsa Kṣetravāsī aanvaard en zijn toevlucht genomen tot het vaiṣṇavisme, dat alle stress en verdriet verzacht. Wat krijg jij niet voor elkaar, wat betreft het oplossen van twijfels? Laten we gaan. Onder het zingen van de glorie van Śrī Hari kunnen we vandaag nog de voet van Giri-Govardhana bereiken.”

Haridāsa Bābājī en Premadāsa Bābājī trekken naar Govardhana onder het zingen van kīrtana

Zonder verder te discussiëren vertrokken de twee Bābājī's onmiddellijk naar Govardhana. De hele weg dansten ze en waren dronken van het zingen van de glorie van Śrī Hari. Naarmate ze op hun weg vorderden leek het, alsof Moeder Natuur bij de klank van hun gezang tot bloei kwam en met een binnenpretje de schoonheid van de wereld om hen heen begon te verspreiden.

De bries van het late voorjaar uit de Maleise Heuvels blies nog steeds zo zachtjes. De vlekkeloze stralen van de maan, die koning van de tweemaal geborenen en echtgenoot van de lelie is, overgoten het lichaam van de twee Bābājī's met nectar. Verleid door het zingen van Hari's glorie maakte Kalinda-nandinī Kālindī (Yamunā) een “*kala, kala*” geluid met haar

² Śrī Vraja-maṇḍala, Śrī Gauḍa-maṇḍala en Śrī Kṣetra-maṇḍala.

mompelende golven en begeleidde de melodieën van de Bābājī's met een ritme. De bladeren van de *deva-dārus* (conifeer) en van andere hoge bomen ritselden in de wind als grote vlaggen, die beantwoordden aan de roep van *hari-kīrtana*. Ze waren zo in het zingen van de gloriën van Hari verzonken, dat ze geen idee hadden, wanneer die zegenrijke nacht ten einde zou lopen en wanneer de ochtend zou aanvangen.

Toen ze stopten met dansen en zingen, zagen de twee Bābājī Mahāśaya's de oostelijke horizon opgloeien met de stralen van de zon, die aan één zijde over de heuvel van Govardhana opkwam. Nadat ze op enige afstand van Govardhana Heuvel hun ochtendbad hadden afgerond, haastten ze zich naar de grot van Paṇḍita Bābājī, die ze nog binnen het eerste anderhalf uur van de dag bereikten.

ALDUS EINDIGT DE EERSTE STRAAL

Tweede Straal

Haridāsa en Premadāsa Bābājī's gaan de grot van Paṇḍita Bābājī in Govardhana binnen

HARIDĀSA EN PREMADĀSA BĀBĀJĪ'S GINGEN de *āśrama* van Paṇḍita Bābājī in vol ornaat binnen. Hun voorhoofd straalde met *ūrdhva-puṇḍra* getekend met een pasta van *gopī-candana*, rond hun hals waren drie rijen *tulasī*-kralen zichtbaar en in hun rechter hand hielden ze een *mālā* (rozenkrans) in een katoenen zakje vast, waarop ze constant de heilige namen van Śrī Hari chantten. Ieder van hen droeg een lendedoek en een overkleed, dat hun onderlichaam bedekte. Hun achterhoofd was versierd met een opgedraaide streng haar (*sikhā*) en de namen van Śrī Hari stonden op hun ledematen gestempeld. Hun lippen vibreerden “Hare Kṛṣṇa” en ondanks, dat ze die nacht meer dan zevenenvijftig kilometer hadden gelopen zonder pauze om te slapen, waren ze niet vermoeid. Hun gretigheid om de *darśana* (heilige audiëntie) van een Vaiṣṇava te krijgen was zo

groot, dat ze geen aandacht schonken aan de vele mensen, die bij de ingang van de grot zaten.

Paṇḍita Bābāji voerde zijn *bhajana* (meditatieve eredienst) in de grot uit en buiten had hij enkele hutten neergezet voor heiligen, die hem een bezoek brachten, en in het midden stond een paviljoen met een afdak van bloeiende *mādhavi*-klimranken.

De twee Bābāji's gingen de grot binnen, boden Paṇḍita Bābāji languit hun eerbetuigingen aan en kregen zijn *darśana*. Toen Paṇḍita Bābāji hen zag, was zijn hart vol vreugde en nadat hij even naar de discussies van de verzamelde toegewijden had geluisterd, nam hij de twee Bābāji's mee naar het paviljoen. Daar ging een Vaiṣṇava uit Vīrabhūma, een ervaren *kīrtana* zanger, voor Paṇḍita Bābāji zitten en nadat hij toestemming van Paṇḍita Bābāji had gekregen, begon hij een kort lied uit *Gītāvalī*¹ te zingen,

(*lalita-rāga*)

nākarṇayati suhṛd-upadeśam
mādhava cāṭu paṭhanam-api leśam (1)

Alas! Ik heb niet geluisterd naar de instructies van Mijn dierbare *sakhīs* onder leiding van Lalitā. Mādhava sprak zoveel lieve woorden, maar Ik heb er niet in het minst iets van meegerekregen.

sīdati sakhī mama hṛdayam-adhīram
yad-abhajaṁ-iha nahi gokula-vīram (2)

¹ *Gītāvalī* is de zesde sectie uit *Stava-mālā* van Śrīla Rūpa Gosvāmī. De *kīrtana* die hier wordt genoemd is Lied Eenendertig uit die sectie onder de kop *Kalahantarita* ("Het meisje in conflict").

O *sakhī*! Ik heb in deze *kuñja* de held van Gokula niet gediend en daarom wordt Mijn wankelende hart verscheurd.

nālokayam-arpitam-uru hāram
praṇamaṁ taṁ ca dayitam-anuvāram (3)

Aho! Die Mādhava bood Me een buitengewoon mooie halsketting aan en heeft Me keer op keer Zijn respect betuigd, maar Ik heb Hem zelfs niet één keer een blik waardig gegund.

hanta sanātana-guṇam-abhiyāntam
kim adhārayam aham urasina-kāntam (4)

Alas! Waarom heb Ik Mijn geliefde, die over eeuwige kwaliteiten beschikt, niet omarmd, zelfs niet toen Hij ervoor koos om in Mijn nabijheid te komen?

Alleen dienstverlening aan Kṛṣṇa geeft rust, niet yoga

Iedereen was voldaan bij het horen van de *kīrtana* en de zanger omhelsde Paṇḍita Bābāji. Er waren in de tussentijd vele toegewijden bij komen zitten om diverse onderwerpen te bespreken.

Toen verklaarde Haridāsa Bābāji, “De dienaren van Śrī Kṛṣṇa zijn zeker gezegend. Op welke vlak ze zich ook bevinden, hun pad is het juiste. Wij zijn de dienaren van hun dienaren.”

Premadāsa Bābāji steunde deze uitspraak en zei, “Hetgeen Bābāji zegt, is juist. *Śrīmad-Bhāgavatam* (1.6.35) heeft dit ook vermeld,

yamādibhir yoga-pathaiḥ
kāma-lobha-hato muhuḥ
mukunda-sevayā yadvat
tathāddhātmā na sāmyati

“Door de acht onderdelen van *aṣṭāṅga-yoga* te praktiseren – *yama*, *niyama*, *āsana*, *prāṇāyāma*, *pratyāhāra*, *dhyāna*, *dharaṇa* en *samādhi* – kan men rust in zichzelf vinden. Indien de *sādhaka*, die deze technieken praktiseert, echter in een willekeurig stadium onder invloed van lust en hebzucht komt te staan en geen rust kan vinden, gaat hij met zijn mystieke vermogens spelen, die uiteindelijk triviale resultaten zijn, waardoor hij op die manier valt. De dienaren van Śrī Kṛṣṇa daarentegen krijgen ontegenzeggelijk rust, omdat ze niet bang hoeven zijn om in het proces van dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa externe resultaten te boeken.”

Een yogī in het gezelschap stelt de superioriteit van yoga vast boven de verering van het godsbeeld

Er was in het gezelschap van Paṇḍita Bābājī een *aṣṭāṅga-yogī* aanwezig, die – ofschoon hij een Vaiṣṇava was – door zijn langdurige beoefening van *prāṇāyāma* mystieke perfecties had gekregen. Daarom dacht hij, dat *aṣṭāṅga-yoga* van groter belang was dan de negen onderdelen van *bhakti* of toegewijde dienst. Hij was enigszins verontrust geraakt om de woorden van Premadāsa Bābājī te horen. “Bābājī,” zei hij, “Onteer de geschriften over *yoga* niet. *Yogīs* kunnen oneindig lang blijven leven, ondanks dat ze voeding en slaap verzaken. Kunt u zich meten aan hun diepe verering van Kṛṣṇa? U moet weten, dat het pad van *yoga* superieur is aan het pad van *arcana* (eredienst aan het godsbeeld).”

Hoewel Vaiṣṇava’s disputeren van nature als ongepast beschouwen, vond het gezelschap het idee van de *vaiṣṇava yogī*, dat de onderdelen van *yoga* superieur zouden zijn aan de on-

derdelen van *bhakti*, onaantrekkelijk. Iedereen bleef zwijgen. Omdat hij zich vernederd voelde, vroeg de *yogī* aan Paṇḍita Bābājī om zijn zienswijze op dit onderwerp te geven.

Paṇḍita Bābājī toont de meerwaarde aan van *bhakti* boven yoga

Aanvankelijk wilde Paṇḍita Bābājī niet op een dispuut over deze kwestie ingaan, maar omdat de *yogī* herhaaldelijk de verzekering gaf, dat hij de conclusie van Bābājī zou aanvaarden, begon Paṇḍita Bābājī uit te leggen. “Bhagavān (de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods) is het enige doel van de paden van *yoga* en *bhakti*,” zei hij. “Alle zielen vereren Hem alleen. Gezien vanuit een algemeen perspectief bestaan er twee soorten zielen: (1) zuivere zielen en (2) gebonden of geconditioneerde zielen. Een ziel zonder relatie met materie is een zuivere ziel, terwijl een ziel, die wel een relatie met materie heeft, gevangen zit. Alleen gevangen zielen zijn beoefenaars (*sādhakas*). Zuivere zielen hoeven geen spirituele praktijk uit te voeren.

“Het belangrijkste verschil tussen deze twee typen zielen is, dat zuivere zielen zich in hun smetteloze, constitutionele positie bevinden. Ze houden zich alleen met spirituele activiteiten bezig en hun natuur is transcendente zegen, vrij van iedere materiële aanduiding of conditionering. De gebonden zielen, die zijn verstrengeld in materialiteit, nemen een conditie (*dharma*) aan, die vol zit met materiële aanduidingen. Deze conditie is een combinatie van materialiteit en de wezenlijke conditie van de ziel. Het opgeven van een conditie, die wordt

beheerst door wereldse aanduidingen, en zich geplaatst te zien in zijn inherente conditie, die verstoken is van materiële aanduidingen, wordt *mokṣa* (bevrijding) genoemd.

“De ongeconditioneerde functie van de ziel is zuivere liefde (*viśuddha-prema*). Het bereiken van zuivere liefde en het krijgen van bevrijding kunnen geen afzonderlijke principes zijn. *Prema*, het hoogste resultaat van het pad van *bhakti*, is juist de bevrijding, die door de volgelingen van het pad van *yoga* wordt gezocht. Het hoogste doel van beide spirituele disciplines is één en hetzelfde. Derhalve is de meest vooraanstaande *bhakta*, Śukadeva, in de *sāstras* beschreven als een groot *yogī* en de meest vooraanstaande *yogī*, Mahādeva (Śiva), is beschreven als een groot *bhakta*.

“Het enige verschil tussen het pad van *yoga* en het pad van *bhakti* is, dat in *yoga* de *prema* in het hart ontsteekt in *samādhi* (trance), zodra eenmaal alle materiële aanduidingen zijn verdwenen. Hierbij bestaat één grote angst: er verstrijkt een geruime tijd in de poging om materiële aanduidingen kwijt te raken en voordat het uiteindelijke resultaat wordt bereikt, kan de beoefenaar op ieder moment worden bevangen door mindere resultaten en op die manier van zijn positie vallen.

“Anderzijds vormt *prema* op het pad van *bhakti*, dat niets anders is dan het cultiveren van de wetenschap van *prema*, het enige aandachtspunt. De angst voor tweederangs, onbeduidende verworvenheden is niet aanwezig, als alle activiteiten uitsluitend worden uitgevoerd om het hoogste doel te ontwikkelen; het middel is het doel en het doel is het middel. Daarom is *bhakti* een veel simpeler weg dan *yoga* en dient in alle opzichten te worden aanvaard.

Bewijs van de inferioriteit van het pad van yoga

“Meesterschap over het domein van de materiële elementen, zoals dat op het pad van *yoga* wordt bereikt, is slechts een illusoir resultaat en in plaats van het verwerven van het hoogste doel te faciliteren blijkt het doorgaans belemmerend te werken. Op het pad van *yoga* liggen obstakels bij iedere stap.

“Ten eerste, het aanhangen van geboden (*yama*) en verboden (*niyama*) in de beoefening van *yoga* leidt tot godsdienstigheid en hoewel veel mensen, die gebonden zijn in begeleidende trivialiteiten, als religieus worden beschouwd, zullen ze nooit de neiging ontwikkelen om te streven naar de vrucht van *prema*.

“Ten tweede, naarmate men houdingen (*āsana*) en ademhalingsoefeningen (*prāṇāyāma*) praktiseert, raakt men bedreven in het langdurig inhouden van de adem (*kumbhaka*), waardoor men een lange levensduur en vrijheid van ziekte bereikt. Indien echter een dergelijke indrukwekkende levensverwachting en immuniteit geen relatie met *prema* hebben, worden ze eenvoudig de bron van ondeugden.

“Ten derde, als iemand zijn zintuigen meester is geworden door ze van externe objecten terug te trekken, maar desondanks *prema* ontbeert, komt zijn onthouding louter neer op droge, waardeloze verzaking. Dit komt, omdat aantrekking en afstoting hetzelfde resultaat produceren, wanneer het aankomt op het hoogste spirituele doel. Zinloze verzaking maakt het hart eenvoudig zo hard als een steen.

“Ten vierde, als men meditatie (*dhyāna*), absorbtie (*dharaṇa*) en trance (*samādhi*) praktiseert en materiële gedachten verdrijft, kan het levend wezen, dat bestaat uit bewustzijn,

ophouden te bestaan, indien *prema* niet verschijnt. Als de kennis “Ik ben *brahma*” geen zuivere *prema* oproept, wordt men de vernietiger van zijn eigen bestaan.

“Daarom vraag ik jou om dit in overweging te nemen en in te zien, dat het hoogste doel van *yoga* weliswaar een uitmuntende verworvenheid is, maar dat het een pad is vol doornen. Deze soort doornen bestaat niet op het pad van *bhakti*. Jij bent zowel een Vaiṣṇava als een *yogī* en daardoor kun je onpartijdig zijn en begrijpen welk punt ik hier maak.”

Toen Paṇḍita Bābājī ophield met spreken, riepen alle Vaiṣṇava's uit, “Goed gedaan! Bravo!”

Hoewel hij tevreden was, vond Yogī Bābājī yoga beter geschikt om de zintuigen te bedwingen dan de negen onderdelen van bhakti

Yogī Bābājī zei, “Uw conclusie is voortreffelijk, Bābājī. Ik zou hierover echter nog één ding willen zeggen. Voordat ik *yoga* ging leren, had ik de negen onderdelen van *bhakti* met horen en zingen goed beoefend. Maar wat kan ik zeggen? De impulsen van mijn zintuigen waren zo sterk, dat ik ze in al mijn bezigheden probeerde te bevredigen. Het vaiṣṇavisme geeft specifiek onderwijs in de amoureuze liefde [voor Bhagavān] op een dusdanige manier, dat mijn hart de materiële conditionering niet kon transcenderen. Nadat ik mijn zintuigen met het *yoga* onderdeel *pratyāhāra* had leren beheersen, heb ik die amoureuze liefde (*śṛṅgāra-rasa*) kunnen proeven. Ik heb nu zelfs niet meer de minste behoefte om mijn zintuigen te bevredigen. Mijn natuur is getransformeerd.

“In het proces van de eredienst aan het godsbeeld (*arcana*) is een voorschrift om *prāṇāyāma* uit te voeren. Het schijnt dat deze instructie geldt voor alle Vaiṣṇava’s op het pad van *bhakti* voor het faciliteren van *pratyāhāra* of het terugtrekken van de zintuigen. Dus in mijn perspectief is het pad van *yoga* in het voordeel.”

Een val is onvermijdelijk voor een beoefenaar, die met droge speculatie en praktijk de onderdelen van *bhakti* gebruikt als middel om te genieten

Nadat Paṇḍita Bābājī even over de woorden van Yogī Bābājī had nagedacht, zei hij, “Bābājī, je mag van geluk spreken, want je hebt zelfs in jouw beoefening van *pratyāhāra* de *rasa-tattva*, de essentiële waarheden over bovenzinnelijke liefdesrelaties, niet vergeten. Droge speculatie en smakeloze praktijken maken dikwijls, dat iemand van zijn voorgenomen pad valt, want de ziel, die vol *rasa* (smaak) is, kan die droogte niet verdragen. Het karakter van de ziel vormt gehechtheden. Dat is de reden, waarom geconditioneerde zielen afwijken van hoogwaardige objecten en aan minderwaardige objecten gehecht raken.

“Als men ver afdwaalt van het bevredigen van de ziel, wordt de aandrang om de zintuigen te bevredigen sterker. Als iemand, die wordt gedreven door zijn zintuigen, echter een glimp krijgt te zien van de *rasa* (een specifieke smaak van liefde), die voor hem geschikt is, verschijnt de goddelijke genegenheid (*rati*), die van nature voor hem perfect is, en verdrijft al zijn verzothed op materialiteit. Het pad van *bhakti* is

het ontwikkelen van *prema* (goddelijke liefde) voor de Allerhoogste Waarheid, waardoor iemands pogingen om zijn zintuigen een plezier te doen van nature zullen afnemen, naarmate de intensiteit van zijn liefdevolle gehechtheid (*anurāga*) aan Bhagavān toeneemt.

“Het ziet ernaar uit, dat je niet in de ware zin van het woord met *sādhus* (heilige persoonlijkheden) hebt geassocieerd, toen je het pad van *bhakti* binnenkwam. Dat is de reden, waarom je de smaak van *bhakti* niet hebt kunnen ervaren. Door de onderdelen van *bhakti* te beschouwen als onderdelen van baatzuchtige actie (*karma*) heb je ze op een droge manier en met een eigenbelang in jouw achterhoofd beoefend en daarom heeft er geen transcendent zegenrijke smaak kunnen verschijnen. Ik denk, dat dit de reden is geweest, waarom de gretigheid van jouw materiële zintuigen is toegenomen. Onder die omstandigheden kan het pad van *yoga* mogelijkterwijs voordelig blijken te zijn. Voor beoefenaren van *bhakti* is het noodzakelijk om de smaak van *bhakti* te leren kennen in de associatie van toegewijden. (Wanneer men de onderdelen van *bhakti* op de juiste wijze volgt onder leiding van zuivere toegewijden,) kan men zelfs van alle materiële objecten genieten, zonder dat het gevolg van dergelijk plezier, namelijk een toenemend verlangen naar plezier, zal verschijnen. Voor toegewijden is zwelgen in lustbevrediging juist de eerste oorzaak om het verlangen naar lustobjecten te verzaken.”

Nadat de *vaiṣṇava yogī* de woorden van Paṇḍita Bābāji had gehoord, zei hij, “Ik was me van dit alles niet bewust, Bābāji. Ik kom vanavond terug om eventueel resterende twijfels op te helderen. Ik vraag uw toestemming om nu te vertrekken, want

ik werd geïnformeerd, dat een heer uit Calcutta² me vandaag wilde zien. Ik smeed u om me genadig te zijn.”

Nadat Yogī Bābājī naar buiten was gegaan, stapte ook het gezelschap van Paṇḍita Bābājī op en verspreidde zich.

ALDUS EINDIGT DE TWEDE STRAAL

² Calcutta heet tegenwoordig Kolkata. –Red.

Derde Straal

Mallika Mahāśaya, Narena Bābū en Ānanda Bābū arriveren

*Y*OGĪ BĀBĀJĪ VERLIET DE ĀŚRAMA VAN PAṆḌITA Bābāji en liep de weg op. Hij keek naar de zon en zag, dat het bijna half elf was. Hij ging iets sneller lopen en haastte zich naar zijn *kuñja*. Toen hij een *tamāla*-boom naderde, kon hij drie Bengaalse heren zien aankomen. Hij had het vermoeden, dat Mallika Mahāśaya bij hen kon zijn. Nadat hij vooraf over hun komst was ingelicht, had Yogī Bābāji zijn *kuñja* opgeruimd en schoon gemaakt. Toen de drie heren naderbij kwamen, vroeg Yogī Bābāji hen, “Waar komt u vandaan? Waar gaat u naartoe?”

Een van hen zag er gedistingeerd uit en was op leeftijd, ongeveer zestig jaar. Zijn haar en zijn baard waren praktisch grijs geworden. Hij droeg een getailleerd, licht katoenen hemd, een *dhotī* en een omslagdoek. Hij droeg een tas in zijn hand en had een paar Chinese sandalen aan. De andere twee leken ongeveer dertig tot tweeëndertig jaar en hadden beiden

een baard. Ieder van hen had een bril op de neus en had een wandelstok bij zich en een tas in de hand. Hun schoenen waren uit Europa. Alle drie de heren hielden een kleine parasol boven hun hoofd.

De oudere man deed een stap naar voren en antwoordde, “We komen uit Calcutta en we gaan naar de *āśrama* van Yogī Bābāji. We hebben hem hiervan in kennis gesteld via Nitāi dāsa Bābāji.”

“Dan bent u op zoek naar mij,” zei Yogī Bābāji. “Bent u Mallika Mahāśaya?”

“Ja,” antwoordde de man. Hierna bracht Yogī Bābāji hen hartelijk naar zijn *kuñja*.

De loofhut was een buitengewoon geheiligde plek. Aan alle vier de zijden stonden bomen om drie of vier hutten heen, waarvan één de godsbeelden huisvestten. Yogī Bābāji liet een paar van zijn studenten de gasten bedienen en regelde, dat de heren *prasādam* konden eren, nadat ze eerst een bad hadden genomen in Mānasī Gaṅgā. Na hun maaltijd gingen ze onder een groep heilzame bomen, een *pañcavaṭī*¹, zitten en begonnen te converseren.

Mallika Mahāśaya zei, “Iedereen in Calcutta bezingt jouw lofprijzing, Bābāji Mahāśaya. We zijn naar jouw voeten gekomen in de hoop instructies te krijgen.”

Yogī Bābāji was erg blij en zei, “Mahāśaya, jullie zijn alle drie verheven persoonlijkheden. Nityānanda dāsa Bābāji schreef, dat hij in heel Calcutta nooit dergelijke scherpzinnige en belangstellende hindoe’s had ontmoet. Hij zei, dat jullie

¹ Een plek, waar *pīpala*, *bela*, *vaṭa*, *aśoka* en *āmlā*-bomen bij elkaar staan.

niet alleen zoveel geschriften over *yoga* hebben bestudeerd, maar dat jullie ze ook in praktijk hebben gebracht.”

Mallika Bābū stelt zich voor

Mallika Bābū gniffelde en zei, “Dit is voor mij een gezegende dag, want ik heb een *yogī* zoals jij persoonlijk ontmoet.” Terwijl hij dit zei, viel hij aan de voeten van Yogī Bābājī en smeekte hem, “O Bābājī, vergeef me alsjeblief, want ik heb een overtreding begaan. Toen ik jou voor het eerst zag, heb ik jou geen eerbetuigingen aangeboden. De oude gebruiken zijn tegenwoordig in Calcutta zo afgesleten, dat we zelfs bij het zien van onze *guru* niet meer languit eerbetuigingen aanbieden. Nu ik ver uit de buurt van de massa ben, kan ik genoeg scheppen in het aanraken van het stof van jouw voeten.

“Wat mijn achtergrond betreft, toen ik jong was, was ik erg sceptisch. Toen ik later in het christendom werd binnengeleid, beschouwde ik die religie hoogwaardiger dan mijn eigen religie en ben ik een lange tijd naar de kerk gegaan. Daarna ben ik overgegaan op de religie van het brāhmoïsme, dat werd gepredikt door Rājā Rāma-mohana Rāya.

“Tot nu toe heb ik diverse vormen van paranormale psychotherapie uit Europa gepraktiseerd evenals helderziendheid, hypnose² en vormen van geleide trance (*samādhi*). Om deze disciplines te leren beheersen heb ik vorig jaar Madam Lawrence in Madras³ opgezocht. Nu kan ik met mijn geest de

² Een vorm van hypnotherapie ontwikkeld door de Oostenrijkse arts Franz Anton Mesmer. –Red.

³ Madras wordt nu Chennai genoemd. –Red.

doden oproepen en met een klein beetje moeite telepathische boodschappen over grote afstanden ontvangen. Toen op zekere dag Nityānanda dāsa Bābājī van mijn vermogens getuige was geweest, zei hij, ‘Bābū, als je ooit naar Yogī Bābājī van Govardhana gaat, kun je nog veel meer bovennatuurlijke krachten krijgen.’

“Sindsdien heb ik een sterk vertrouwen in de hindoe geschriften ontwikkeld. Ik eet geen vlees meer en houd mezelf altijd rein. Door mezelf op deze manier te reformeren heb ik zelfs nog grotere vermogens ontwikkeld. Ik neem diverse hindoe *vratas* (religieuze geloften en vastenperioden) in acht. Ik drink water van de Gaṅgā en accepteer geen voedsel, dat door personen uit lagere kasten is aangeraakt. Iedere ochtend en avond doe ik *āhnika* (dagelijkse *mantra* meditatie).

Mallika Bābū stelt Narena Bābū en Ānanda Bābū voor

“Narena Bābū en Ānanda Bābū zijn met me meegekomen. Ze hebben vertrouwen in het brāhmoïsme en zijn er niet afkerig van om iedere waarheid uit de geschriften over *yoga* te aanvaarden. Ik heb hen vele verschillende resultaten van *yoga* laten zien. Ze hebben nu in mij dezelfde mate van vertrouwen als die ze voor hun religieus leider hebben. Ze wilden eigenlijk geen heilige plaats van hindoe’s zoals deze bezoeken, want dat zou betekenen, dat ze zich moesten overgeven aan antieke gebruiken en vormen van bijgeloof. Ik zag aan de uitdrukking op het gezicht van Narena Bābū, dat hij vandaag een beetje moeite had met het nemen van *prasādam*. In ieder geval, ik denk, dat ze in de hindoe geschriften snel vertrouwen krijgen, dat vergelijkbaar is met dat van mij. Ik heb mijn toe-

vlucht aan jouw voeten genomen. Geef me alsjeblieft een paar instructies over *rāja-yoga*.”

In zijn hart is Yogī Bābājī bang te vallen als gevolg van associatie met wereldse personen

De verzoeken van Mallika Bābū brachten Yogī Bābājī in een ongebruikelijke stemming. Hij voelde zich blij en toch enigszins verdrietig. Hij zei, “Bābūjī, ik ben erg onthecht en heb weinig verbinding met wereldse aangelegenheden. Ik heb het inhouden van de adem (*kumbhaka*) leren beheersen en zodoende kon ik een jaar zonder voedsel leven, toen ik in een grot in de bergen van Badrikāśrama zat. In die tijd kwam ik plotseling tegenover Śrī Śukadeva Gosvāmī te staan. Die verheven, goddelijke persoonlijkheid, de zoon van Vyāsa, gaf me de opdracht om naar het heilige land van Vraja te gaan. Sinds ik dat heb gedaan, ben ik in mijn interactie met de lokale bevolking van Vraja enigszins werelds geworden. Toch leef ik niet met degenen, die zich overgeven aan lustbevrediging. Voor zover het ernaar uitziet, lijken uw kleding, dieet en gezelschap op iemand, die is verzonken in de mondaine wereld. Als ik teveel in contact kom met materialisme, ben ik bang, dat ik van het pad van *yoga* ga vallen.”

Mallika Mahāśaya legt een gelofte af, kleedt zich om en aanvaardt śrī nāma, terwijl Narena Bābū en Ānanda Bābū onafhankelijk blijven en nog steeds in het brāhmoïsme geloven

Nadat Mallika Bābū de woorden van Yogī Bābājī had gehoord, zei hij, “Ik ben volgens jouw instructies bereid om mijn kleding, dieet en dergelijke te wijzigen, maar hoe kan ik aan mijn twee metgezellen ontsnappen? Ik stel voor, dat Narena Bābū en Ānanda Bābū hier een dag of twee kunnen blijven en dan naar de Baṅgīya Samāja in Vṛndāvana kunnen gaan. Wat mij betreft, ik blijf voor zes maanden aan jouw voeten om *yoga* te beoefenen.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū ontvingen dit voorstel met open armen. “Over twee dagen vertrekken we naar Vṛndāvana. De dienaren daar zitten al op ons te wachten.” Dus ze waren het allemaal met dit plan eens.

Toen Narena Bābū en Ānanda Bābū gingen wandelen om de schoonheid van de omgeving in zich op te nemen, ging Mallika Bābū, die zag dat Yogī Bābājī alleen was, naar hem toe en zei, “Bābājī, het was ongepast om die twee mee te nemen. Als je ziet, hoe ze zich kleden, blijft iedereen bij hen uit de buurt. Als je genadig bent, zal ik al dergelijke ongemanierde associatie snel loslaten.”

Yogī Bābājī antwoordde, “Veel mensen wijzen het gezelschap van Vaiṣṇava’s af bij het zien van hun kleding en handelwijze. Dat is niet, hetgeen ik doe. Ik verzet me er niet tegen om zelfs tussen vreemdelingen en niet-hindoe’s te leven. Vaiṣṇava’s koesteren geen vijandigheid jegens andere klassen

mensen. Maar vanwege het comfort zie ik het als een plicht om de kleding en het gedrag van de Vaiṣṇava te aanvaarden.”

Niemand accepteert de kleding van een Vaiṣṇava na een enkele dag van instructies, maar vanwege zijn voorgaande indrukken of vanwege zijn vertrouwen in Yogī Bābājī gooide Mallika Bābū zijn dure, lederen schoenen van vijf rupees uit, bond *tulasī*-kralen om zijn hals, bracht het teken *urdhva-puṇḍra* op zijn voorhoofd aan en bood Yogī Bābājī languit een eerbetuiging. (Bij het zien van dit vertoon van vertrouwen) gaf Yogī Bābājī hem toestemming om de *harināma mantra* te chanten en Mallika Mahāśaya ging dat meteen doen.

Narena Bābū en Ānanda Bābū kwamen terug van hun wandeling en toen ze de verschijning van Mallika Mahāśaya zagen, merkten ze op, “Wat is hier aan de hand? Ik geloof niet, dat het goed is om hier nog langer te blijven. Mallika Bābū is zeker zeer geleerd en open van geest, maar hij is niet bijster verstandig. Kijk eens, hoe hij zich vandaag heeft aangekleed. Waarom moet dat allemaal in één dag gebeuren? We zullen zien, wat hierna gebeurt. Wij zullen ons gezegende brāhmoïsme niet verraden. Laten we gewoon van de omgeving genieten en de menselijke natuur overdenken.”

Toen Mallika Mahāśaya zag, dat Narena Bābū en Ānanda Bābū vlakbij waren, werd hij een beetje zenuwachtig. “Narena!” zei hij, “Moet je zien, wat mij is overkomen. Ānanda, vind je het niet mooi?”

“We hebben vertrouwen in jou,” antwoordden Narena Bābū en Ānanda Bābū in koor. “Wij verbazen ons niet meer over hetgeen je doet.”

Als Yogī Bābājī naar hun filosofie informeert, wijst Narena Bābū, een leraar van brāhmoïsme, op een reeks fouten in het hindoeïsme

Yogī Bābājī vroeg hen, “Jullie tweeën zijn geleerd en religieus, maar welke spirituele waarheden (*tattva*) hebben jullie bestudeerd?”

Narena Bābū was leraar brāhmoïsme. Hij was mentor van de leden van de Brāhma Samāja⁴, nadat hij lange tijd de positie van vice-president had bekleed. Nadat hij de vraag van Yogī Bābājī had gehoord, zette Narena Bābū zijn bril op en lichtte toe, “India is lange tijd door misstanden bezoedeld geweest. Ze zijn als volgt, (1) *Jāti-bheda*, rassendiscriminatie. Ieder mens is de zoon van één Vader; we zijn allemaal broeders van elkaar. Vanwege het kastensysteem kunnen we niet eens van vooruitgang spreken. De bevolking van India blijft van stap tot stap achter en oogst scherpe minachting van de hogere klassen uit de Europese samenleving.

“(2) De mensen hier hebben afstand genomen van God, omdat ze *brahma*, de goddelijkheid zonder vorm, in de steek hebben gelaten om een reeks denkbeeldige halfgoden en godinnen te vereren. En dan is er (3) afgodenverering, (4) de inachtneming van zinloze vastendagen en geloften, (5) het geven van betekenisloos respect aan bedriegelijke brahmanen en (6) het zwelgen in onzedelijkheid, dat onze Indiase broeders naar de hel stuurt. (7) Omdat mensen in reïncarnatie geloven en denken, dat onbeduidende schepselen een ziel hebben, of *jīvas* zijn, (8) zien ze af van het eten van het vlees

⁴ Een gemeenschapsorganisatie van brāhmoïsme. –Red.

van die zogenaamde *jīvas*. Het gevolg is, dat hun voeding ontoereikend is, dat hun lichaam verzwakt raakt en dat ze niet in staat zijn om dit land te besturen. Bovendien hebben we (9) verdorven condities aan ongetrouwde vrouwen opgelegd door onderdrukkende gebruiken af te dwingen met betrekking tot het weduwschap.

“Rājā Rāma-mohana Rāya was iemand, die in zijn hart de beste bedoelingen voor zijn land koesterde. Om het land uit deze vorm van wangedrag te verheffen heeft hij het zaad van de gezegende religie van brāhmoïsme gelegd en nu is dat zaad een boom geworden, die vrucht draagt. Ik bid aan die vormloze God, dat alle inwoners van India gered mogen worden van de duisternis van illusie en dat ze dit brāhmoïsme aanvaarden, dat door de Upaniṣaden wordt gepredikt. O Bābāji Mahāśaya, wanneer breekt de dag aan, dat jij je bij ons aansluit en gaat bidden?” De stem van Narena Bābū brak en hij zweeg. Niemand zei iets.

Yogī Bābāji maakte zich enigszins sterk en zei, “Ja, het hebben van vertrouwen in God is zeker beter dan twijfelen. Ik ging eens van Vālmīki Muni’s *āśrama* naar Kanpur, waar ik een Engelsman op een openbare bijeenkomst over deze kwesties hoorde spreken. Daarna heb ik dergelijke lezingen nooit meer aangehoord.

“Goed, ik zal jou een paar fundamentele vragen stellen, (1) Welke gedaante neemt Īśvara aan? (2) Wat is Zijn relatie met de levende wezens? (3) Hoe kan Hij tevreden worden gesteld? (4) Wat kunnen levende wezens bereiken door Hem tevreden te stellen? En (5) waarom vereren ze Hem?”

Ānanda Bābū zet de grondbeginselen van het brāhmoïsme uiteen

Ānanda Bābū was een jongeman uit een goede familie. Hij had zijn heilige draad opgegeven en was predikant van brāhmoïsme geworden. Toen hij de wijze vragen van Yogī Bābājī hoorde, stond hij happig op en zei, “Luister, Mahātman. Het pakhuis van brāhmoïsme heeft op iedere vraag een antwoord. Denk niet, dat brāhmoïsme ondergeschikt is, alleen omdat het niet over een geschrift beschikt. Religies die een bepaald geschrift eerbiedigen, houden er ouderwetse misvattingen op na. Vergeleken met de oceaan van het brāhmoïsme is jullie vaiṣṇavisme een plasje water in een knollenveld. Parels worden in de oceaan aangetroffen, niet in een klein poeltje. Hoewel we geen uitgebreid geschrift hebben, kun je de antwoorden op al jouw vragen vinden in één boekje van ons getiteld *Brāhma-dharma*.”

Ānanda Bābū maakte zijn tas open en zette zijn bril op. Toen haalde hij een klein boekje uit zijn tas en begon voor te lezen [in antwoord op de vragen van Yogī Bābājī].

“(1) Īśvara, God, is vormloos; (2) Zijn relatie met de levende wezens is die van een vader met zijn zonen; (3) als we datgene proberen te doen, dat Hem plezier doet, is Hij tevreden; (4) als Hij tevreden is, krijgen we geluk op Aarde; en (5) Hij maakt melk voor ons in de moederborst, gewassen op de velden en vis in de waterreservoirs. Daarom zijn we uit dankbaarheid verplicht Hem te vereren.”

“Moet je zien, hoe onze leraar zulke diepgaande waarheden met zo weinig woorden uiteen heeft gezet. Jullie hebben een

hele *Mahābhārata* moeten schrijven om deze vijf punten duidelijk te maken. Gezegend zij Rājā Rāma-mohana Rāya! Alle eer aan hem! Mag de vlag van brāhmoïsme van het ene eind van de Aarde naar het andere eind wapperen!”

Op het gezicht van Yogī Bābāji viel een glimlach bij het zien van de vurige ogen van de bebaarde Ānanda Bābū. “Mag je worden gezegend met voorspoed,” zei hij. “En mag de Almachtige God jou voor eens en altijd aantrekken. Vandaag ben je mijn gast, dus het is niet mijn taak om iets te zeggen, dat jou verontrust. Als Śrī Gaurāṅga het wil, zullen we al deze kwesties binnenkort uiteenzetten.”

Toen ze hoorden, hoe bescheiden Yogī Bābāji sprak, stopten Narena Bābū en Ānanda Bābū hun bril weg. Ze glimlachten en lachten een beetje en zeiden, “Zoals je wilt. We zullen een voor een naar jouw conclusies luisteren.”

Yogī Bābāji beschrijft de verschillen tussen haṭha-yoga en rāja-yoga

Toen iedereen rustig was, inspireerde Mallika Mahāśaya Babaji Mahāśaya weer door te vragen, “Zou je ons alsjeblieft iets over *rāja-yoga* willen vertellen?”

“*Tathāstu*,” zei Yogī Bābāji. “Het zij zo. Geleerden in ontologie en in de Purāṇa’s praktiseren *rāja-yoga*, terwijl de *yoga*, die wordt voorgeschreven door geleerden in de Tantra’s *haṭha-yoga* wordt genoemd. Ik heb niet veel smaak voor *haṭha-yoga*, omdat het een aanzienlijke belemmering voor vaiṣṇavisme vormt. De Śākta en Śaiva Tantra’s alsmede hun afgeleidingen, zoals *Haṭha-yoga-dīpikā* en *Yoga-cintāmaṇi*, be-

schrijven *haṭha-yoga*. Hiervan zijn *Śiva-saṁhitā* en *Gheraṇḍa-saṁhitā* naar mijn mening de beste. Toen ik in Kāśī-dhāma woonde, heb ik deze geschriften bestudeerd en praktiseerde iets, dat op *haṭha-yoga* leek. Maar ik realiseerde me, dat dit pad van *yoga* alleen triviale, fysieke resultaten oplevert. Het bereiken van *samādhi* met dat proces is niet eenvoudig.”

Een analyse van haṭha-yoga

- 1) Door vrome en zondige activiteiten uit te voeren krijgt het levend wezen een lichaam, dat dient als een voertuig. Het levend wezen is in dit voertuig onderhevig aan *kar-ma* en wordt geboren en sterft.
- 2) Dit voertuig lijkt op een ongebakken aarden pot. Met andere woorden, het is niet in het vuur geweest en is niet geheel hard geworden. De oceaan van het materiele bestaan is altijd vol calamiteiten. Door middel van *haṭha-yoga* wordt het voertuig gebakken en gezuiverd.
- 3) De zuivering van het voertuig kent zeven methoden:
 - a. *śodhana*—‘reiniging’ door middel van zes technieken (*ṣaṭ-karma*)
 - b. *dr̥ḍhi-karaṇa*—‘versterken’ met behulp van houdingen en oefeningen
 - c. *sthīrī-karaṇa*—‘stabiliseren’ met behulp van *mudrās* of lichamelijke sloten
 - d. *dhairya*—‘gemoedsrust’ bereikt door zelfbeheersing
 - e. *lāghava*—‘gewichtloosheid’ bereikt door beheersing van de ademhaling
 - f. *pratyakṣa*—‘zelfobjectivering’ bereikt door meditatie

- g. *nirliptī-karaṇa*—‘oplossing’ of het bereiken van bevrijding door middel van *samādhi* (trance)

[Deze worden nu in detail beschreven.]

(a) Śodhana – zes soorten reiniging (ṣaṭ-karma)

1. *Dhauti*, innerlijke reiniging, bestaat uit vier soorten:

1.1. *Antara-dhauti* wordt verdeeld in vier soorten:

1.1.1. *Vātasāra-dhauti* [inslikken van lucht in de maag om het spijsverteringskanaal te reinigen]

1.1.2. *Vārisāra-dhauti* [drinken van warm zout water in verscheidene houdingen om het spijsverteringskanaal schoon te spoelen]

1.1.3. *Vāhnisāra-dhauti* [diverse buik oefeningen om hitte in het lichaam te produceren]

1.1.4. *Bahiṣkṛta-dhauti* [een zeer geavanceerde techniek in water tot aan de navel waarbij het rectum handmatig wordt gewassen door het naar buiten te duwen]

1.2. *Danta-dhauti*, tot het reinigen van de tanden behoren vijf taken:

1.2.1. *Danta-mūla*, reinigen van de tanden

1.2.2. *Jihvā-mūla*, reinigen van de tong

1.2.3. *Karṇa-randhra-dvaya*, reinigen van de rechter en linker gehoorgang

1.2.4. *Kapāla-randhra*, reinigen van het achterste deel van het verhemelte

1.3. *Hyd-dhauti*, reiniging van het bovenlichaam kent drie aspecten:

1.3.1. *Daṇḍa-dhauti* [reinigen van de esophagus (slokdarm) met een zachte, 60 cm lange kern van de

stam van een bananenboom, die is bijesneden tot 1,25 cm diameter]

1.3.2. *Vamana-dhauti* [reinigen van de maag door het opwekken van braken]

1.3.3. *Vastra-dhauti* [verdere reiniging van de maag door een strook natte textiel van 3,5 meter in te slikken en uit te braken]

1.4. *Mālā-dhauti*, de rectale holte handmatig van ontlasting reinigen door gebruikmaking van een stok, vingers en water

2. *Vasti*, het reinigen van de endeldarm bestaat uit twee methoden:

2.1. *Jala-vasti*, een enema gecreëerd door het verwijderen en samentrekken van het rectum, waarbij men in water zit tot aan de navel

2.2. *Śuṣka-vasti* [een soort droog enema, waarbij de sluitspier wordt gebruikt om lucht naar binnen te trekken en uit te blazen]

3. *Netī*, reiniging van de neusholte door er een geoliede draad of catheter doorheen te trekken.

4. *Laulikī*, in beide richtingen de nek en het hoofd snel rond draaien.

5. *Trātaka*, het staren naar een enkel punt zonder te knippen, totdat tranen gaan stromen.

6. *Kapālabhāṭī*, of *bhālabhāṭī*, reiniging van het hoofd bestaat uit drie soorten:

6.1. *Avyut-krama* [ademetechniek, waarbij de uitademing actief is en de inademing passief]

6.2. *Vyut-krama* [inademen van water door de neus en uitspugen door de mond]

6.3. *Śīta-krama* [water door de mond naar binnen zuigen en laten uitstromen door de neus]

(b) Dr̥dhi-karaṇa – houdingen en oefeningen ter versterking van het lichaam

[In de geschriften van *yoga*] zijn tweeëndertig soorten *āsana* beschreven. Als het lichaam eenmaal is gereinigd, maakt het systeem van *āsana* het lichaam sterk. Dit vormt het tweede proces van *haṭha-yoga*. [De tweeëndertig *yoga*-houdingen zijn als volgt.]

- 1) *Siddhāsana*, ‘houding van perfectie’
- 2) *Padmāsana*, ‘lotushouding’
- 3) *Bhadrāsana*, ‘genadehouding’
- 4) *Muktāsana*, ‘bevrijdingshouding’
- 5) *Vajrāsana*, ‘bliksemhouding’
- 6) *Svastikāsana*, ‘houding van heilzaamheid’
- 7) *Simhāsana*, ‘leeuwenhouding’
- 8) *Gomukhāsana*, ‘koeienkophouding’
- 9) *Virāsana*, ‘strijdershouding’
- 10) *Dhanurāsana*, ‘booghouding’
- 11) *Mṛtāsana*, ‘lijkhouding’
- 12) *Guptāsana*, ‘verborgen houding’
- 13) *Matsyāsana*, ‘vishouding’
- 14) *Matsyagrāsana*, ‘voorwaartse vishouding’
- 15) *Gorakṣāsana*, ‘koebeschermingshouding’
- 16) *Pāścimottāsana*, ‘rijzend in het Westen houding’
- 17) *Utkaṭāsana*, ‘heftige houding’

- 18) *Śakaṭāsana*, ‘wagenhouding’
- 19) *Mayūrāsana*, ‘pauwhouding’
- 20) *Kukkuṭāsana*, ‘haanhouding’
- 21) *Kūmāsana*, ‘schildpadhouding’
- 22) *Uttāna-kūrnāsana*, ‘opgeheven schildpadhouding’
- 23) *Maṇḍukāsana*, ‘kikkerhouding’
- 24) *Uttāna-maṇḍukāsana*, ‘springende kikkerhouding’
- 25) *Vṛkṣāsana*, ‘boomhouding’
- 26) *Garuḍāsana*, ‘arendhouding’
- 27) *Vṛṣāsana*, ‘stierhouding’
- 28) *Śalabhāsana*, ‘sprinkhaanhouding’
- 29) *Makarāsana*, ‘krokodilhouding’
- 30) *Uṣṭrāsana*, ‘kameelhouding’
- 31) *Bhujāṅgāsana*, ‘slanghouding’
- 32) *Yogāsana*, ‘verenigde houding’

Het perfectioneren van één van deze *āsanas* vervult het doel van alle houdingen.

(c) Sthiri-karaṇa – stabilisering van het lichaam met mudrās of lichaamsloten

Wanneer het voertuig sterk wordt door de beoefening van *āsana*, wordt het gestabiliseerd door middel van de beoefening van *mudrās*. Van de vele *mudrās* worden er vijftientig universeel onderwezen. Ze zijn als volgt.

- 1) *Mahā-mudrā*, het ‘grote gebaar’ [betreft het aandrukken van de hiel in het perineum en het inhouden van de adem; dit geneest diverse infecties en problemen met spijsvertering]

- 2) *Nabho-mudrā*, het ‘hemelgebaar’ [het peilen van het verhemelte met de tong om de pijnappelklier te stimuleren]
- 3) *Uḍḍiyāna*, ‘ingehouden slot’ [samentrekken van de buik na gehele uitademing; masseert de darmen en montert de adrenalineklieren op]
- 4) *Jālandhara*, ‘keelstroomsot’ [sluit de kin in de kleine holte van de keel tussen de sleutelbeenderen; montert de schildklier op en reguleert het metabolisme]
- 5) *Mūla-bandha*, het ‘basissot’ [het drukken van de hiel in het perineum en dit samentrekken, waarbij de adem wordt ingehouden en losgelaten]
- 6) *Mahā-bandha*, het ‘grote slot’ [dit is een combinatie van *mūla*-, *uḍḍiyāna*- en *jālandhara-bandhas*]
- 7) *Mahā-vedha*, het ‘grote borende slot’ [hiervan wordt gezegd, dat het alle zeven *cakras* doorboort; combinatie van de *mūla*-, *uḍḍiyāna*- en *jālandhara-bandhas*, waarbij de adem wordt ingehouden en naar de punt van de neus wordt gestaard]
- 8) *Khecarī*, het ‘tongslot’ [betreft het langzaam achteruit werken van de tong voorbij de huig achterin de mond, waarbij de neusholte wordt binnengegaan, waar diverse klieren aan de basis van de hersenen worden gestimuleerd; dit levert uiteindelijk de vermaarde *āmṛta* op, die het lichaam van de *yogī* voedt]
- 9) *Viparīta-karaṇī*, de ‘omkering’ [uitgevoerd door de benen in de lucht te strekken en de torso met de armen te ondersteunen]
- 10) *Yoni-mudrā*, ‘het baarmoedergebaar’ [betreft het dichthouden van de oren met de duimen, de ogen sluiten met

de wijsvingers, de neusgaten met de middelvingers en de mond tussen de ringvingers en pinken; deze oefening geeft mentale helderheid]

- 11) *Vajrāni*, of ‘flitsen’ [wordt beoefend door alle drie *bandhas* te gebruiken, de urethrale spieren samen te trekken en energie door de ruggegraat te trekken]
- 12) *Śakti-cālānī*, de ‘energiestimulator’ [betreft het samen-trekken van de buikspieren; deze oefening stimuleert grote fysieke vitaliteit]
- 13) *Taḍāgī*, het ‘meer’ [betreft geheel uitademen, de buik plat maken en de anale spier aantrekken]
- 14) *Māṇḍukī*, de ‘kikkerhouding’ [betreft hurken met het perineum naar de grond en met de tong het verhemelte stimuleren; deze oefening helpt met de uitscheiding van *āmṛta*]
- 15) *Śāmbhavī* [betreft het staren naar het midden van de wenkbrauwen; naar zeggen helpt dit het stadium van *sa-mādhi* te bereiken]
- 16) *Adhodhāraṇā*, de ‘Aardemeditatie’ [betreft mediteren op het principe Aarde, haar basisklank *laṁ* en Brahmā, haar presiderende godheid]
- 17) *Unmanī*, ‘gedachteloos gebaar’ [verwijst naar een eenvoudige ademhalingsoefening, waarbij men een stip visualiseerd, die door het centrum van alle zeven *cakras* afdaalt, totdat hij de *mūlādhāra-cakra* bereikt]
- 18) *Vaiśvānarī* [betreft meditatie op het principe vuur, zijn basisklank *raṁ* en de godheid van vuur, Agni]
- 19) *Vāyavī* [is meditatie op het principe lucht, zijn basisklank *yaṁ* en zijn godheid, Vāyu-deva]

- 20) *Nabho-dhāraṇā* [is meditatie op het principe ether en zijn basisklank *haṁ*; Śivaji wordt over het algemeen als presiderende godheid van dit element aanvaard]
- 21) *Aśvinī*, of ‘paard’ [betreft het samentrekken van de anale spieren en het inhouden van de adem]
- 22) *Pāśinī*, het ‘touwslot’ [is het sluiten van de voeten achter het hoofd]
- 23) *Kāḱī*, ‘zegel van de kraai’ [wordt uitgevoerd door langzaam lucht te drinken door de mond, die als een snavel wordt getuit]
- 24) *Mātaṅgī*, ‘olifantzegel’ [wordt bereikt door water door de neus naar de maag te trekken; stimuleert bepaalde afscheidingen uit het verhemelte en de neusholte, die het geheugen versterken]
- 25) *Bhujaṅginī*, het ‘slangenslot’ [combineert de ‘slangenhouding’, die beoefenaren van *yoga* bekend is, met een sissend geluid bij uitademen; het heeft een revitaliserend en verhelderend effect op de geest]

Iedere *mudrā* levert zijn eigen individuele resultaat.

(d) Dhairya – stabiliseren van de geest door zelfbeheersing

Door het voertuig te stabiliseren met de beoefening van *mudrās* wordt een staat van gelijkmoedigheid bereikt. Het geleidelijk terugtrekken van de geest van de zintuigobjecten wordt *pratyāhāra* genoemd.

(e) Lāghava of ‘gewichtloosheid’ – zuiveren van het zenuwstelsel (nāḍī-śuddhi) en het inhouden van de adem (kumbhaka) door middel van prāṇāyāma

Wanneer het verstand door middel van *pratyāhāra* wordt gereguleerd, bereikt het stabiliteit. Hierna wordt het lichaam door beoefening van *prāṇāyāma* licht gemaakt, waarbij verboden gelden met betrekking tot tijd en plaats evenals verscheidene regels voor voedselopname. Het is belangrijk om al deze factoren te kennen alvorens met deze praktijk te beginnen. Eerst moet men *nāḍī-suddhi* of zuivering van het zenuwstelsel uitvoeren, dat ongeveer drie maanden tijd in beslag neemt. Na het afronden van *nāḍī-suddhi* kan men *kumbhaka* uitvoeren, inhouden van de adem gedurende langere of onbepaalde perioden. *Kumbhaka* wordt in acht stadia uitgevoerd,

- 1) *Sahita*, of ‘met’ [verwijst naar het stoppen van de adem gedurende toenemende perioden tussen in- en uitademing]
- 2) *Sūrya-bhedī*, de ‘doorborende zonneadem’ [betreft de toepassing van de *jālandhara*- en *mūla-bandhas*, waarbij de adem zo lang mogelijk wordt ingehouden en alleen door het linker neusgat wordt in- en uitgeademt]
- 3) *Udvāyī*, of *ujjayī*, hetgeen betekent ‘optillen’ [wordt soms de ‘oceaanadem’ genoemd en wordt uitgevoerd door de tong achterover te leggen en tegen het verhemelte te drukken, waarbij door de keel wordt geademd]
- 4) *Śitalī*, de ‘koelende adem’ [betreft inademen door de gevouwen lengte van de tong]
- 5) *Bhastrikā*, de ‘blaasbalgadem’ [betreft snelle inademing, die de bloedsomloop doet toenemen]
- 6) *Bhrāmarī*, de ‘zoemende bijadem’ [wordt uitgevoerd door te zoemen met afgesloten oren]

- 7) *Mūrcchā*, de ‘flauwvallende adem’ [wordt bereikt door diep in te ademen en de *jālandhara-bandha* of het kinslot toe te passen]
- 8) *Kevalī*, hetgeen ‘exclusief’ betekent [verwijst naar het gevorderde vermogen om de adem binnen in het lichaam vast te houden, zonder inademing en uitademing]

Heeft men eenmaal op rigoreuze wijze de juiste inademing (*pūraka*), uitademing (*recaka*) en stop (*kumbhaka*) beoefend, zal men tenslotte *kumbhaka* op zichzelf kunnen uitvoeren.

(f) Pratyakṣa, waarneming van het zelf door meditatie (dhyāna) en (g) nirliptī-karaṇa, bevrijding door trance (samādhi).

Nadat met de beoefening van *prāṇāyāma* lichtheid is bereikt kan de *sādhaka dhyāna* (meditatie) beoefenen, daarna *dharāṇa* (eenpuntige absorbtie in het object van meditatie) en tenslotte *samādhi* (trance). Over deze onderdelen zal ik op een geschikt moment nadere toelichting geven.

Het laatste woord over haṭha-yoga

Yogī Bābājī vervolgde, “Door *haṭha-yoga* op deze manier te praktiseren is men tot verbazingwekkende daden in staat. Het observeren hiervan doet het vertrouwen toenemen. Beoefenaren van *tantra* hebben uiteenlopende opvattingen over het onderwerp *yoga*. In het vierde hoofdstuk van de *Niruttara-tantra* staat het volgende.

*āsanaṁ prāṇasaṁrohaḥ
pratyāhāraś ca dhāraṇā
dhyānaṁ samādhiretāni
yogāṅgāni vadanti ṣaṭ*

De zes onderdelen van *yoga* zijn *āsana*, *prāṇāyāma*, *pratyāhāra*, *dharaṇa*, *dhyāna* en *samādhi*.

“Hoewel de meningen van Dattātreyā en andere *ṛṣis* uiteenlopen, zijn de basispraktijken van *haṭha-yoga* in praktisch alle scholen dezelfde. Ik was niet tevreden, toen ik *haṭha-yoga* beoefende, omdat de *mudrās* een kracht opwekken, die de beoefenaar niet in staat stelt om verdere vooruitgang te maken. De *ṣaṭ-karmas*, vooral *dhauti* en *neti*, zijn zo moeilijk, dat er een groot risico op zelfdoding bestaat, tenzij men door een gekwalificeerde *guru* wordt begeleid. Toen ik van Kāśī naar Badrīnātha ging, was een *rāja-yogī* me genadig en gaf me instructies in *rāja-yoga*. Daarna ben ik van de beoefening van *haṭha-yoga* afgestapt.”

Op dit punt zei Yogī Bābājī, “Dit is voor dit moment genoeg. Ik geef instructies voor *rāja-yoga* bij een andere gelegenheid. De dag is bijna verstreken. Ik wil ook nog eens de *āśrama* van de eerbiedwaardige Paṇḍita Bābājī bezoeken.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū ontwikkelen vertrouwen in het vaiṣṇavisme, dat Yogī Bābājī beoefent

Toen Narena Bābū en Ānanda Bābū de ernst observeerden, waarmee Yogī Bābājī *haṭha-yoga* uiteenzette, luisterden ze aandachtig en met groot respect naar zijn woorden. Ze raakten overtuigd van Yogī Bābājī en kregen minachting voor hun eigen onbeduidende kennis. Ze zeiden alletwee, “We zijn zeer gezegend door met jou filosofische waarheden (*tattva*) te analyseren. We denken erover om enkele dagen bij jou te blijven.

We hebben bijzonder vertrouwen in jouw woorden ontwikkeld.”

Yogī Bābāji zei, “Als Bhagavān genadevol is, worden jullie zonder twijfel heel snel zuivere toegewijden van Śrī Kṛṣṇa.”

“Het is voor ons niet mogelijk om het idee van afgodenverering te accepteren,” zei Narena Bābū, “maar nu is het duidelijk, dat Vaiṣṇava’s geen gebrek hebben aan inhoud. Ze zijn juist aanzienlijk beter op de hoogte van *tattva* dan de aanhangers van brāhmoïsme. Het is alleen jammer, dat ze ondanks hun kennis de verering van godsbeelden niet achterwege laten. Dit begrijp ik niet. Als het vaiṣṇavisme zou ophouden met de praktijk van de verering van godsbeelden, zou het met brāhmoïsme kunnen samengaan en zouden we ons niet hoeven te ergeren of te schamen om jullie Vaiṣṇava’s te noemen.”

Yogī Bābāji was uitermate ernstig. Hij wist heel goed, hoe hij het pad van *bhakti* aan jonge mensen moest presenteren en daarom zei hij, “Laat deze onderwerpen voor vandaag maar rusten.”

Mallika Mahāśaya was stom verbaasd over de kennis en negenheid van Yogī Bābāji. Hij bezinde zich op de beschrijving van *haṭha-yoga* en dacht, “Alas! Wat ben ik toch een idioot. Ik ging naar Madras om Madam Lawrence te bezoeken voor gewone hypnose en voor een praatje over *haṭha-yoga* en paranormale psychotherapie. Ik ben nooit eerder zo’n ervaren *yogī* [als Yogī Bābāji] tegengekomen. Ik heb deze gunstige dag vast en zeker te danken aan de genade van Nityānanda dāsa.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū bleven een paar dagen bij Yogī Bābāji logeren en bespraken vele filosofische onderwer-

pen. Het gevolg was, dat ze groot vertrouwen in het vaiṣṇavisme kregen en veel meer gingen begrijpen van de principes van zuivere *bhakti*. Voorheen hadden ze niet de excellente uiteenzettingen gekend, die het vaiṣṇavisme te bieden heeft. De intelligente Narena Bābū nam in het vaiṣṇavisme dezelfde zuivere toewijding waar, als waarover Theodore Parker, de beroemde transcendentalist, had gesproken. Ānanda Bābū had ook diverse Engelse boeken over zuivere *bhakti* gelezen, maar hij was verbaasd om in de antieke religie van het vaiṣṇavisme de enorme omvang van discussiemogelijkheden over dergelijke onderwerpen te zien. Narena Bābū en Ānanda Bābū gingen echter proberen om personen, die dergelijke diepgaande beschrijvingen van zuivere *bhakti* konden geven, in overeenstemming te brengen met het prediken over de verering van Rāma, Kṛṣṇa en andere mensen en de verering van afgodsbeelden.

Op zekere dag zei Yogī Bābājī, “Laten we *darśana* gaan nemen van Paṇḍita Bābājī.” Omdat het eind van de dag naderbij kwam, vertrokken ze allemaal naar de grot van Paṇḍita Bābājī.

ALDUS EINDIGT DE DERDE STRAAL

Vierde Straal

**Yogī Bābājī, Mallika Mahāśaya, Narena Bābū en
Ānanda Bābū horen een lied op weg naar de grot
van Paṇḍita Bābājī**

DE DAG WAS BIJNA VERSTREKEN EN DE HITTE van de zon was aanzienlijk afgenomen. Er stond een zachte bries uit het Westen. Talloze mensen waren op weg om diverse heilige plaatsen te bezoeken. Een grote groep vrouwen liep rond Girirāja-Govardhana en zong in het voorbijgaan het volgende lied.

*tyaja re māna hari-vimukha loka-saṅga
jāka saṅga hi, kumati upajatahi,
bhajana hi paḍato vibhaṅga (1)*

O verstand! Geef het gezelschap op van degenen, die gekeerd zijn tegen Śrī Hari. Door hun associatie verschijnt verdorvenheid in jouw hoofd en in jouw *bhajana* komen hindernissen.

*satata asat patha, lei jo jāyato,
upajāta kāmīnī-saṅga*

*śamana dūta, paramāyu parakhata,
dūra hi nehārata raṅga (2)*

De dienaren van Yamarāja ervaren grote zegen in hun hart, wanneer ze van veraf de afnemende levensduur zien van degenen, wier associatie altijd leidt tot het verkeerde pad en tot het gezelschap van wellustige personen, evenals van degenen, wier associatie ertoe leidt, dat men zich met zinloze activiteiten gaat bezighouden.

*ataeva se harināma sāra parama madhu
pāna karaho choḍi dhaṅga kaha mādha-hari-caraṇa-
sevoruhe māti rahu janu-bhṛṅga (3)*

(Als het verstand vraagt, “Wat moet ik dan doen?” nadat het dit heeft gehoord, is het antwoord,) “Ik roep de naam ‘Mādha-va’, zodat ik alle bedrog helemaal kan opgeven en jou, mijn dierbare verstand, de essentie van de hoogste nectar (*harināma*) van de lotus van de heilige voeten van Śrī Hari kan laten drinken, zoals een honingbij zijn verstand verliest in een lotusbloem, die juist tot bloei is gekomen op een meer.

Toen ze naar dit lied luisterden, wierp Mallika Mahāśaya uit zijn ooghoeken een blik naar Narena Bābū en Ānanda Bābū, die hen ertoe inspireerde om hun gedachten enigszins bij te stellen. Narena Bābū fluisterde, “Vanaf vandaag zullen we niet langer het vaiṣṇavisme bekritisieren. Ik zie nu, dat er zelfs niet het minste of geringste verschil bestaat tussen brāhmoïsme en vaiṣṇavisme. Het enige, dat ik niet snap, is het doel van de verering van een godsbeeld.” Niemand gaf antwoord en ze wandelden langzaam verder.

“Laten wij ook eens een lied zingen, nu we onderweg zijn,” zei Yogī Bābājī. Toen hij een melodie inzette en begon te zingen, vielen de anderen hem bij,

*hari hari! kabe ha'bô vṛndāvana-vāsī
nirakhibô nayane jugala-rūpa-rāśi*

O Śrī Hari! Wanneer word ik een inwoner van Vraja en kan ik met eigen ogen de stralend mooie gedaanten zien van het Goddelijk Paar, Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa?

*tejiyā śayana-sukha vicitra pālāṅka
kabe vrajera dhūlāte dhūsara ha'be aṅga*

Als ik afzie van het genoeg om op een prachtig bed te slapen, wanneer raakt mijn lichaam bedekt met het stof van [het slapen op] de grond in Vraja?

*ṣaḍ-rasa-bhojana dūre parihari'
kabe yamunāra jala khābô karô pūri'*

Als ik het genoeg van de zes smaken van heerlijk voedsel (zoet, zuur, zout, scherp, bitter en wrang) opgeef, wanneer drink ik dan water uit de Yamunā Rivier en bedel ik om aalmoezen?

*narottama dāse kaya kôri' parihāra
kabe bā emôna daśā hōibe āmāra*

Narottama dāsa bidt, “Wanneer wordt die staat de mijne?”

Toen ze dit gebedslied zongen, kreeg iedereen het gevoel om te dansen. Narena Bābū en Ānanda Bābū hadden dikwijls gedanst in de *kīrtanas* van de brāhmoïsten in de straten van Calcutta, dus ze zagen geen kwaad in het dansen met Yogī Bābājī, want het hield gelijke tred met de stemmingen van het

brāhmoïsme. Echter, toen Yogī Bābājī zong, “*jugala-rūpa-rāśi* – de stralend mooie gedaanten van het Goddelijk Paar,” zongen zij in plaats daarvan, “*aparūpa-rūpa-rāśi* – de stralend mooie gedaante van de vormloze God.”

Toen ze zich samen zo zingend en dansend voortbewogen – een authentieke Bābājī, een mondaine Vaiṣṇava zonder *śikhā* en twee mannen met schoenen en brillen – gebeurde er iets opmerkelijk moois: ze trokken nieuwsgierige blikken van de mensen, die zich afvroegen, “Bābājī heeft zeker weer een Jagāi en Mādhāi bevrijd.”

De twee Vaiṣṇava’s en de twee mannen bereiken de āśrama van Paṇḍita Bābājī

Terwijl ze in de zegenrijke oceaan van *kīrtana* zwommen, kwamen ze aan bij de *āśrama* van Paṇḍita Bābājī. Bij de klank van hun gezang raakten Paṇḍita Bābājī en alle andere verzamelde *bābājīs* dronken van de *kīrtana* en boden languit hun eerbetuiging aan. De *kīrtana* eindigde niet eerder, dan dat één *muhūrta* (achtenveertig minuten) van de nacht was verstreken.

Toen iedereen was gaan zitten, nam Mallika Mahāśaya het stof van de voeten van de *bābājīs* en smeerde het over zijn ledematen en wreef zijn handen daarna over zijn twee metgezellen, terwijl hij zei, “Mogen al jullie twijfels worden verdreven.”

De twee mannen antwoordden, “Iedereen kan het voetenstof van iemand nemen, maar nu is in ons een nieuw soort gevoel verschenen, alsof we zijn gezuiverd door een ochtendbad. We zijn alleen benauwd om afgodenvereerders te wor-

den als gevolg van deze vorm van geloof. Maar om eerlijk te zeggen, hoewel we vele *kīrtanas* met brāhmoïsten hebben uitgevoerd en gezien, hebben we nooit de soort *prema* waargenomen, die aanwezig is in de *kīrtana* van de Vaiṣṇava's. Laten we eens zien, wat de vormloze Hari voor ons in petto heeft.”

Toen Premadāsa Bābājī en Haridāsa Bābājī deze opmerkingen hoorden, waren ze helemaal verbaasd en ze informeerden, “Waar zijn deze mensen vandaan gekomen?” Nadat Yogī Bābājī hen het hele verhaal had verteld, lichtte Premadāsa Bābājī toe, “Śrī Gauracandra heeft jou ongetwijfeld als instrument gebruikt om deze twee nobele heren aan te trekken.”

Yogī Bābājī vraagt Paṇḍita Bābājī hoe rasa-samādhi en rāga-sādhana mogelijk zijn zonder yoga te beoefenen

Iedereen zat opgetogen in het paviljoen. In een hoek stond een olielamp te vlakkeren. Velen zaten *harināma* te chanten en hielden de tel bij op *tulasī-mālās*, die ze in een vlekkeloos, heilig zakje vasthielden. Yogī Bābājī zei tegen Paṇḍita Bābājī, “Uw instructies hebben veel duisternis in mijn hart verdreven, Bābājī. Toch blijft er één twijfel bestaan: als we de onderdelen van *yoga* niet praktiseren, namelijk *prāṇāyāma*, *dhyāna* en *dharāṇa*, hoe kunnen we dan *rasa-samādhi* bereiken, de staat van trance, waarin men liefde proeft in een bepaalde relatie met Bhagavān? *Sādhana*, of praktijk, is vereist om in het hart het doel van perfectie te wekken. Wat is de manier om *rāga* (vurige spirituele gehechtheid) te wekken?”

Bij het horen van deze vraag richtte iedereen zijn dorstige ogen op het mooie gelaat van Paṇḍita Bābājī, waarop een ernstige uitdrukking lag. Mallika Mahāśaya was enigszins verbaasd. Hij had Yogī Bābājī beschouwd als de grootste Vaiṣṇava, maar toen Yogī Bābājī deze vraag stelde, begreep hij, dat men de soort vertrouwen, die Yogī Bābājī in Paṇḍita Bābājī stelde, voor een *guru* reserveert. De trouwhartige aandacht van Mallika Mahāśaya ging toen over naar Paṇḍita Bābājī.

Het verschil tussen materiële en spirituele rāga, de onmogelijkheid om zonder spirituele praktijk te verzaken en de onmogelijkheid om door middel van yoga spirituele rāga te krijgen

Paṇḍita Bābājī zei, “Het is voor geconditioneerde zielen erg moeilijk om hun natuurlijke staat te krijgen, namelijk *viśuddha-vaikuṇṭha-rāga* (zuivere transcendente gehechtheid). Deze *viśuddha-vaikuṇṭha-rāga* is geperverteerd geraakt en is getransformeerd in materiële gehechtheid. Hoe meer materiële gehechtheid (*viśaya-rāga*) toeneemt, hoe meer spirituele gehechtheid (*vaikuṇṭha-rāga*) afneemt. Omgekeerd, in de mate, waarin die spirituele gehechtheid toeneemt, neemt materiële gehechtheid af. Dit is de manier, waarop de ziel van nature functioneert. Het is niet zo, dat spirituele gehechtheid alleen verschijnt, nadat men eenmaal materiële gehechtheid heeft onderdrukt. Veel mensen storten zich op verzaking, omdat ze alleen streven naar het onderdrukken van materiële gehechtheid, maar omdat ze geen moeite doen om spirituele gehechtheid te voeden, is ongeluk het enige resultaat.

“De praktijk en de meditaties met betrekking tot *dhyāna*, *pratyāhāra* en *dharāṇa* worden alleen onderwezen met het doel om *rāga* te wekken en worden door veel mensen gevolgd. Aangezien er echter niet voldoende aandacht is voor *rāga*, raken *yogīs* praktisch altijd ingenomen met de perfecties van *yoga* en zien zich bijgevolg niet in staat deze te bereiken. De praktijk van Vaiṣṇava’s is daarentegen superieur.

“Kijk, *sādhana* is eenvoudig een gespecialiseerde bezigheid. Als mensen volkomen in beslag worden genomen door hun levensonderhoud en niets anders doen dan dromen en verlangen en gedwongen arbeid verrichten, denk je dan, dat ze in het spirituele leven in staat zijn om in een korte tijd *rāga* op te wekken?

“Als de beoefenaar zijn dagelijks leven scheidt van zijn pogingen om die *vaikuṇṭha-rāga* te ontwikkelen, trekt zijn *rāga* voor materiële genoegens hem naar de ene kant en gedachten aan Vaikuṇṭha blijven hem naar de andere kant trekken. In deze situatie gaat het levend wezen de richting uit van de grootste *rāga*. Een boot wordt voortgedreven door roeispanen, maar de kracht van de roeispanen wordt overmeesterd door de trekkracht van de stroming, die met *rāga* wordt vergeleken. Hoewel de *sādhaka* keer op keer tracht de boot van het verstand naar de kust te brengen met de roeispanen van *dhyāna*, *pratyāhāra* en *dharāṇa*, duurt het op deze manier niet lang, voordat de stroming van materiële gehechtheid zijn aandacht weer op zintuigobjecten richt.”

De superioriteit van de rāga-mārga van Vaiṣṇava's boven yoga en brahma-jñāna

“De praktijk van de Vaiṣṇava's wordt tot stand gebracht door *rāga-mārga* of het pad van hevige gehechtheid. Met behulp van *rāga* zal de beoefenaar *vaikuṇṭha-rāga* zeer zeker zonder uitstel bereiken.

“Men moet weten, hoe de stroming van *rāga* loopt. Alles dat het bewustzijn van de geconditioneerde ziel van nature liefheeft en alles, dat het dierbaar is ten behoeve van de instandhouding van zijn lichaam, bestaat uit de soort *rāga* voor materieel plezier, die typisch is voor mensen. Door hierover na te denken worden vijf soorten *rāga* of hevig verlangen geopenbaard, die corresponderen met de vijf zintuigen. Het verstand volgt de *rāga* voor materieel plezier via de zintuigen. Bijvoorbeeld, de tong zoekt naar voedsel; de neus naar geur; de oren naar geluid; de huid naar gevoel en de ogen naar vorm. Het bewustzijn van de geconditioneerde ziel is altijd aan een of ander object vastgehecht.

“Wat kan de kracht geven om het bewustzijn van zintuigobjecten weg te nemen? Hoewel droge contemplatie op *brahma* – de vormloze, alomvattende Geest – weliswaar iets kan helpen, voorziet het de beoefenaar niet van voldoende kracht, want *brahma* is inactief. Daarom ondergaan *yogīs* en *brahma-jñānīs*, of degenen, die kennis van *brahma* cultiveren, een groot lijden. Maar op het pad van *bhakti* bestaat dergelijk lijden niet.

“Het leven van een toegewijde van Kṛṣṇa is niet van *brahma*, of absolute transcendentie, gescheiden. In de praktijk van *bhakti* zijn materiële gehechtheid en spirituele gehechtheid

niet van elkaar gescheiden. [Bijvoorbeeld,] het verstand wil objecten door de ogen waarnemen, dus laat het kijken naar de onbeschrijflijke schoonheid van het meest excellente godsbeeld. Hier zijn lustbevrediging en de zegen van *brahma* dezelfde bezigheid. Wil je iets horen? Luister dan naar Kṛṣṇa's glorie en de gesprekken over Hem. Wil je overheerlijk voedsel eten? Eet dan alle soorten smakelijk voedsel, nadat het aan Śrī Kṛṣṇa is geofferd. Voor het ruiken van geuren zijn *tulasī*, sandelhoutpasta en andere artikelen, die (aan de lotusvoeten van Bhagavān) zijn geofferd.

“Voor degenen, die ernaar streven om Kṛṣṇa te bereiken, zijn alle zintuigobjecten verweven met spiritualiteit. *Kṛṣṇa-sādhakas* zijn in alle opzichten spiritueel (*brahma-maya*) en het totaal van hun activiteiten ontwikkelt spirituele gehechtheid. Een obsessie met de zintuigen is voor hen geen probleem, maar juist een manier om de vrucht van *prema* te krijgen.

“Ik heb hier in het kort de verbinding tussen *rāga-mārga* en andere praktijken laten zien. U bent een hoogst ervaren Vaiṣṇava, dus ik zal niet verder spreken. Vergeeft u me alstublieft, indien ik iets verkeerd heb gezegd.”

Iedereen is bevangen door de analyse van Paṇḍita Bābājī en Narena Bābū en Ānanda Bābū gaan twijfelen aan Rājā Rāma-mohana Rāya

Iedereen was verbaasd om de uitleg van Paṇḍita Bābājī te horen. In ieders hoofd rezen verschillende gevoelens. Ofschoon Yogī Bābājī deskundig was in *yoga*, was hij ook ge-

kwalificeerd voor *vaiṣṇava-rasa*, de smaak die toegewijden in relatie met Bhagavān ervaren. Nu hij geen twijfels meer had, ging hij het stof van de lotusvoeten van Paṇḍita Bābājī waarden en Paṇḍita Bābājī omhelsde hem liefdevol. Datgene, dat Mallika Mahāśaya op dat moment voelde, kon niemand begrijpen.

Narena Bābū en Ānanda Bābū hadden een paar dagen over de fundamentele waarheden van de verering van het godsbeeld zitten nadenken. Yogī Bābājī had hen het boek *Śrī Caitanya-gītā*¹ gegeven om door te nemen. Nadat ze grondig over de tekst hadden nagedacht, begrepen ze voor het grootste deel de vele betekenissen van de verering van godsbeelden, maar hadden er nog steeds geen vertrouwen in. Nadat ze echter de ernstige instructies van Paṇḍita Bābājī hadden gehoord, die met liefde waren bezwangerd, zeiden ze tegen elkaar, “Alas! Wij zijn betoverd geweest door buitenlandse kennis. We weten niets af van de onschatbare juwelen, die in ons eigen land zijn te vinden.”

Narena Bābū zei, “Ānanda Bābū, wat heeft Rājā Rāma-mohana Rāya ertoe geleid om de waarheden van het godsbeeld te veronachtzamen? Het ziet er naar uit, dat hij hiermee goed verkeerd zat. Had Rājā Rāma-mohana Rāya het aan het verkeerde eind? Ik ben bang om dit zelfs maar te zeggen! Hij heeft ons in zijn lezingen ervan overtuigd, dat zelfs Vyāsa, Narada en andere grote wijzen fout zaten. Hoe kan ik plotse-ling zeggen, dat hij het verkeerd had?”

¹ Śrīla Saccidānanda Bhaktivinoda Ṭhākura heeft in zijn autobiografie *Śrī Caitanya-gītā* toegevoegd aan een lijst van boeken, die hijzelf heeft gecomponeerd.

“Waar zouden we bang voor moeten zijn?” vroeg Ānanda Bābū. “Omwille van de waarheid kunnen we zelfs Rājā Rāma-mohana Rāya opgeven.”

Yogī Bābājī voert een kīrtana uit, die geschikt is voor de situatie, wanneer hij met zijn drie metgezellen naar zijn kuñja terugkeert

Het was laat in de avond. Yogī Bābājī maakte aanstalten om met zijn drie metgezellen naar zijn *āśrama* terug te keren. De vier zongen de hele weg terug naar de *kuñja* het volgende lied.

*kenô āra karô dveṣa, bideśi-jana-bhajane
bhajanera līṅga nānā, nānā deśe nānā jane (1)*

Waarom denigreer je de verering van andere culturen? *Bhajana* neemt vele verschillende vormen aan en wordt uitgevoerd in vele landen door vele verschillende mensen.

*kehô mukta-kacche bhaje, kehô hāṭu gāḍi' pūje
kehô bā nayana mudi' thāke brahma-ārādhane (2)*

Sommigen vereren aan de open kust, anderen vereren op hun kniën en weer anderen met gesloten ogen en mediteren op de onpersoonlijke geest.

*kehô yogāsane pūje, kehô saṅkīrtane maje
sakale bhajiche sei, eka-mātra kṛṣṇa-dhane (3)*

Sommigen aanbidden door het beoefenen van *yoga* en anderen door te worden vervoerd in gezamenlijk chanten van de namen van God. Ieder van hen aanbidt immers die ene Śrī Kṛṣṇa, de hoogste rijkdom, door middel van hun eigen methode.

*ataeva bhrāṭṛ-bhāve thākô sabe su-sad-bhāve
hari-bhakti sādḥô sadā, e-jīvane bā maraṇe (4)*

Blijf daarom broeders en onderhoud goede relaties met iedereen en volg constant *bhakti* bij het leven en in de dood.

Ānanda Bābū en Narena Bābū weigerden de woorden *kṛṣṇa-dhane*, of ‘Kṛṣṇa, de hoogste rijkdom’ te zingen en zongen in plaats daarvan het woord *bhagavāne*, of ‘de Hoogste God’. Yogī Bābājī merkte dit onmiddellijk op, maar die avond zei hij er niets over.

Nadat ze een kleine hoeveelheid *prasādam* met toewijding hadden geëerd, gingen ze slapen.

ALDUS EINDIGT DE VIERDE STRAAL

Vijfde Straal

**Degenen die moderne tradities uit het Westen volgen,
beschouwen Vaiṣṇava's als losbandig en bhakti als
onzedelijk**

ONDANKS DAT ZE MOEITE DEDEN, KONDEN NARENA Bābū en Ānanda Bābū niet slapen vanwege de vele gedachten, die door hun hoofd raasden. Narena Bābū zei, “Wat vind je ervan om hier te zijn, Ānanda Bābū? We hebben het vaiṣṇavisme zolang verafschuwed. Zoveel gedegeneerde individuen beschouwen Śrī Kṛṣṇa, het kroonjuweel van onzedelijke schooiers, als hun God. Kun jij je nog de dag herinneren, waarop de eerbiedwaardige Dominee Chart hierover een lange, overtuigende lezing gaf? Onze meest vooraanstaande leider, Ācārya Mahodaya, heeft ons ook diverse keren tegen Kṛṣṇa gewaarschuwed. Hij heeft zelfs eens gezegd, dat Vaiṣṇava's uitgebreid en langdurig over *bhakti* spreken en dat ze op hetzelfde moment de onwettige affaires tussen mannen en vrouwen als *bhakti* beschouwen. Het is duidelijk, dat hij niet het minste onderzoek heeft ingesteld

naar die bijzondere tendens genaamd *bhakti*. Na het observeren van de emotionele uitdrukkingen van de Vaiṣṇava's en het horen van hun instructies, die verzadigd zijn van fundamentele waarheden (*tattva*), heb ik niet meer zoveel wantrouwen tegen hen. Wat zeg jij ervan?"

Ānanda Bābū antwoordde, "Ik weet niet hoe het komt, maar ik heb ook een bepaald vertrouwen in de Vaiṣṇava's ontwikkeld. Wat is Paṇḍita Bābāji een gezegende persoonlijkheid! Door hem eenvoudig te zien verschijnt *bhakti* voor Īśvara (God). Zijn nederigheid is exemplarisch en de manier, waarop hij onderwijst, is als nectar; zijn geleerdheid is grenzeeloos. Wat betreft de geschriften over *yoga* is Yogī Bābāji zo visionair en geleerd, maar kijk eens, hoe hij instructies zoekt bij Paṇḍita Bābāji."

Narena Bābū denkt dat verering van het godsbeeld afgoderij is en speculeert over de kwestie

Narena Bābū zei, "Er is me in de lezing van Paṇḍita Bābāji iets opgevallen, waaraan ik nooit eerder heb gedacht: de heilige godheid, die Vaiṣṇava's aanbidden, is geen afgodsbeeld, dat van God is afgescheiden, maar eerder een symbool, dat toewijding aan Hem stimuleert. Ik betwijfel echter, of het juist is om het eigen idee van Īśvara, of God, op een symbool te projecteren. Īśvara is de almachtige, alomtegenwoordige Persoon. Wordt Zijn verhevenheid niet aangetast door Zijn gedaante uit te beitel en onderhevig te maken aan tijd en ruimte? En is het zo intelligent om het ene object voor het andere aan te zien?"

Het idee van Ānanda Bābū over verering van het godsbeeld is helderder dan dat van Narena Bābū

Het begrip van Ānanda Bābū was iets beter ontwikkeld. “Narena Bābū,” zei hij, “ik wil dergelijke twijfels niet langer koesteren. Parameśvara, de Allerhoogste God, is één zonder een tweede. Er is niemand gelijk aan Hem of groter dan Hij. Iedereen is aan Hem ondergeschikt. Niets kan Hem kwaad doen. Hij kent de resultaten toe van alle activiteiten, die men uitvoert, om *bhakti* voor Hem te ontwikkelen in overeenstemming met de overtuiging, die in het hart aanwezig is. Om precieser te zijn, alle ontastbare, abstracte objecten kunnen symbolisch worden vertegenwoordigd door concrete objecten. Hoewel deze concrete objecten fundamenteel anders zijn dan abstracte objecten, die ze vertegenwoordigen, manifesteren ze op een onmiddellijk tastbare wijze een idee van die abstracte objecten.

“[Bijvoorbeeld,] uurwerken geven de tijd aan, die in feite vormloos is, en door middel van het schrift kunnen uiterst subtiele ideeën tot uitdrukking worden gebracht. Als kunst vormloze objecten, zoals genade of religiositeit, kan overbrengen, waarom zou je er dan aan twijfelen, dat de manifeste vorm van de godheid, waarop je in de praktijk van *bhakti* mediteert, ook niet die praktijk kan faciliteren? Ik vind, dat het onjuist is om het godsbeeld te verafschuwen en het een idool te noemen. Door na te denken over het thema symbolisme kunnen we beter wel het godsbeeld eerbiedigen. Als zelfs uurwerken en boeken met zorg worden behandeld, welk kwaad schuilt dan in de verering van het godsbeeld, dat toe-

wijding aan Īśvara stimuleert? Īśvara weet, wanneer jouw intenties op Hem zijn gericht en Hij zal er zeker blij mee zijn.”

Bābājī verzekert hen, dat hij later afgoderij zal bespreken en zegt, dat iedereen moet gaan slapen

Narena Bābū en Ānanda Bābū dachten, dat Yogī Bābājī en Mallika Mahāśaya in slaap waren gevallen, terwijl hun gesprek over al deze onderwerpen duidelijk hoorbaar was geweest. Yogī Bābājī sliep echter nooit en daarom had hij alles gehoord. Hij gaf hen een teken en zei, “Het is erg laat. Ga nu slapen. Morgen zal ik het over al deze zaken hebben.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū hadden tegen die tijd een substantieel vertrouwen in Yogī Bābājī ontwikkeld. Ze hadden gezien, hoe genadevol hij was en zeiden respectvol, “Bābājī! We hebben de toevlucht tot jouw lotusvoeten aanvaard, evenals Śrīyūta Mallika Mahāśaya dat heeft gedaan, en daarom smeken we om jouw genade.”

“Morgen zal ik mijn best doen,” zei Yogī Bābājī.

Tenslotte vielen ze in slaap. Toen hij er zeker van was, dat iedereen in diepe slaap was, ging Yogī Bābājī ongezien door de anderen diverse *yoga* oefeningen uitvoeren.

Yogī Bābājī's uitleg van de acht onderdelen van rāja-yoga

Nadat iedereen 's morgens was opgestaan en aan zijn ochtendplichten had voldaan, gingen ze onder de *pañcavaṭī* zitten.

Mallika Mahāśaya informeerde over *rāja-yoga* en Yogī Bābāji begon te spreken [over de volgende acht onderdelen van *rāja-yoga*].

“*Samādhi*, de trance, is het belangrijkste onderdeel van *rāja-yoga*. Om *samādhi* te bereiken moet men achtereenvolgens *yama* (reguleringen), *niyama* (verboden), *āsana* (houdingen), *prāṇāyāma* (ademhalingstechnieken), *pratyāhāra* (terugtrekken van de zintuigen), *dharaṇa* (concentratie) en *dhyāna* (meditatie) praktiseren. Als de beoefenaar een goed karakter heeft en religieus en zuiver is, kan hij zijn beoefening met het onderdeel *āsana* aanvangen. Maar als iemand gebreken in zijn gedrag heeft of de onzuivere gewoonten van *mlecchas* en andere ongewenste lieden heeft overgenomen, zijn *yama* en *niyama* absoluut van wezenlijk belang. De verhandeling over *yoga* van Patañjali bestaat uit de geschriften van *yoga*, dus ik zal *rāja-yoga* volgens zijn filosofie uiteenzetten.

*yama-niyamāsana-prāṇāyāma-pratyāhāra-
dhāraṇā-dhyāna-samādhayo ‘ṣṭāvaṅgāni*

Yoga-sūtra (2.29)

De acht onderdelen van *rāja-yoga* zijn *yama* (reguleringen), *niyama* (verboden), *āsana* (houdingen), *prāṇāyāma* (ademhalingstechnieken), *pratyāhāra* (terugtrekking van de zintuigen), *dharaṇa* (concentratie), *dhyāna* (meditatie) en *samādhi* (trance).

(1) Yama – vijf soorten onder leiding van geweldloosheid en eerlijkheid

ahiṃsā-satyāsteya-brahmacaryāparigrahā yamāḥ

Yoga-sūtra (2.30)

De vijf *yamas* zijn (i) *ahimsā*, geweldloosheid; (ii) *satya*, waarheidsgetrouwheid; (iii) *asteya*, afzien van diestal; (iv) *brahmacarya*, celibaat; en (v) *aparigraha*, niet hebzuchtig zijn.

- i. *Ahimsā* – De wens om andere levende wezens te doden wordt *himsā* genoemd. Voordat *yoga* wordt bestudeerd, moet iedereen, in wie de geaardheden onwetendheid en hartstocht overheersen, zowel een vreemdeling als een volgeling van de vedische cultuur, *ahimsā* of geweldloosheid betrachten.
- ii. *Satya* – Degenen die liegen, dienen *satya* of waarheidsgetrouwheid te praktiseren.
- iii. *Asteya* – Degenen, die de rijkdom van anderen ontvreemden, dienen *asteya* of het afzien van diefstal te praktiseren.
- iv. *Brahmacarya* – Degenen, die dol zijn op seks, dienen onthouding te praktiseren.
- v. *Aparigraha* – Degenen, die hebzuchtig zijn naar de rijkdom van anderen, dienen een dergelijk verlangen te onderdrukken.

(2) Niyama – vijf soorten onder leiding van properheid en tevredenheid

*sauca-santoṣa-tapaḥ svādhyāyeśvara-
prāṇidhānāni niyamāḥ*

Yoga-sūtra (2.32)

De vijf soorten *niyama* zijn (1) *sauca*, properheid; (2) *santoṣa*, tevredenheid; (3) *tapa*, soberheid; (4) *svādhyāya*, zelfobservatie; en (5) *īśvara-prāṇidhāna*, meditatie op God.

Een beoefenaar van *niyama* dient zijn lichaam schoon te houden, zijn verstand te leren om tevreden te zijn en te leren om allerlei soorten problemen te verdragen. Als hij veel zonden begaat, moet hij leren spijt betuigen. Hij dient kennis te verwerven door een studie te maken van de vedische geschriften en instructies te krijgen over het mediteren op Īśvara.

(3) Āsana – Padmāsana en svastikāsana behoren tot de tweëndertig soorten āsana

(tatra) sthira-sukham-āsanam

Yoga-sūtra (2.46)

De *āsanas* (houdingen), die ik eerder noemde in mijn beschrijving van *haṭha-yoga*, worden ook in *rāja-yoga* aanvaard. *Padmāsana* en *svastikāsana* zijn bekende houdingen in *rāja-yoga*. *Padmāsana* wordt als volgt omschreven.

*urvāru-parivinyasya samyak pādātale ubhe
aṅguṣṭhau ca nibadhnīyāt hastābhyāṁ vyutakramāttathā*

Houd beide voetzolen op de dijen en houd met beide handen de grote teen vast, nadat de armen achter de rug zijn gekruist.

Vervolgens wordt *svastikāsana* als volgt omschreven.

*jānūrvārantare yogī kṛtvā pādātale ubhe
ṛjukāyāḥ samāsīnaḥ svastikaṁ tat pracakṣyate*

Haṭhayoga-pradīpikā (1.19)

Rechttop zitten met de voetzolen weggestopt tussen de kniën en de dijen wordt *svastikāsana* genoemd.

(4) Prāṇāyāma – uitademen, inademen en het stoppen van de ademhaling

*tasmin sati śvāsa-praśvāsayor
gati-vicchedaḥ prāṇāyāmaḥ*

Yoga-sūtra (2.49)

Na *āsana* dient men *prāṇāyāma* te beoefenen gekenmerkt door het beheersen van adembewegingen en het vasthouden van de adem. De adem, die door de neusgaten wordt uitgeademd, wordt *recaka* genoemd. De adem, die door de neusgaten wordt ingeademd, wordt *pūra* genoemd. De adem, die bewust wordt vastgehouden, wordt *kumbhaka* genoemd. *Prāṇāyāma* wordt geperfectioneerd door middel van *recaka*, *pūra* en *kumbhaka*.

Na het uitvoeren van de *āsanas* (houdingen) gaat iemand, die is geperfectioneerd in *yama* en *niyama*, *prāṇāyāma* uitvoeren.

De regels van prāṇāyāma

*(sa tu) bāhyābhyāntara stambha-vṛttir-
deśa-kāla-saṅkhyābhiḥ paridr̥ṣṭā*

Yoga-sūtra (2.50)

[In de beoefening van *prāṇāyāma*] zijn veel regels met betrekking tot plaats, tijd en het aantal herhalingen.

Plaats – De beoefenaar dient *prāṇāyāma* uit te voeren op een plek, die is geëgaliseerd, geheiligd en stil, waar zijn lichaam, verstand en intelligentie rust kunnen krijgen. Hij dient te zitten op een mat van *kuśa*-gras (afgedekt met een hertenvel en een zachte doek). Hij dient toegang te hebben tot een helder waterreservoir en zijn onderkomen dient schoon en opgeruimd te worden gehouden. De lucht dient gezond te zijn en

de ingrediënten, die nodig zijn om licht gebakken voedsel toe te bereiden, waarvan de beoefenaar houdt, dienen direct beschikbaar te zijn. Er mogen geen verstoringen in de nabijheid zijn, noch enige overlast van slangen, schorpioenen of muggen. Een dergelijke plek mag niet ver verwijderd zijn van het vaderland van de beoefenaar, maar het mag niet het huis uit zijn kindertijd zijn.

Tijd – Het beste is om *prāṇāyāma* aan het begin of aan het eind van de winter uit te voeren. Het kan mooi worden gepraktiseerd in de ochtend, rond het middaguur, in de avond en laat in de nacht, maar het mag niet worden gedaan, als men hongerig is of juist heeft gegeten. Over het algemeen dient men kleine maaltijden te gebruiken. Bedwelmende middelen en vlees (inclusief vis) zijn verboden, evenals zuur, droog, zout en scherp gekruide voedingsstoffen. Kleine porties zoete, vette voedingsstoffen, zoals zoete rijst, dienen zo nu en dan te worden gegeten. Het is verboden om zeer vroeg in de ochtend een bad te nemen, om laat in de avond te eten, of om zich met andere activiteiten bezig te houden, die de regelmaat verstoren.

Herhalingen – Als de beoefenaar eenmaal zit, dient hij de *bija-mantra* [gebruikelijk is *om*] zestien keer mentaal te reciteren, waarbij hij snel door de *idā*, of *candra* (linker) neusgat inademt. Daarna dient hij zijn adem in te houden, terwijl hij de *bija-mantra* vierenzestig keer chant, en uitademt, terwijl hij de *bija-mantra* tweeëndertig keer chant. Dan dient hij in te ademen door de *piṅgalā*, of *sūrya* [rechter] neusgat, terwijl hij de *bija-mantra* zestien keer chant en zijn adem inhoudt, terwijl hij de *bija-mantra* vierenzestig keer chant en dan uitademt

door de *idā*, terwijl hij de *bīja-mantra* tweeëndertig keer chant. Hij dient opnieuw in te ademen door de *idā*, zijn adem in te houden en dan uit te ademen door de *piṅgalā* op dezelfde manier en volgorde als hij eerder had gedaan. Het drie keer uitvoeren van deze volgorde geldt als één *mātrā* of één ronde van *prāṇāyāma*. De linker passage door de neus heet *idā* of *candra*, hetgeen betekent ‘van de maan’ en de rechter passage door de neus heet *piṅgalā* of *surya*, hetgeen betekent ‘van de zon’. Het passagekanaal, waarin de adem wordt ingehouden, heet *suṣumnā*. Volgens sommigen dient men te beginnen door vóór de eerste inademing eerst helemaal uit te ademen. In beide gevallen blijft het resultaat hetzelfde.

Het stadium van kumbhaka is voltooid wanneer de bloedvaten zijn gereinigd door middel van mātrā

Adhama-mātrā, of kwantiteit van de beginner, bestaat uit het praktiseren van *mātrās*, één voor één, totdat er twaalf zijn afgerond. *Madhyama-mātrā*, of een middelmatige kwantiteit, wordt bereikt, wanneer men zestien *mātrās* kan uitvoeren en *uttama-mātrā* of een gevorderde kwantiteit wordt bereikt, wanneer men twintig *mātrās* kan uitvoeren. *Mātrās* moeten vijf maal per dag worden uitgevoerd: ochtend, middag, namiddag, schemering en middernacht.

De kanalen van het zenuwstelsel, of *nāḍīs*, worden gezuiverd door op deze manier drie maanden lang *prāṇāyāma* uit te voeren. Zijn de *nāḍīs* eenmaal gezuiverd, heeft men *kevala-kumbhaka* voltooid, het vierde onderdeel van *prāṇāyāma*. Patañjali heeft gezegd,

bāhyābhyāntara-viṣayākṣepī caturthaḥ

Yoga-sūtra (2.51)

In de vierde *kumbhaka*, genaamd *kevala*, voert men *prāṇāyāma* of het ‘beheersen van de levensadem’ uit zonder in- of uit te ademen.

Wanneer *kumbhaka* op de juiste wijze is afgerond, zijn er twee belangrijke resultaten. Ten eerste is de afdekking van het verstand, dat voorkomt ten volle te kunnen manifesteren, verdwenen en ten tweede is het verstand geschikt geworden om *dharāṇa* uit te voeren.

(5) Pratyāhāra

*sva-viṣayāsamprayoge cittasya svarūpānukāra
ivendriyāṇāṁ prayāhāraḥ*

Yoga-sūtra (2.54)

Wanneer de faculteiten van de zintuigen niet langer worden geabsorbeerd door hun respectievelijke objecten, maar in plaats daarvan zijn teruggetrokken in de zetel van het bewustzijn, wordt dit *pratyāhāra* genoemd.

Wanneer men de faculteit van het zien geleidelijk terugtrekt in de zetel van bewustzijn, waar deze ligt te sluimeren, wordt het *pratyāhāra* genoemd. Wanneer men alle zintuigen op deze manier kan beheersen, stoppen geleidelijk de fluctuaties van het bewustzijn, zoals de gretigheid naar zintuigobjecten. Alleen een toegewijd beoefenaar kan dit ten volle ervaren. Ikzelf heb met deze praktijk grote resultaten verkregen.

(6) Dhāraṇā

deśa-bandhaś-cittasya dhāraṇā

Yoga-sūtra (3.1)

Het richten van het bewustzijn op een bepaald punt, zoals de navel of de neus, wordt *dharaṇa* genoemd. De belangrijkste bedoeling van *dharaṇa* is *dhyāna* (meditatie) te faciliteren en *samādhi* (trance) op te wekken. Door het perfectioneren van *dharaṇa* worden echter vele mystieke krachten wakker gemaakt, maar ik denk niet, dat het nodig om ze nu te noemen. We hoeven alleen te weten, dat degenen, die de hoogste spirituele verworvenheid willen bereiken, geen mystieke vermogens zoeken. Hoewel *dharaṇa* veel yogische krachten opwekt, zullen Vaiṣṇava's ze niet aanvaarden. Hetgeen *mudrā* in *haṭha-yoga* wordt genoemd, wordt *dharaṇa* genoemd door *yogīs* met een meer filosofische inslag.

(7) Dhyāna

tatra pratyayaikatānatā-dhyānam

Yoga-sūtra (3.2)

Wanneer concentratie (*dharaṇa*) op een bepaald lichaamsdeel tot exclusieve cognitie (gewaarwording) van dat onderdeel leidt, wordt de onderhavige staat *dhyāna* genoemd.

Wanneer men zich bijvoorbeeld concentreert op de lotusvoeten van Śrī Kṛṣṇa, wordt de resulterende staat van eenpuntige gewaarwording *caraṇa-dhyāna* genoemd. Stabiliteit in *dhyāna* is niet mogelijk zonder eerst stabiliteit in *dharaṇa* te bewerkstelligen.

(8) Samādhi – in rāja-yoga kan prema worden ervaren in de staat van samādhi

*tad-evārtha-mātra-nirbhāsaṁ
svarūpa-śūnyam-iva samādhiḥ*

Yoga-sūtra (3.3)

Het gevolg van concentratie (*dharana*) manifesteert zich als meditatie (*dhyāna*), maar wanneer de gewaarwording van geïndividueerde gedaante (*svarūpa*) verdwijnt, wordt de bijbehorende staat trance (*samādhi*) genoemd.

Wanneer degenen, die de filosofie van onpersoonlijk monisme (*nirviśeṣa-vāda*) onderschrijven, *samādhi* bereiken, herkennen ze niet langer de functie van onderscheid. Deze vorm van *samādhi* verschijnt in het laatste stadium van *haṭha-yoga*. Maar in de staat van *samādhi* in *rāja-yoga* krijgt men een affiniteit met waarheden, die buiten de materiële natuur liggen. In die staat ervaart men *viśuddha-prema*, of vlekkeloze goddelijke liefde. Het is niet mogelijk om dit onderwerp onder woorden te brengen. Als je zelf *samādhi* bereikt, zal je goed begrijpen, wat het is.”

Mallika Mahāśaya wordt enthousiast na het horen over rāja-yoga

Nadat hij dit allemaal had verteld, werd Yogī Bābājī stil. Tijdens de hele lezing had Mallika Mahāśaya korte aantekeningen van ieder punt gemaakt. Toen de instructies over de stadia, die tot *samādhi* leiden, tot een besluit waren gekomen, viel Mallika Mahāśaya aan de voeten van Yogī Bābājī en zei, “O Prabhu! Wees deze dienaar alsjeblieft genadig en leer me

over de praktijk van *yoga*. Ik heb mijn leven verkocht aan jouw heilige lotusvoeten.”

Yogī Bābājī tilde Mallika Mahāśaya op, omhelsde hem en zei, “*Yoga* wordt solitair beoefend. Je kunt er vanavond mee beginnen.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū hadden geleidelijk aan een grote sympathie gekregen voor de geleerdheid en de ernst van Yogī Bābājī. Ze boden hem respect door vol vertrouwen hun hoofd te buigen.

Het voorstel van Narena Bābū en Ānanda Bābū om onder Yogī Bābājī te gaan studeren

Ānanda Bābū zei, “Bābājī Mahāśaya, we zijn hier gekomen als leeuwen, maar nu liggen we hier als puppies. Toen we hier aankwamen, dachten we, dat hindoe’s hun sociale leven opgaven om idolen te vereren en zinloze boetedoening uit te voeren. We dachten erover om aan hen brāhmoïsme te prediken en hen dat leven terug te geven. We dachten, dat Vaiṣṇava’s geen capaciteit hadden voor kennis over existentionele waarheden (*tattva*) en dat ze op een zinloze manier de materiële wereld verzaakten, alleen omdat hen was gezegd dat te doen. We hadden het idee, dat ze verzaking eenvoudig zagen als een manier om status als Vaiṣṇava’s te krijgen. Wij zouden de duisternis in hun hart gaan verdrijven met het licht van brāhmoïsme, maar nu we slechts enkele dagen aan jouw lotusvoeten hebben gezeten en getuige zijn geweest van jouw gedrag, geleerdheid en transcendente *prema*, zijn onze slechte indrukken verdreven. Wat kan ik zeggen? We hebben besloten

om aan jouw lotusvoeten te blijven zitten en van jou de waarheid over vele onderwerpen te leren.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū geven blijk van hun twijfels en vragen Yogī Bābāji waarom de foutloze Vaiṣṇava's idolen vereren

Nadat Narena Bābū aan de lotusvoeten van Yogī Bābāji languit zijn eerbetuiging had geboden, legde hij bescheiden het volgende aan hem voor, “Zou je zo goed willen zijn om alsjeblieft een paar twijfels van ons te bespreken en ons van de mentale nood te verlossen? Ik ben ervan overtuigd, dat het vaiṣṇavisme volkomen foutloos is. Datgene, waarvan we dachten, dat het fouten waren vanwege allerlei misvattingen, die in ons twistzieke verstand verschenen, betroffen eenvoudig idiomatisch spraakgebruik, waaraan je kunt zien, hoe verafgelegene concepten op een toegankelijke manier worden uitgelegd. Ik kan me namelijk niet voorstellen, dat zeer ervaren *paṇḍitas*, zoals jij, een hoeveelheid misvattingen zouden kunnen aanprijzen.”

Yogī Bābāji bespreekt de waarheden over Vaiṣṇava's en het vaiṣṇavisme

Yogī Bābāji glimlachte en zei, “Je hebt het bijna goed, Bābūji. De doctrine (*vāda*) van het vaiṣṇavisme spreekt eigenlijk voor zichzelf (*aparokṣa*). Maar omdat de leer vanzelfsprekend is, betekent het niet, dat deze onmiddellijk kan worden waargenomen, want de *vaiṣṇava* filosofie betreft alleen transcendenten onderwerpen. Alle geschiedenissen, beschrijvingen en ver-

tellingen met betrekking tot vaiṣṇavisme handelen over de wereld buiten de materiële natuur. Als ik tegen mensen in het algemeen spreek, verwijs ik naar die wereld als *Vaikuṇṭha*. Taal kan de schoonheid en de diversiteit, die in die wereld bestaan, niet tot uitdrukking brengen, noch kan het verstand deze met behulp van meditatie bevatten, want taal en cognitie zijn per definitie beperkt tot een materiële onderneming. Om de waarheden van *Vaikuṇṭha* te beschrijven en uit te leggen maakt het vaiṣṇavisme gebruik van uiteenlopende analogieën uit het huidige domein van grove elementen.

“Vaiṣṇavisme wordt geëvalueerd en waargenomen door middel van de hoogst integrerende praktijk van verlichte trance (*samādhi-yoga*) en de waarheden, welke op die manier worden geopenbaard, zijn perfecter en confidentiëler dan die van alle andere religieuze systemen, welke zijn gebaseerd op dispuut en vermoeden. Dergelijke religieuze systemen zijn triviaal en incompleet, terwijl hetgeen wordt gerealiseerd door middel van *samādhi-yoga* wordt gekend als bestaand uit de eeuwige aanleg van de ziel. *Prema* alleen is het leven van vaiṣṇavisme en kan nooit worden verkregen door middel van een religie gebaseerd op vermoeden of hypothese. Door een of ander groot geluk werd je aangetrokken door de *prema*, waarover de Vaiṣṇava's beschikken. Nadat we vandaag *prasādam* hebben geëerd, zal ik naar al jullie twijfels luisteren en ze proberen op te lossen, voor zover het in mijn vermogen ligt.”

**De twee Bābū's en Yogī Bābāji dansen voor
het godsbeeld en voeren kīrtana voor Hem uit**

Juist op dat moment klonk de schelphoorn uit de tempelkamer en Yogī Bābāji zei, “Eredienst is voltooid. Laten we gaan en *darśana* van het godsbeeld nemen.”

Iedereen stond op, vouwde zijn handen en zag [het godsbeeld van] Bhagavān. Er stroomden tranen van *prema* over het gezicht van Yogī Bābāji en hij begon te dansen en te zingen,

jaya rādhe kṛṣṇa, jaya rādhe kṛṣṇa
jaya vṛndāvana-candra

Toen Mallika Mahāśaya het dansen van Yogī Bābāji zag en getuige was van zijn *prema*, begon hij ook te dansen.

Narena Bābū zei tegen Ānanda Bābū, “Laten wij ook gaan dansen. Hier is niemand, die ons kan uitlachen. Als mijn twijfels vandaag zijn opgelost, zou ik me niet langer mogen schamen om ‘Rādhā-Kṛṣṇa’ te zingen.” Ze begonnen in de handen te klappen en met Yogī Bābāji te dansen. De priester bracht toen het water, waarin de lotusvoeten van het godsbeeld waren gebaad, en het werd door iedereen geëerd. Na enige tijd werd aan het godsbeeld een maaltijd aangeboden en Yogī Bābāji en de drie Bābū's eerden de restanten in groot vertrouwen.

ALDUS EINDIGT DE VIJFDE STRAAL

Zesde Straal

Narena Bābū ontvangt een brief van een brāhmoïstenleider

HET HAD EEN AANTAL DAGEN NIET GERE-
gend en de zonnestralen waren gloeiend heet.
Nadat ze *prasādam* hadden geëerd, bracht Yogī
Bābāji zijn metgezellen naar de schaduw onder de *pañcavaṭī*,
waar ze in een zacht briesje allerlei onderwerpen gingen be-
spreken. Op dat moment kwam de postbode aan en leverde
twee brieven af: een voor Narena Bābū en een voor Mallika
Mahāśaya. Ze pakten hun brief aan en begonnen te lezen.

Narena Bābū las zijn brief hardop voor en informeerde
iedereen, dat hij was geschreven door een brāhmoïstenleider
uit Calcutta.

Narena Bābū,

Ik heb van jou in ongeveer tien dagen geen brief meer ontvan-
gen. De heilige orde van het brāhmoïsme heeft zijn hoop in jou
gevestigd. Probeer het verstand van de jeugd van Vṛndāvana

uit de put van afgoderij te redden. Het enige, dat van de Vaiṣṇava's goed klinkt, is het geluid van hun *kīrtana*; verder niets. Leer van hen zo mogelijk een nieuwe melodie en wanneer je hier terugkomt, kan Harendra Bābū deze gebruiken om een lied over brāhmoïsme te componeren. Stuur alsjeblieft ook een wekelijks rapport over jouw pogingen om het brāhmoïsme daar te onderwijzen. Verder wil ik jou eraan herinneren, dat jouw donatie van verleden maand nog niet is voldaan.

Altijd jouw vriend,
—Śrī—

Nadat hij de brief had gelezen, glimlachte Narena Bābū lichtelijk. “We zullen zien wat er gebeurt,” zei hij zachtjes. “Ik ben in ieder geval niet van plan om de Brāhma Samāja een donatie te geven.”

Mallika Mahāśaya's brief van Nityānanda Bābāji

Nadat Narena Bābū zijn brief had gelezen, begon Mallika Mahāśaya vrolijk zijn eigen brief te lezen. Nityānanda dāsa Bābāji had geschreven vanuit Āhirīṭaulā.

Met de beste wensen aan iedereen.

Ik ben heel benieuwd om nieuws over jouw spirituele welzijn te horen. Vannacht heb ik in een droom gezien, dat je de kleding van een Vaiṣṇava droeg en in *kīrtana* aan het dansen was. Het zou me niet verbazen, als dit waar zou zijn, want je hebt de heilige associatie gekregen van Yogī Bābāji en het gevolg is, dat je ongetwijfeld het zaad van de klimrank van *bhakti* hebt ontvangen. Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī heeft gezegd,

*brahmāṇḍa bhramite kona bhāgyavān jīva
guru-kṛṣṇa-prasāde pāya bhakti-latā-bīja*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 19.161)

“Van alle levende wezens, die door het universum zwerven, zijn zij het meest fortuinlijk, die door de genade van *śrī guru* en Kṛṣṇa het zaad van de klimrank van *bhakti* ontvangen.”

Zo weet ik ook, dat je een speciale wens hebt om *yoga* te beoefenen. Je moet echter niet eenvoudig droge *yoga* gaan praktiseren. Hoewel Yogī Bābājī een *yogī* is, is hij ook sterk *rasika* (bedreven in het proeven van spirituele stemmingen) en daarom moet je van hem de principes van *rasa* leren. Indien mogelijk zou je Yogī Bābājī's toestemming moeten vragen om de meest vererenswaardige Paṇḍita Bābājī een bezoek te brengen. Het is jammer, dat je – afgezien van de Vaiṣṇava's – in een gezelschap zit, dat niet goed is. De volgelingen van brāhmoïsme, christendom en islam, die dol zijn op logica, wijden zich aan het debat. Het gezelschap van dergelijke lieden veroorzaakt, dat een hart vol *rasa* opdroogt. Het is ontoereikend om eenvoudig te weten, dat Parameśvara de Schepper van alles is en dat het ieders plicht is om Hem te vereren. Verering bestaat uit twee soorten: uiterlijk (*bahiraṅga*) en innerlijk (*antaraṅga*). Uiterlijke verering is afhankelijk van logica; gebeden en lofuitingen verschijnen uit dankbaarheid en verplichting. Deze soort gevoelens bestaan niet in innerlijke verering, waar verering van nature ontstaat vanwege een onbeschrijflijk en vertrouwelijk verlangen van de ziel.

Ik hoop, dat je zal handelen naar de suggesties van deze verdorven Vaiṣṇava. Ik zal het voor vandaag hierbij laten.

Onbeduidend,
Śrī Nityānanda dāsa

De twee Bābū's vervloeken hun leven

Narena Bābū had aandachtig naar de inhoud van die brief geluisterd. “Verfoeid zij droge logica!” verzuchtte hij. “Hetgeen Nityānanda Bābājī schreef, is helemaal waar. O Ānanda Bābū! Waarom hebben we zo lang nagelaten om met hem te spreken? Hij ging altijd naar Mallika Mahāśaya, maar omdat we dachten, dat zijn associatie ongewenst was, gingen we alleen al bij het zien van hem op de vlucht. Als Parameśvara Hari ons weer naar Calcutta stuurt, zullen we vergeving voor onze overtreding vragen.”

Tijdens de uitvoering van kīrtana arriveren twee Bāūla Bābājī's

Voordat Narena Bābū klaar was met spreken, kwamen er twee *bāūla bābājīs* aanlopen. Ze hadden kokosnootschalen en *gopī-yantras*¹ in de hand. Ze droegen een baard, ze hadden hun haar in een knot op het hoofd, ze droegen een lendedoek en hadden hun onderlichaam bedekt met een enkele doek. Toen ze naderden, zongen ze het volgende lied.

*āre! guru-tattva jene kṛṣṇa-dhana cinle nā
dhruva-prahlādera môtô emôna bhakta āra habe nā*

Alas! Je weet alles over het principe van *śrī guru*, maar je kunt de rijkdom, die Śrī Kṛṣṇa is, niet herkennen. Toegewijden van het kaliber van Dhruva en Prahlāda bestaan niet langer meer.

¹ Een eenvoudig eensnarig instrument voor volksmuziek geassocieerd met *bāūla* zangers, dat ook *ekatāra* wordt genoemd. –Red.

*dekhô cātaka-nāme eka pakṣa, tārā kṛṣṇa-nāme haya dakṣa
kevala-mātra upalakṣa, bōle phaṭika jala de' nā
tārā navaghana bāri-bine, anya bāri pāna kare nā*

Kijk, de *cātaka* (vogel) is bekwaam in het chanten van Kṛṣṇa's naam, maar dat is alleen een voorwendsel; hij wil eenvoudig schoon water, want hij drinkt niets anders, dan water uit een pas geformeerde regenwolk.

*dekhô sarva-aṅge bhasma mākḥā, āra sarvadā śmaśāne thākā
gājā bhāṅga dhuturā phākā, bhāva-rase haya maganā
se je tripurāri, prema-bhikhārī, kṛṣṇa-pada bai jāne nā*

Kijk! Daar is iemand, die as over zijn lichaam smeert en altijd in het crematorium zit. Hij rookt cannabis, gebruikt *bhāṅga*² en *dhatūra*³ en blijft zodoende verzonken in zijn verkozen gemoedsstemming. Hij is Tripurāri (Śiva), een bedelaar van liefde, die niets anders kent dan de voeten van Kṛṣṇa.

*jāte ati apakṛṣṭa, mucī-rāma-dāsa premīra śreṣṭha
mahā-bhāvēte niṣṭha, kare iṣṭa-sāadhanā
tāra mana je cāṅgā, kāṭuwāya gaṅgā, gaṅgāte gaṅgā thāke nā*

Ofschoon hij uit een lage kaste komt, is Mucī-rāma dāsa de grootste liefhebber van God. Hij is verankerd in *mahābhāva*, de hoogste staat van *prema*, en aanbidt op die manier zijn gekoesterde godheid. Zijn geest is zo zuiver, dat hij niet naar de Gaṅgā hoeft te gaan, want diezelfde Gaṅgā bevindt zich in zijn waterpot.

² *Bhāṅga*, een eetbare toebereiding van cannabis. –Red.

³ *Datura stramonium*, een giftig psychedelisch middel. –Red.

De Bāula Sampradāya is in feite monistisch

Nadat ze hun lied hadden besloten en even rust hadden genomen, vroegen de twee *bāula bābājīs* toestemming van Yogī Bābājī en vertrokken in westelijke richting.

“Wie waren die mensen?” vroeg Ānanda Bābū.

Yogī Bābājī antwoordde, “Dit zijn *bābājīs* van de Bāula Sampradāya. Hun filosofie is anders dan die van ons. Hoewel ze de naam van Śrī Caitanya Mahāprabhu chanten, terwijl ze hier en daar naartoe trekken, beschouwen we hen niet tot onze Vaiṣṇava broeders, want ze volgen hun eigen uitgedokterde filosofie. Ze zijn in werkelijkheid monisten (*advaitavādīs*).”

De ācāryas van de vier Vaiṣṇava sampradāyas en de overeenkomsten van hun filosofieën

Narena Bābū vroeg bescheiden, “Bābājī Mahāśaya, hoeveel hoofdtakken van het vaiṣṇavisme bestaan er en op welke punten komen ze met elkaar overeen?”

Yogī Bābājī zei, “Er zijn vier hoofdtakken of *sampradāyas* van het vaiṣṇavisme. Dat zijn de Śrī Sampradāya, de Mādhva Sampradāya, de Viṣṇusvāmī Sampradāya en de Nimbāditya Sampradāya. De vier oorspronkelijke voorgangers van de filosofie van deze takken zijn respectievelijk Śrī Rāmānuja, Śrī Madhvācārya, Śrī Viṣṇusvāmī en Śrī Nimbāditya Svāmī, die allemaal in Zuid-India verschenen. Alle Vaiṣṇava *sampradāyas* zijn het eens over de volgende punten.

- 1) Parameśvara is één zonder een tweede. Hij is de eigenaar van alle vermogens en de Meester van alles, dat is geordineerd.
- 2) Parameśvara beschikt over een gedaante, die zeer mooi, volkomen heilzaam en transcendent is en die Zich buiten de wetten van de materiële wereld bevindt. In Hem worden alle tegenstellingen op ongekennde wijze geharmoniseerd. Hij is alomtegenwoordig, zelfs in Zijn gedaante als godsbeeld. Hij beschikt over schoonheid, maar Hij is niet toegankelijk voor materiële zintuigen. Ook al bevindt Hij Zich op één plek, blijft Hij tegelijkertijd overal volkomen aanwezig.
- 3) De materiële wereld en de zielen, die erin wonen, worden gemanifesteerd door Zijn vermogen en Hij is de schepper, instandhouder en vernietiger van tijd, ruimte en alles, dat is geordineerd.
- 4) Het levend wezen is van nature transcendent. Door de wil van Bhagavān echter, wordt hij gebonden door de grove elementen en ondergaat geluk en verdriet volgens de wetten van de materiële natuur. Alleen door middel van *bhakti* aan Bhagavān kan het levend wezen van dergelijke materialiteit worden verlost.
- 5) De disciplines van *jñāna* en *karma* zijn pijnlijk en moeilijk. Terwijl er geen gebrek bestaat aan kennis (*jñāna*) en activiteiten (*karma*), die zich relateren aan devotie, is *bhakti* een principe, dat van *jñāna* en *karma* onafhankelijk is.
- 6) De enige plicht van de levende wezens is te associëren met heilige personen en van hen alles over *bhakti* te leren.

“Nadat je over al deze punten hebt nagedacht, kun je zien, dat deze vier takken van het vaiṣṇavisme dezelfde opvattingen delen. Hun filosofie verschilt alleen in zeer onbeduidende details. Alle Vaiṣṇava’s hebben het pad van *bhakti* aangenomen en ze weten, dat het levend wezen en Īśvara afzonderlijke principes zijn.

Śrī Caitanya-deva behoort tot de Mādhva Sampradāya, terwijl Neḍā’s, Dervishes, Sāī’s en andere zogenaamde sādhus pretentieuze devote, non-Vaiṣṇava’s zijn

“Mahāprabhu Śrī Caitanya-deva beschouwde Zich te behoren tot de Mādhva Sampradāya en daarom zijn we allemaal leden van deze tak. De doctrines van de *bāūlas*, *sāīs*, *neḍās*, dervishes, *karttā-bhajās*, *atibaḍīs* en meer van die groeperingen hanteren allemaal non-*vaiṣṇava* filosofieën, bovendien praktiseren de aanhangers van dergelijke sekten niet hetgeen ze prediken. Hoewel veel mensen het vertrouwen in vaiṣṇavisme verliezen, nadat ze met de filosofie van deze groeperingen te maken hebben gehad, kan het ware vaiṣṇavisme niet verantwoordelijk worden gesteld voor de fouten van personen, die devoot pretenderen te zijn. Het vaiṣṇavisme, dat in Bengalen sterk prevaleert, is hetgeen door Mahāprabhu werd gepropageerd en door de heilige Gosvāmī’s werd gepredikt. Deze filosofie is bonafide, terwijl de filosofie van de *bāūlas* dat niet is.”

De filosofie van Śrīman Mahāprabhu is perfect vastgelegd in de boeken van de Gosvāmī's

Narena Bābū vroeg, “Heeft Śrī Caitanya Mahāprabhu Zijn filosofie in een bepaald boek gedocumenteerd?”

“Nee,” antwoordde Yogī Bābājī. “Mahāprabhu heeft nooit een boek geschreven. Zijn filosofie is echter perfect vastgelegd in de boeken van Zijn metgezellen, zoals Sri Sanātana Gosvāmī, Śrī Rūpa Gosvāmī, Śrī Jīva Gosvāmī en Śrī Gopāla Bhaṭṭa Gosvāmī. Hun werken worden universeel aanvaard.”

Narena Bābū informeerde, “Bābājī, welke boeken hebben ze geschreven en waar kunnen we ze vinden?”

“Ze hebben veel boeken geschreven,” antwoordde Yogī Bābājī, “en het zou veel tijd kosten om ze allemaal te noemen. Maar ik zal er een of twee noemen. De *Ṣaṭ-sandarbhās*, die werden geschreven door Śrī Jīva Gosvāmī, leggen op wonderbaarlijke wijze alles uit, dat er valt te weten over de principes van *bhakti*. Alles, dat over *bhakti* kan worden gezegd, is in deze reeks beschreven.

Van alle wetenschappen is bhakti de grootste

“Ieder component van deze wereld beschikt over zijn eigen wetenschap of *viññāna*. Er zijn verscheidene takken van wetenschap, die allerlei disciplines behandelen van muziek tot electriciteit, water, rook en biologie en zonder een diepgaande studie kan men deze wetenschappen niet begrijpen. Van alle onderwerpen ter wereld is *bhakti* het meest complexe fenomeen. Als een dergelijk onderwerp geen wetenschappelijke verklaring zou hebben, hoe zou het dan kunnen worden

geanalyseerd? De wetenschap van *bhakti* wordt niet aangetroffen in moderne religies, maar in *sanātana-dharma*, het eeuwige pad om de Absolute Waarheid te benaderen, een pad dat daagde in het hoofd van de Āryans. Vaiṣṇavisme is de essentie van deze *sanātana-dharma* en daarom is de realisatie van *bhakti* alleen mogelijk in het vaiṣṇavisme. De wetenschap van *bhakti* is uitdrukkelijk uiteengezet in de *Sandarbhās* van Śrī Jīva Gosvāmī en in *Srī Bhakti-rasāmṛta-sindhu* van Śrī Rūpa Gosvāmī. Beide werken zijn op diverse plaatsen in druk beschikbaar en ik wil jullie in het bijzonder verzoeken om ze te lezen.”

Bhakti verschijnt niet door studie van en debat over de geschriften

Narena Bābū zei, “Nu begrijp ik, dat de *bhakti* van degenen, die de devotionele geschriften niet kennen, erg beperkt is.”

“Narena Bābū!” riep Yogī Bābājī uit. “Dat heb ik niet gezegd! *Bhakti* is de hoogst eigen constitutie van het levend wezen en is spontaan. *Bhakti* wordt niet uit een boek gehaald. *Bhakti* wordt veeleer door devotionele geschriften geopenbaard. Je zal nooit iemand tegenkomen, die *bhakti* krijgt door alleen die geschriften te bestuderen. De *bhakti*, die voortkomt uit het vertrouwen van een simpele ziel (dat wil zeggen, het vertrouwen van iemand, die zijn bemoeizuchtige intellect weerstaat en in plaats daarvan toewijding praktiseert vanwege zijn sterke vertrouwen in de lessen van grote wijzen en heiligen), komt niet voort uit talloze soorten logica. Het zaad van *bhakti* ligt opgesloten in de ziel van iedereen. Om dat zaad te laten ontkiemen, zodat het uiteindelijk een boom wordt, is de

tuinder genoodzaakt om tegelijk met bepaalde activiteiten, zoals studie van de geschriften, het vereren van Parameśvara, associëren met heilige personen en op plaatsen blijven, die door toegewijden worden geleid. Zodra het zaad ontkiemt, is het absoluut noodzakelijk, dat de grond helemaal wordt gereinigd van doornen en stenen. Al die activiteiten kunnen op de juiste wijze worden uitgevoerd, als men de wetenschap van *bhakti* kent.”

Omdat Narena Bābū denkt, dat Kṛṣṇa een sterfelijk mens is, stelt hij een vraag over Īśvara

Narena Bābū zei, “Bābājī Mahāśaya, wil je alsjeblieft een overweldigende twijfel bij me wegnemen? Het offeren van toewijding aan Parameśvara is de hoogste activiteit van het levend wezen, maar hoe kan het offeren van toewijding aan Kṛṣṇa dan het hoogste zijn. Is Kṛṣṇa Parameśvara? We hebben gehoord, hoe Kṛṣṇa werd geboren op een zeker moment in de tijd en allerlei activiteiten uitvoerde, voordat Hij uiteindelijk het leven liet onder handen van een jager. Als dit waar is, hoe kan het offeren van toewijding aan Kṛṣṇa dan toewijding aan God zijn? Kan het offeren van *bhakti* aan een sterfelijk mens worden beschouwd als toewijding aan de Hoogste God? Volgens mij zou het gunstiger zijn om Kṛṣṇa los te laten en toewijding aan Caitanya uit te voeren, want de eigenschappen van Īśvara zijn aanwezig in het karakter van heilige personen.”

Vanwege verschillen tussen de uitvoerders van karma, jñāna en bhakti schijnt de waarheid over Bhagavān, die één is, verscheiden te zijn

Yogī Bābājī antwoordde, “Narena Bābū, wat zou de betekenis van het vaiṣṇavisme zijn, als we Kṛṣṇa zouden loslaten? Er bestaan zoveel monistische filosofieën, maar ze zijn allemaal verstoken van *rasa*, want de almachtige Śrī Kṛṣṇa is daar niet aanwezig. Er zijn drie aspecten van *sādhana* (spirituele praktijk): (1) de beoefenaar of *sādhaka*; (2) de beoefening zelf of *sādhana*; (3) en het objectief of het doel, *sādhya*. Om een spirituele praktijk als *bhakti-sādhana* te kunnen kwalificeren moet ieder van deze drie aspecten aan bepaalde eisen voldoen. In de poging te streven naar spiritueel welzijn zijn de activiteiten van *sādhana* verdeeld in drie aspecten: activiteiten voorgeschreven in de geschriften, die baatzuchtige activiteiten (*karma-sādhana*) uiteenzetten; activiteiten voor het cultiveren van kennis van de onpersoonlijke eenheid (*jñāna-sādhana*); en devotionele activiteiten (*bhakti-sādhana*).

Karma-sādhana – “In de praktijk van voorgeschreven actie is de beoefenaar doortastend in zijn plichten en zeer gretig naar de resultaten. Zijn enige praktijk is *karma* (om zijn religieuze plichten uit te voeren, zoals wordt voorgeschreven in de geschriften). Ongeacht of ze met of zonder verlangen naar de resultaten van die praktijk worden uitgevoerd, zijn deze activiteiten verplicht. Het doel is Parameśvara, Hij die alle resultaten toekent.

Jñāna-sādhana – In de ontwikkeling van kennis van de alomtegenwoordige, onpersoonlijke eenheid (*brahma*) is de beoe-

fenaar contemplatief, de *sādhana* is contemplatie en het doel is *brahma*, het object van dergelijke, moeizame contemplatie.

Bhakti-sādhana – “In de beoefening van toewijding is de beoefenaar toegenegen en het doel is Bhagavān.

“*Sādhakas* zijn geschikt om het pad op te gaan, waarvoor ze een smaak (*ruci*) hebben. Wij zijn *bhakti-sādhakas* en we voeren als zodanig geen activiteit uit, die is gericht op het bereiken van Paramātmā of *brahma*. Al onze bezigheden worden alleen voor Bhagavān uitgevoerd. Je moet echter niet denken, dat Paramātmā, *brahma* en Bhagavān afzonderlijke principes zijn. Het doel is één, maar het manifesteert zich verschillend naar gelang de beoefening, die wordt gepraktiseerd. Je moet ook niet concluderen, dat Bhagavān in allerlei verschillende hoedanigheden existeert. De fundamentele waarheid van Bhagavān of *bhagavat-tattva* is één en is onafhankelijk van iedere afzonderlijke, inherente staat. Bhagavān manifesteert Zich echter op afzonderlijk verschillende manieren volgens de kwalificatie van de beoefenaar. Door hierover zorgvuldig na te denken kun je dit gaan begrijpen.”

Narena Bābū verzocht, “Wil je dit punt alsjeblieft nader verhelderen, Bābājī Mahāśaya. Ik heb er wel iets van begrepen, maar ik ben nog een beetje in de war.”

Een analyse van de gescheidenheid van Paramātmā, brahma en Bhagavān

Yogī Bābājī legde uit, “Paramātmā, *brahma* en Bhagavān zijn drie staten van een enkele entiteit. De staat van Paramātmā is schepper, instandhouder en vernietiger van de wereld, de

Heer van alle levende wezens en de vermogende Almacht, die één is met Parameśvara. Paramātmā verschijnt in het hart van de levende wezens, wanneer hun visie zich heeft ontwikkeld.

“Die onbeschrijflijke staat buiten alle materiële universa wordt gekend als *brahma*. *Brahma* is ongeconditioneerd en niet onderhevig aan transformatie en toch omvat het alles. Dit is de staat, die bereikbaar is voor de levende wezens, die beschikken over het tweede type kwalificatie.

“De persoonlijkheid, die onderscheiden is van zowel de levende wezens als de materiële natuur, die beschikt over een unieke gedaante en over alle vermogens, die onbevattelijke daden verricht en het totaal van alle rijkdom (*aiśvarya*) en bekoring (*mādhurya*) omvat, wordt gekend als Bhagavān. Hij gaat door Zijn vermogen de wereld binnen als Paramātmā en terwijl Hij zich buiten alles [het materiële bestaan] om bevindt als *brahma*, behoudt Hij niettemin altijd Zijn gedaante en Zijn gevarieerde spel en vermaak.”

In diepe gedachten zei Narena Bābū, “Nu begrijp ik, dat jullie filosofie de hoogste is. Ik zie, dat deze bonafide is en niet louter speculatief; dit begeeft zich buiten alle logica. Ik heb vandaag grote zegen gekregen. De filosofie van de Vaiṣṇava’s is uiterst liberaal, want ze omvat de filosofie van alle *sampradāyas* en staat toch op zichzelf, stralend met het licht van haar kennis.”

Ānanda Bābū zei, “Narena Bābū, laat de nectar van de lotuslippen van Bābājī doorstromen. Hoe meer ervan mijn oren binnenstroomt, hoe dronkener ik word van een onbeschrijflijke zegen.”

Narena Bābū zei, “Vandaag zeggen we vaarwel tegen Paramātmā en *brahma*. Dit is goed. Voor ons hart is Bhagavān alles; we zullen alleen met Hem voldaan blijven.”

**Bhagavān is vol vermogen, rijkdom en beminnelijkheid;
Narena Bābū en Ānanda Bābū hebben een natuurlijke
smaak voor beminnelijkheid**

“Er is meer,” zei Yogī Bābāji. “Zoals ik eerder zei, Bhagavān is verzadigd van zowel verhevenheid als beminnelijkheid. Daarom bestaan de *sādhakas*, die Hem vereren, ook uit twee typen. Sommigen voeren *bhajana* uit van die Bhagavān met verhevenheid (*aiśvarya*), terwijl anderen genegenheid tonen voor de Bhagavān, die is doordrenkt met beminnelijkheid en bekoring (*mādhurya*). Welk type *sādhaka* zou jij willen worden, Narena Bābū?”

“Ik zit met een twijfel,” biechtte Narena Bābū op. “Wat gebeurt er met het Godzijn van Bhagavān, als Hij geen majesteit is? Afgezien van deze vraag wordt mijn hart gek bij het horen van het woord *mādhurya* en ik heb geen idee, hoe dat komt.”

Yogī Bābāji legde uit, “In Bhagavān zijn altijd zowel hoogheid als beminnelijkheid aanwezig. Soms overheerst hoogheid en soms – hoewel toch aanwezig – raakt hoogheid afgedekt door beminnelijkheid. Als Zijn liefvallige bekoring overheerst, bedwelmt het de hele wereld.”

Narena Bābū en Ānanda Bābū zeiden alletwee, “Wij willen die Bhagavān, in wie beminnelijkheid overheerst.”

“Dan zijn jullie van nature toegewijden van Śrī Kṛṣṇa,” antwoordde Yogī Bābāji. “Als de *mādhurya* van Bhagavān

toeneemt, wordt Kṛṣṇa's gedaante (*svarūpa*) manifest. Al deze onderwerpen zijn in detail beschreven in het boek, *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu*. Śrī Kṛṣṇa is de volle maan van de Godheid, de culminatie van alle voorgaande fasen of incarnaties en Hij loopt over van beminnelijkheid. Mag Hij in jullie lotushart verschijnen.”

De woorden van Yogī Bābājī kunnen nooit vruchteloos blijven. Nadat ze ernstig over de principes van *aiśvarya* en *mādhurya* hadden nagedacht, zeiden Narena Bābū en Ānanda Bābū, “Vanaf vandaag zijn we Kṛṣṇa's dienaren. Kṛṣṇa-candra, die fluit speelt en de lichaamskleur van een verse regenwolk heeft, is op comfortabele wijze in ons hart gaan zitten.”

Yogī Bābājī zei, “Zie je, waar kan een toegewijde, die de voorkeur geeft aan beminnelijkheid, anders zijn toevlucht zoeken dan in *kṛṣṇa-bhakti*? Kunnen toegewijden, die geneigd zijn tot *aiśvarya*, hun genegenheid onbevreesd tot uitdrukking brengen in hun dienstverlening aan Nārāyaṇa [de manifestatie van Bhagavān vereerd door degenen met een gevoel van verhevenheid]? Aan wie kunnen we vriendschap (*sakhyā-rasa*), ouderlijke genegenheid (*vātsalya-rasa*) of de hoogste *rasa* van amoureuze genegenheid (*mādhurya-rasa*) offeren zonder Bhagavān Śrī Kṛṣṇa?”

Nadat ze het stof van de lotusvoeten van Yogī Bābājī op hun hoofd hadden genomen en hun leven tot een succes hadden gemaakt, verzochten Narena Bābū en Ānanda Bābū hem, “Om vandaag te beginnen, wil je ons alsjeblieft instructies geven over het boek *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*?”

Toen Mallika Mahāśaya de twee Bābū's in deze staat zag, werd hij meer dan gelukkig en dacht bij zichzelf, "Niets is onmogelijk voor mijn eerbiedwaardige *gurudeva*."

Op advies van Yogī Bābāji gaan de twee Bābū's Śrī Caitanya-caritāmṛta bestuderen

Yogī Bābāji zei, "Hoewel jullie alletwee diverse onderwerpen in het Engels hebben bestudeerd, hebben jullie geen Sanskriet geleerd. Aangezien *Srī Bhakti-rasāmṛta-sindhu* in het Sanskriet is geschreven, zullen jullie het boek niet snel kunnen doorgronden. Daarom moeten jullie *Śrī Caitanya-caritāmṛta* bestuderen [dat in het Bengaals is geschreven].

In opdracht van Yogī Bābāji bracht een van zijn leerlingen een exemplaar van *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en gaf het aan de twee Bābū's. Ānanda Bābū en Narena Bābū gingen met grote ernst in een hut zitten studeren. Telkens als ze een vraag hadden, gingen ze naar Yogī Bābāji en lieten hem de kwestie uitleggen. Ānanda Bābū en Narena Bābū legden de gelofte af, dat ze de *kuñja* niet zouden verlaten, voordat ze het boek hadden uitgelezen.

Terwijl Ānanda Bābū en Narena Bābū in de ene hut zaten, was Mallika Mahāśaya in een andere hut aan het oefenen om zijn adem in te houden. Een aantal andere toehoorders gingen bij Ānanda Bābū en Narena Bābū zitten om samen *Śrī Caitanya-caritāmṛta* te reciteren. Iedereen, die de recitatie hoorde, raakte vol immense lieflijkheid.

**Dansen, zingen en huilen in prema zijn van nature
gevolgen van het lezen van Śrī Caitanya-caritāmṛta**

Op deze manier lezen ze het boek in ongeveer tien dagen uit. Bij het lezen liepen dikwijls de tranen van *prema* over hun gezicht. Soms stond hun lichaamshaar overeind en legden dan het boek aan de kant om de volgende gebedsvolle *kīrtana* onder het dansen te zingen.

*‘gaurāṅga’ bôlite ha’be pulaka śarīra
‘hari hari’ bôlite nayane ba’be nīra (1)*

Wanneer gaat het haar op mijn lichaam overeind staan bij het zingen van “Gaurāṅga”? Wanneer lopen er tranen over mijn gezicht bij het chanten van “Hari Hari”?

*āra kabe nitāi-cāda karuṇā kôribe
viṣaya-bāsanā mora kabe tuccha ha’be (2)*

En wanneer schenkt Nityānanda Prabhu me als een maan Zijn genade? Wanneer zijn mijn materiële verlangens onbeduidend geworden?

*saṁsāra-bāsanā chāḍi’ suddha ha’be māna
kabe hāma herabô śrī vṛndāvana (3)*

Wanneer is mijn geest als gevolg van het verzaken van materieel verlangen gezuiverd? Wanneer zie ik de *cinmaya svarūpa* van Śrī Vṛndāvana?

*rūpa-raghunātha bô’le kôribô ākūti
kabe hāma bujhabô se jugala-pirīti (4)*

Wanneer roep ik vurig de namen van Śrīla Rūpa Gosvāmī en Śrīla Raghunātha dāsa Gosvāmī uit, die me de genade geven

om het amoureuze spel in de loofhutten van Śrī Vṛndāvana te begrijpen?

*rūpa-raghunātha-pade sadā mora āśa
prārthanā karōye sadā narottama-dāsa (5)*

“Ik hoop altijd, dat ik de lotusvoeten van Śrī Rūpa-Raghunātha krijg.” Dit is constant het gebed van Narottama dāsa.

Er kwamen vele Vaiṣṇava's naar de zoete recitatie van Narena Bābū luisteren. De diepgaande principes in de instructies, die Mahāprabhu aan Śrīla Sanātana Gosvāmī en Śrīla Rūpa Gosvāmī gaf, evenals die welke in Zijn conversatie met Rāmānanda Rāya worden aangetroffen, werden in groot detail besproken. Nadat ze *Śrī Caitanya-caritāmṛta* tweemaal hadden gelezen, begonnen ze aan hun studie van *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* en Yogī Bābājī Mahārāja vond het heerlijk om hen over de vele onderwerpen in dit boek instructies te geven.

Narena Bābū en Ānanda Bābū nemen hun toevlucht tot Śrī Nāma

Op zekere dag boden Narena Bābū en Ānanda Bābū languit hun eerbetuigingen aan de lotusvoeten van Yogī Bābājī en zeiden, “O Prabhu! Als je zo genadevol wilt zijn om ons *śrī harināma* te geven, zou ons leven een succes kunnen zijn.” Yogī Bābājī, die hun devotionele enthousiasme observeerde, gaf zonder uitstel de *harināma mahā-mantra*. Ze gingen vanaf dat moment Bhagavān vereren met het chanten van Zijn heilige namen, waarbij ze de tel bijhielden op een rozenkrans van kralen gemaakt van *tulasī*-hout. Op zekere dag vroegen ze, “O

Prabhu! Moeten we geen *tilaka* aanbrengen en kralen dragen?”

Yogī Bābājī zei, “Julie kunnen doen, wat je goed dunkt. Ik geef geen aanwijzingen over uiterlijke zaken.”

In de associatie van Vaiṣṇava’s aanvaarden de twee Bābū’s de kledij van Vaiṣṇava’s

Ofschoon Yogī Bābājī zijn onverschilligheid voor uiterlijke verschijnselen had getoond, rees vanwege de associatie van Vaiṣṇava’s in het hoofd van Narena Bābū en Ānanda Bābū desondanks een gretigheid om de kleding van Vaiṣṇava’s te gaan dragen. Toen Mallika Mahāśaya op een ochtend zag, dat Narena Bābū en Ānanda Bābū zich hadden versierd met *tilaka* en halskralen, dacht hij bij zichzelf, “Er is niets, dat Kṛṣṇa niet voor elkaar krijgt.”

Vanaf die dag wilden Ānanda Bābū en Narena Bābū niet langer een grote snor en buitenlandse schoenen dragen. Ze accepteerden de complete dracht van de *grhastha* Vaiṣṇava.

In het hart van de twee Bābū’s verschijnt mededogen voor levende wezens

Op een avond zongen Narena Bābū en Ānanda Bābū een lied, dat door Narena Bābū was gecomponeerd, waardoor het hart van Yogī Bābājī bij het horen ervan in vervoering raakte.

*kabe vaiṣṇavera dayā āmā prati ha’be
āmāra bāndhava-varga kṛṣṇa-nāma la’be (1)*

Wanneer zijn de Vaiṣṇava's me genadig en wanneer gaan mijn vrienden de namen van Kṛṣṇa chanten?

*śuṣka juktivāda ha'te hōibe uddhāra
brahma chāḍi' kṛṣṇe mati hōibe sabāra (2)*

Ze geven hun speculatieve logica op en als gevolg daarvan geven ze de wens op om *brahma* te bereiken. Zodoende wordt hun intelligentie betrokken in toegewijde dienst aan Kṛṣṇa.

*sakalera mukhe guru-kṛṣṇa-nāma śuni'
ānande nācibô āmi kare hari-dhvani (3)*

Als ik hen de namen van *śrī guru* en Śrī Kṛṣṇa hoor chanten, roep ik luid "Hari!" uit en dans ik in grote zegen.

*prabhu gurudeva-pade prārthanā āmāra
mama saṅgī-gaṇe prabhu karahô uddhāra (4)*

Dit is mijn gebed aan de lotusvoeten van *śrī gurudeva*: "O Prabhu! Bevrijd alsjeblieft mijn kameraden."

ALDUS EINDIGT DE ZESDE STRAAL

Levende Straal

Narena Bābū stuurt een brief met een vraag naar de leider van het brāhmoïsme

NARENA BĀBŪ GING OP EEN OCHTEND NAAR het postkantoor en stuurde een brief, die hij de vorige avond had geschreven naar Ācārya Mahāśaya, de hoogste leider van het brāhmoïsme. Hij had in de brief in groot detail zijn hart gelucht door een aantal vragen te stellen en de uitmuntendheid van *bhakti* te beschrijven en uit te leggen, waarom het proces van logica (*yukti-vāda*) verfoeilijk is.

Iedereen draagt bij aan een festival in Prema-kuñja

Nadat Narena Bābū de brief had gepost, kwam een Vaiṣṇava langs, die iedereen uitnodigde voor een feest in Prema-kuñja. Ānanda Bābū, Yogī Bābājī, Mallika Mahāśaya en Narena Bābū besloten het feest bij te wonen.

Om ongeveer tien uur 's morgen, nadat ze hun dagelijkse rituelen, eredienst, *mantra* meditatie en studie van devotionele geschriften hadden afgerond, vertrok iedereen naar de zeer geheiligde Prema-kuñja, waar de godsbeelden van Śrī Nityānanda en Śrī Gaura-candra over een binnenplaats presideerden, die schitterend werd omsloten door loofhutten van *mādhavi*-klimranken. Er waren talloze Vaiṣṇava's aanwezig, die *kīrtana* uitvoerden.

De *vaiṣṇava* gasten druppelden geleidelijk binnen en nadat ze op de binnenplaats waren gaan zitten, begonnen ze allerlei onderwerpen te bespreken.

De damesvertrekken in Prema-kuñja en de recitatie van Śrī Caitanya-caritāmṛta door Prema-bhāvinī

Een afdeling van de *kuñja* was bestemd voor Vaiṣṇavī's, vrouwelijke toegewijden. Daar woonde een Vaiṣṇavī genaamd Prema-bhāvinī, die *Śrī Caitanya-caritāmṛta* reciteerde. Hoewel de kamer voor de Vaiṣṇavī's was afgescheiden van de rest, werden mannelijke Vaiṣṇava's niet geweerd.

Narena Bābū zei tegen Ānanda Bābū, "Kijk eens. Er schijnt geen verschil te zijn tussen de *vaiṣṇava āśramas* en die van brāhmoïsten. De Vaiṣṇavī's zingen hier liederen en lezen uit diverse geschriften voor, evenals de dames bij de brāhmoïsten. Maar de aanhangers van brāhmoïsme hebben ongetwijfeld deze gebruiken van de Vaiṣṇava's overgenomen, want deze tradities zijn niets nieuws."

Toen Narena Bābū en Ānanda Bābū in het dameskwartier langzaam hun weg zochten, zagen ze die dienstmaagden van Kṛṣṇa op de grond zitten. In hun midden zat Prema-bhāvinī

op een klein matje en las uit een boek voor. Ze was in een witte *dhotī* gewikkeld, haar voorhoofd was gesierd met de lange lijnen van de *ūrdhva-puṇḍra tilaka*, ze droeg dunne strengetjes *tulasī*-kralen om haar hals en op haar ledematen stonden de heilige namen van Śrī Hari gestempeld. Naast haar stond een kleine kan met geheiligd water (*pañca-pātra*). Ze werd aan alle zijden omringd door dames, die hetzelfde gekleed gingen en bidkralen voor het chanten van *harināma* in de hand hielden. Iedereen zat als een *cātaka*¹ naar de mond van Prema-bhāvinī te staren, die met een lieve stem de volgende verzen reciteerde.

*kona bhāgye kona jīvera śraddhā jadi haya
tabe sei jīva sādhu-saṅga je karaya*

Als in een levend wezen op basis van zijn toegewijde activiteiten uit het verleden vertrouwen (*śraddhā*) voor exclusieve toewijding verschijnt, krijgt dat levend wezen de associatie van zuivere toegewijden (*sādhu-saṅga*).

*sādhu-saṅga hōite haya śravaṇa-kīrtana
sāadhan-bhaktye haya sarvānārtha-nibartana*

In dat geheiligde gezelschap praktiseert hij *sādhana-bhakti* en naarmate hij hoort (*śravaṇa*) en chant (*kīrtana*) [de glorie van de naam, gedaante, kwaliteiten en het spel van Śrī Hari], worden al zijn misleidende verlangens (*anarthas*) vernietigd.

¹ *Cātakas* zijn vogels, die naar zeggen niets anders drinken dan regenwater rechtstreeks uit de lucht. De Vaiṣṇavī's hier in het gezelschap van Prema-bhāvinī worden vergeleken met *cātakas* vanwege hun exclusieve wens om de nectar van haar *hari-kathā* te drinken. –Red.

*anartha-nivṛtti hôte bhaktye **niṣṭhā** haya
niṣṭhā hôte śravaṇādye **ruci** upajaya*

Door te horen en te chanten worden zijn grove, misleidende verlangens (*anartha*) verdreven en zijn vertrouwen wordt sterke overtuiging (*niṣṭhā*) in exclusieve toewijding. Deze *niṣṭhā* wordt geleidelijk *ruci* (smaak).

*ruci bhakti hôte haya **āsakti** pracura
āsakti hôte citte janme **ratira** aṅkura*

Uit *ruci* ontwikkelt zich gehechtheid (*āsakti*). Wanneer *āsakti* zich ontwikkelt en volkomen zuiver wordt, verschijnt het zaad van liefde en genegenheid voor Kṛṣṇa (*bhāva* of *rati*).

*sei rati gāḍha hôte dhare **prema**-nāma
sei premā—**prajayana** sarvānanda-dhāma*

Wanneer deze *rati* condenseert, wordt het *prema* of zuivere liefde genoemd. Die *prema* is het hoogste doel (*prajayana-tattva*) en de woonplaats van alle zegen.

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Madhya-līlā 23.9-13)
Vertaling uit: *Amṛta-pravāha Bhāṣya*
door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura

Wat is rati? Het identificeren van de standplaats en het reservoir

Een jonge vrouw onder de toehoorders genaamd Rasa-bhāvinī vroeg, “Mijn beste vriendin, wat is *rati*?”

Prema-bhāvinī antwoordde, “*Rati* is het zaad van *prema*.”

Rasa-bhāvinī glimlachte. “Waar zit *rati* (genegenheid) ergens?” vroeg ze. “En tot wie dient het zich te richten?”

Prema-bhāvinī was een oudere Vaiṣṇavī. Ze had dit onderwerp diverse keren onderzocht en alle conclusies goed doorgrond. Toen ze de vraag van Rasa-bhāvinī hoorde, liepen de tranen over haar wangen, haar hart smolt met de zegen van *prema*. “O mijn dierbare vriendin,” antwoordde ze, “pas jouw materiële intelligentie niet toe op transcendente onderwerpen. Dit is niet de soort *rati*, waarover je voorheen hebt gehoord, die leeft onder verdorven schurken. De *rati* van het materiële lichaam is niet permanent; het wordt op een brandstapel verbrand. Aangezien lichamelijk geluk op die manier samen met het lichaam wordt vernietigd, is het gedrag tussen mannen en vrouwen op deze Aarde volstrekt zinloos.

“Levende wezens zijn geestelijke zielen, die over een eeuwig lichaam beschikken. Alle wezens, die zich in hun eeuwige lichaam bevinden, zijn vrouwelijk. Bhagavān Śrī Kṛṣṇa-candra is de enige man. Dus zoals de *rati* van het materieel vrouwelijke lichaam hartstochtelijk achter een man aanjaagt, zo dient de transcendente (bovenzinnelijke) *rati* van het eeuwig vrouwelijke lichaam gericht te zijn op de hoogste man, Śrī Kṛṣṇa. Op deze manier, dient men de activiteiten van het materiële lichaam te beëindigen en activiteiten te ontwikkelen, die gerelateerd zijn aan het eeuwige, spirituele lichaam.

“De hebzucht naar zintuigobjecten is materiële *rati*, terwijl de natuurlijke hebzucht naar Kṛṣṇa, waarover het spiritueel geperfectioneerde lichaam beschikt, de eeuwige *rati* van het levend wezen is. O vriendin, als in jou die *rati* niet zou zijn ontwaakt, waarom heb je dan alles achtergelaten inclusief jouw twijfels en argwaan en ben je in Vraja komen wonen?

“*Rati* heeft geen oorzaak; het is een aangeboren neiging, die wordt gestimuleerd door louter het zien van het object en, zoals ik eerder zei, *rati* is het zaad van *prema*. Je moet dat zaad laten ontkiemen met het water van horen en chanten.”

Toen ze dit zei, werd een transcendente emotie in haar wakker, ze verloor haar evenwicht en riep uit, “Oh, waar is Prāṇā-vallabha, de liefde van mijn leven!” En toen verloor ze het bewustzijn. Iedereen begon met grote bezorgdheid *hari-nāma* voor haar te chanten.

Narena Bābū zei tegen Ānanda Bābū, “Moet je de overvloed aan zuivere *prema* hier eens zien. Dwazen, die Vaiṣṇava’s beschouwen als verdorven vrouwenjagers, zijn zeer onfortuinlijk, want ze kunnen de *prema* van de Vaiṣṇava’s niet begrijpen.”

Het eren van prasādam op het festival in Prema-kuñja

Bij de klank van een hoorn verzamelden de Vaiṣṇava’s zich op de binnenplaats en gingen zitten om de *prasādam* (geheiligd voedsel) van het festival te eren. De *gr̥hasṭha* Vaiṣṇava’s (gezinshoofden) stonden met respect te wachten om de wereldverzakende Vaiṣṇava’s (*sannyāsīs*) eerst te laten plaatsnemen. Iedereen riep de namen van Śrī Gaura en Śrī Nityānanda en nadat ze, “*Prema sukhe!* (Oh, het geluk van goddelijke liefde!)” hadden gebruld, gingen ze *mahā-prasādam* aanvaarden. Toen ze hun rijst met spinazie gingen eten, begon één Vaisnava te huilen, “Oh!” riep hij, “Kṛṣṇa-candra moet deze spinazie Zelf hebben gesmaakt; ik heb nooit zoiets als dit geproefd!” Met opgewonden hart gaven de Vaiṣṇava’s hun respect aan *kṛṣṇa-prasādam*, waarbij ze het geluk van Śrī Kṛ-

ṣṇa overdachten. Toen ze klaar waren met het eren van *prasādam*, kwam iedereen weer op de been en riep vol liefde de naam van Hari uit.

De twee Bābū's en Mallika Mahāśaya eren de restanten van de Vaiṣṇava's en horen erover vertellen

Ānanda Bābū vroeg Yogī Bābāji, waarom de organisator van het feest de restanten van de borden van de Vaiṣṇava's inzamelde. “Deze *prasādam* wordt *adharāmṛta* genoemd,” antwoordde Yogī Bābāji, “of nectar die door de lippen van Vaiṣṇava's is aangeraakt. Degenen die belang hechten aan kaste en familielijf en zich afkeren van het eren van *adharāmṛta* zijn onverlicht en verraderlijk. Dergelijke lieden mogen niet als Vaiṣṇava's worden beschouwd. Deze *adharāmṛta* van het festival is een beproeving voor degenen, die trots zijn op hun kaste en positie. De Vaiṣṇava's, die hier aanwezig zijn, hebben hun respectievelijke kasten geheiligd en door hun *adhara-mṛta* met liefde respect te geven, wordt de trots van de eigen kaste weggenomen. Als deze trots eenmaal is verdwenen, verschijnt *kṛṣṇa-bhakti*.”

Toen eerden Ānanda Bābū, Mallika Mahāśaya en Narena Bābū die restanten met grote toewijding.

Alleen vaiṣṇavisme kan gelijkheid tussen de kasten scheppen

Narena Bābū zei, “Vaiṣṇavisme is de enige leer, die gelijkheid tussen de mensen kan prediken. Ondanks dat ze trots zijn op hun ideologie van eenheid, zijn de aanhangers van het brāh-

moïsme in hun gedrag helemaal niet liberaal. Nu pas zie ik, dat het van wezenlijk belang is om te begrijpen, dat in een spiritueel perspectief alle levende wezens gelijk zijn. In een werelds perspectief echter zijn Āryans van mening, dat het gepast is om enig onderscheid in geboorte en gedrag aan te leggen. Iemand, die begrijpt, dat kaste eenvoudig een werelds onderscheid betreft, kan zien, dat de volgelingen van brāhmoïsme het kastesysteem bekritisieren, alleen omdat ze beïnvloed zijn geworden door buitenlandse opvattingen.”

Ānanda Bābū en Mallika Mahāśaya vielen deze conclusie bij.

Nadat ze klaar waren met het eren van de *prasādam*, zongen alle Vaiṣṇava's “*Haribol!*” toen ze weer naar hun eigen verblijf terugkeerden.

De eigenaar van Prema-kuñja was een oudere Vaiṣṇavī. Ze bracht Ānanda Bābū, Narena Bābū en Mallika Mahāśaya vol genegenheid naar het dameskwartier en bood hen een zitplaats aan. Ze waren gecharmeerd van haar moederlijke genegenheid. “Waar wonen jullie?” vroeg ze hen. “Want vanwege jullie accent neem ik aan, dat jullie uit Calcutta komen.” Mallika Mahāśaya, Ānanda Bābū en Narena Bābū stelden zich toen voor.

Prema-bhāvinī stelt zich voor

Nadat Narena Bābū zich had voorgesteld, kwam Prema-bhāvinī naar voren en vroeg hem, “Herken je me niet?”

“Nee,” antwoordde Narena Bābū.

Toen vroeg Prema-bhāvinī, “Weet je misschien waar jouw tante is?”

Narena Bābū antwoordde, “Toen ik klein was, ging mijn tante een pelgrimstocht maken naar Kāśī-dhāma en ze is nooit meer teruggekeerd. Ik kan me alleen vaag herinneren, hoe ze eruit zag. Ze bracht me altijd naar bed, nadat ze me verhalen had verteld over dieven en bandieten.”

“Ik ben die tante van jou!” legde Prema-bhāvinī uit. Ik vond het heel erg om jou achter te laten, toen ik naar Kāśī-dhāma ging. Ik ben daar een tijdje gebleven, maar toen ik me realiseerde, dat de associatie daar niet bijster gunstig was, ben ik naar Vṛndāvana gegaan. Daar ben ik overgegaan op vaiṣṇavisme. Er zijn nu twintig jaar verstreken en ik heb al die tijd in deze *kuñja* gewoond. Nadat ik alle *vaiṣṇava* geschriften had gelezen en van heilige personen instructies had gehoord, heb ik geleidelijk mijn eenpuntige toevlucht aan de lotusvoeten van Śrī Hari genomen.

“Sinds ik hier naartoe kwam, heb ik nooit meer naar jou geïnformeerd of jou geschreven, want als ik nieuws over jou had vernomen, had ik kunnen terugvallen in de put van het materiele leven. Ik werd door die angst verlamd. Maar je weet niet, hoe blij ik ben om jou nu weer te zien. Omdat je *tilaka*, halskralen en andere *vaiṣṇava* kenmerken draagt, heb ik jou niet meteen herkend. Uiteindelijk is iedereen aan mijn vaders zijde van de familie *mantras* gaan chanten om *śakti* (het vermogenprincipe) te vereren. Dus vertel eens, hoe ben jij ertoe gekomen om de kenmerken van een Vaisṇava te aanvaarden?”

Narena Bābū vertelde haar zijn hele verhaal en de stem van Prema-bhāvinī brak van zegen, waardoor ze niet verder kon spreken. “O Nanda-tanaya! O Gopījana-vallabha! Wie kan de

trucs begrijpen, die Je gebruikt om iemand op te eisen en hem Jouw zegen te geven?” Toen ze zo sprak, viel Prema-bhāvinī bewusteloos op de grond. Ze kreeg kippenvel over haar hele lichaam en begon te trillen.

Narena Bābū tilde zijn tante als een liefhebbende zoon in zijn armen op. Ānanda Bābū en Mallika Mahāśaya stonden te kijken, maar wisten niet goed hoe ze moesten reageren. Toen namen Rasa-bhāvinī, Kṛṣṇa-kāṅgālīnī, Hari-raṅgīnī en andere Vaiṣṇavī's het stof van de lotusvoeten van Prema-bhāvinī en smeerden het over hun ledematen, terwijl ze *kīrtana* uitvoerden. “Het leven van Prema-bhāvinī is een succes geworden!” zei een oudere Vainavi. “Ze is verlicht met de *prema*, die zelfs voor Brahmā zelden te bemachtigen is.”

Na enige tijd kwam Prema-bhāvinī weer bij haar positieven. Toen ze haar ogen opende, begon ze weer te huilen en zei, “Narena, als het kan, wil je hier dan een paar dagen blijven en me jouw *darśana* geven? Mag jouw toewijding aan de lotusvoeten van jouw *gurudeva* sterk worden, want zonder de zegen van *guru*, krijgt men de genade van Kṛṣṇa niet. Als je naar huis teruggaat, neem dan een beetje stof van Vraja voor jouw moeder mee.”

Narena Bābū zei, “Auntie, als je naar huis wilt teruggaan, kan ik een speciale regeling voor je treffen.”

“Bābā!” antwoordde Prema-bhāvinī. “Ik ben totaal onthecht van alle wereldse aangelegenheden. Ik ben helemaal niet happig om smakelijk voedsel te eten, een mooi huis te hebben, leuke kleren te dragen of intieme vrienden te hebben. Mijn enige verlangen gaat uit naar eenpuntige dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa. Als je geen Vaiṣṇava was geweest, was ik niet

naar jou toegekomen om mezelf voor te stellen. Alleen de toegewijden van Kṛṣṇa zijn mijn moeder en vader; zij alleen zijn mijn vrienden en broeders. Śrī Kṛṣṇa is mijn enige echtgenoot en ik zal Zijn huis niet verlaten om ergens anders naartoe te gaan. Zijn jullie alsjeblieft allemaal voorzichtig en doe *bhajana* van Śrī Kṛṣṇa.”

Nadat ze Prema-kuñja hebben verlaten, krijgt iedereen darśana van het koehedersvoorjaarsfestival

Yogī Bābājī riep toen Mallika Mahāśaya, Narena Bābū en Ānanda Bābū, die de kamer allemaal hadden verlaten, nadat ze languit eerbetuigingen aan de oudere Vaiṣṇavī en Prema-bhāvinī hadden geboden.

“De dag loopt ten einde,” zei Yogī Bābājī. “Kom, laten we vertrekken en naar onze eigen *kuñja* gaan.” De vier van hen vertrokken toen.

Nadat ze een eindje hadden gelopen, zagen ze een grote loofhut van *kadamba*-bomen. Onder een van de bomen waren een paar jonge Vrajvāsī jongens verkleed als koeheders aan het dansen en zongen heel lief een lied in *vasanta-rāga*².

abhinava kuṭmala, guccha samuijvala
kuñcita kuntala-bhāra
praṇayī-jane rata, candana-sahakṛta
cūrṇita vara-ghana-sāra (1)

Jouw losse, krullende haarlokken vergroten de schoonheid van de trossen verse bloemknoppen, die erin zijn gevlochten, en

² *Vasanta-rāga* is een klassieke Indiase toonaard, die over het algemeen in het voorjaar wordt gezongen. –Red.

Jouw ledematen zijn gedecoreerd met gekleurde poeders vermengd met sandelhout, waarmee Jouw geliefden Jou hebben bekogeld.

*jaya jaya sundara nanda-kumāra
saurabha saṅkaṭa, vṛndāvana-taṭa
vihita-vasanta-vihāra (2)*

O prachtige zoon van Nanda! Alle eer aan het lentespel, dat Je aan de oevers van de Yamunā in Vṛndāvana uitvoert, waar de lucht is doortrokken van de geur van bloemen.

*adhara-virājita, mandatara smita
locita nija-parivāra
caṭula dṛgaṅcala, racita rasoccala
rādhā-madana-vikāra (3)*

De milde, stralende glimlach om Jouw lippen maakt Jouw vriendinnen gek van verlangen en Jouw uiterst verleidelijke, altijd rusteloze, zijdelingse blikken verhogen de *rasa* en veroorzaken, dat transformaties van goddelijke liefde (*prema*) in Śrīmatī Rādhikā verschijnen, die beschikt over een intense begeerte (*anurāga*) naar Jou.

*bhvana-vimohana, mañjula nartana
gati valgita maṇi-hāra
nija-ballava-jana suhṛt-sanātana
citta viharadavatāra (4)*

Jouw schitterende juwelen halsketting slingert heen en weer op de tred van Jouw betoverende dans, die de hele wereld bevangt. Je bent eeuwigdurend toegenegen aan degenen, die Jou dierbaar zijn, en Je speelt voor altijd in hun hart. (Of, Je bent

toegenegen aan Śrīla Sanātana Gosvāmī en Je speelt voor altijd in zijn hart.)

Śrīla Rūpa Gosvāmī
Stava-māla (Gitāvalī 3)

Ānanda Bābū kwam dichterbij en vroeg, “Wat zijn jullie aan het doen, kinderen?”

Een van hen kwam naar voren en zei, “We zijn vrolijk verzonken in het voorjaarsfeest van de rijkdom van ons leven, Śrī Kṛṣṇa.”

“Willen jullie een donatie aanvaarden?” vroeg Ānanda Bābū.

Het jongetje antwoordde, “Voor Kṛṣṇa’s spel en vermaak in het bos is geen geld nodig. Bladeren, bloemen, fluiten, hoorns, stokken, koeien en geliefden zijn alles, dat nodig is in het spel van Kṛṣṇa en zoete liefde (*mādhurya*) is het enige gevoel. Wij weten immers niets af van grandeur (*aiśvarya*). Dit is Śrīdāma, dit is Baladeva en ik ben Subala. We zijn Kṛṣṇa allemaal dierbaar, evenals deze stok, deze hoorn en deze loofhut van *kadamba*, dus wat hebben we nog meer nodig? Gaan jullie nu alsjeblieft verder, anders raken we de gelegenheid kwijt om dienst te verlenen.”

Ze ervaren het gevoel van Vraja terwijl ze terugkeren naar de kuñja van Yogī Bābāji

Ānanda Bābū en Narena Bābū benaderden Yogī Bābāji en legden hem een paar vragen voor. “Waarom vragen jullie me over de stemmingen van Vraja?” vroeg Yogī Bābāji. “Iedereen in Vraja, inclusief de kinderen, bestaat uit zuiver bewust-

zijn! Hier is iedereen een connoisseur van *bhāva* (transcendent sentiment) en die *bhāva* dringt in alles door. Kijk, zelfs de bomen worden bevangen door Kṛṣṇa's spel en de vogels roepen naar elkaar 'Rādhe, Rādhe!' 'Kṛṣṇa, Kṛṣṇa!' Oh! Vṛndāvana moet er zo vreemd uitzien voor academici." Toen Yogī Bābājī sprak, verrees *bhāva* in zijn hart. Hij scheeuwde, "O Rādhā! O Vṛndāvanēśvarī!" en viel bewusteloos.

Bij het zien van de conditie van Yogī Bābājī chantten Ānanda Bābū en Narena Bābū als gekken "Hari, Hari!" en begonnen te dansen.

"Is het niet verbijsterend!" riep Ānanda Bābū uit. "De leider van brāhmoïsme wil deze Vrajavāsi kinderen verlossen uit de put van afgoderij! Als ik hem een brief zou schrijven, zou ik zeggen, 'Heelmeester, heel eerst uzelf.'"

Na verloop van tijd arriveerden ze allemaal dansend in grote zegen bij de *kuñja* van Yogī Bābājī.

De twee Bābū's nemen de onderdelen van bhakti in de associatie van sādhus in acht en verzaken het debat volkomen

De twee Bābū's begonnen iedere dag de devotionele geschriften te lezen en bestudeerden diverse aspecten van de filosofie, ze voerden *kīrtana* van Śrī Hari's kwaliteiten uit, trokken naar pelgrimsplaatsen, eerden *mahā-prasādam*, gingen naar het godsbeeld kijken en deden allerlei andere toegewijde activiteiten. Uiteindelijk verloren ze voor alles hun belangstelling behalve voor de associatie van Vaiṣṇava's. Als iemand probeerde met hen te debatteren, zeiden ze, "De tijd voor debat

is ten einde. Ook al kunnen onze brähmoïstenbroeders debatteren over zaken, zoals vorm en vormloosheid, of religie en heidendom, wij blijven geboeid door het drinken van *hari-rasa*. Ik sla de kennis, die beweert, dat ‘onwetendheid de hoogste zegen is’ met een bezem in het gezicht.”

Op deze manier verstreken verscheidene weken.

ALDUS EINDIGT DE ZEVENDE STRAAL

Achtste Straal

De leider van het brāhmoïsme beantwoordt de vragen van Narena Bābū in een brief

OP EEN OCHTEND ZAT NARENA BĀBŪ ONDER een *āmlā*-boom een lange brief te lezen, toen Ānanda Bābū, Mallika Mahāśaya en enkele andere Vaiṣṇava's bij hem kwamen staan.

Ānanda Bābū vroeg, “Wie heeft die brief geschreven, Narena Bābū?”

Narena Bābū maakte een grimas en zei, “Ik heb vandaag antwoord gekregen van Brāhmācārya Mahodaya.” Op verzoek van Ānanda Bābū las Narena Bābū de brief hardop voor.

Broeder,

Ik was erg verdrietig om jouw brief te lezen. Ik weet niet, in wiens web van armzalige logica je bent gevallen, dat jou heeft beïnvloed om vaarwel te zeggen tegen het juweel van kennis, dat je na zoveel moeite hebt verworven. Kun jij je niet herinneren, hoe hard ik heb gewerkt om jouw slechte gewoonten te

stoppen? Om welke reden kies je er wederom voor om die indrukken te voeden? Het hoofd van de volgelingen van brāhmoïsme, Prabhu Yīśu¹, zei dat van alle activiteiten het reformeren van de religieuze affiniteit van mensen zeer moeilijk is. Mensen geven niet snel hun slechte gewoonten op, want mensen zijn altijd geneigd om fouten te maken. Zelfs Prabhu Yīśu heeft zijn geloof in geesten nooit opgegeven. Dus ongeacht hoeveel instructie je kunt hebben aanvaard, jouw begoocheling is niet verdwenen. Hoewel jouw verstand zijn koers heeft gewijzigd, is het toch mijn plicht om te trachten jouw op het juiste pad te leiden. Daarom zal ik jouw vragen een voor een beantwoorden. Doe jouw best om ze te begrijpen.

De opvatting van de volgelingen van brāhmoïsme over de aard van bhakti

Je schreef, dat *bhakti* de inherente neiging in de mens is om lief te hebben. Er is nog een ander aspect van *bhakti*, dat je niet aanvaardt. Volgens mijn begrip worden alle mensen compleet onderworpen door zintuigobjecten en is de neiging tot *bhakti* totaal iets anders en onverklaarbaars. Om Parameśvara ‘Vader’ te noemen wijst op een uitdrukking van de externe toewijding, die men voor zijn vader heeft, en innerlijk roept het symptomen op van een onbeschrijflijke relatie met de *bhūmā-puruṣa*, de Hoogste Persoon. En als men zich tot Hem als vriend richt, verschijnt er een gewoon gevoel van vriendschap. In die relatie echter blijft er enige verwarring over de eminentie van God achter. De waarheid is, dat we geen werkelijke kennis hebben van de aanleg voor *bhakti*; we zullen het alleen kunnen identificeren, wanneer we worden bevrijd.

¹ Heer Jezus. –Red.

Het brāhmoïsme wijst de schoonheid van de Absolute Waarheid af

Je schreef, dat de aanhangers van brāhmoïsme dikwijls wijzen op de schoonheid van Parameśvara. Hoe kan Hij mooi zijn, als Hij niet over een gedaante beschikt? Is dit een teken van logica, Narena? Je maakt excuses als een manier om vertrouwen in het godsbeeld van Kṛṣṇa te smeden. Als wij, volgelingen van brāhmoïsme, zulke schoonheid beschrijven, is het eenvoudig een uitdrukking van sentimentele kalverliefde. (Je hebt geschreven dat) dergelijke schoonheid kan worden gezien door ogen met *bhāva*, maar hoe is het in werkelijkheid mogelijk om schoonheid toe te schrijven aan de Almachtige God?

In impersonalisme wordt bhāva overheerst door logica

Je hebt ook geschreven, dat men logica achterwege moet laten om *bhāva* te ontwikkelen. Dit is een zinloze uitspraak. Alleen krachtens logica zijn mensen superieur aan het dier. Als iemand de logica verlaat, wordt hij wederom gelijk een dier. Laat *bhāva* toenemen, zolang het de logica niet ondermijnt, maar weet, wanneer het dat wel doet, het alleen kan leiden tot lijden. Daarom moet je in de uitvoering van *bhakti* altijd logica toepassen. Onze hoogste plicht is niet om eenvoudig sentimenten aan Parameśvara te offeren. We kunnen Hem in deze wereld alleen een plezier doen door nageslacht te reproduceren en onze verantwoordelijkheden aan anderen te vervullen. Een wereldverzaker worden en zich verzadigen in sentimentaliteit zal zeker tot een val leiden. Lees het boek van Theodore Parker met grote zorgvuldigheid en denk dan over al deze dingen na.

Volgens de filosofie van het brāhmoïsme is bhakti onpersoonlijk monotheïsme

Je hebt gezegd, dat brāhmoïsme speculatieve logica is, maar dit is onjuist. Je moet goed weten, dat in andere landen monotheïsme uit twee soorten bestaat: (1) deïsme, of op rede gebaseerde aanvaarding van een onpersoonlijke schepper en (2) theïsme, of toewijding aan een Hoger Wezen. Deïsten zijn rationalisten. Ze accepteren Parameśvara, maar voeren geen verering uit. Theïsten voeren daarentegen wel verering uit en wij, de volgelingen van brāhmoïsme, beschouwen hen als misleid. Islam en christendom zijn geen monotheïstische religies. Christenen beschouwen God, Jezus en de Heilige Geest als één. Hoe kunnen ze dan zuivere monotheïsten worden genoemd? Hoewel in de religie van moslims geen Jezus en Heilige Geest aanwezig zijn, accepteren ze wel het bestaan van Satan, die zich in dezelfde categorie bevindt als Parameśvara. Verder beschouwen veel mensen Mohammed als een halfgod, dus in werkelijkheid kunnen ook moslims geen monotheïsten worden genoemd. De enige monotheïsten, die een *sampradāya* hebben gecreëerd, zijn de volgelingen van het brāhmoïsme. Geen van de andere monotheïsten hebben dat gedaan; ze hebben alleen boeken geschreven. Ik snap niet, waarom je een dergelijke, ongekende *sampradāya* hebt verlaten en de kuil van afgoderij bent ingestapt. Als we brāhmoïsten speculatieve logici noemen, wat kunnen we dan zeggen van een volgeling van *bhakti*? *Bhāva* is in het brāhmoïsme aanvaardbaar, maar door *bhāva* ongeremd zijn gang te laten gaan, raakt het geleidelijk tegengesteld aan monotheïsme.

Narena Bābū wordt een baan aangeboden

O Narena, geef de associatie van die sentimentalist op en kom onmiddellijk naar Calcutta. Er is een positie beschikbaar in het Woudkantoor. Ik heb de directeur gepolst en hij is bereid om jou deze positie te bieden. Als je niet binnen een week terug bent, loop je die baan mis.

Jouw broeder in het hart,
--Śrī--

Narena Bābū las deze brief van de brāhmoïstenleider vier of vijf keer door. Nadat hij en Ānanda Bābū al zijn punten zorgvuldig hadden geïnspecteerd, besloten ze, dat alles, dat hij had geschreven, tevergeefs was.

Yogī Bābājī openbaart de fout van de filosofie van het brāhmoïsme en ze vertrekken allemaal naar de grot van Paṇḍita Bābājī

Toen ze Yogī Bābājī vroegen naar de onderwerpen, die in de brief werden besproken, antwoordde hij, “Er is in het levend wezen geen verschil tussen zijn aanleg voor *bhakti* en zijn aanleg voor *prema*. *Rāga* of *prema* is de enige bezigheid van de ziel en als dit aan Parameśvara wordt geofferd, wordt het *bhakti* genoemd. Maar als het wordt geofferd aan materiële zintuigobjecten, wordt het *viśaya-āsakti* of gehechtheid aan dergelijke objecten genoemd. Zoals bevestigd door hetgeen jullie hebben gelezen in *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, zijn dit geen twee afzonderlijke tendensen. Iedere onzekerheid, die we nog hebben, zal door Paṇḍita Bābājī worden opgelost.”

Narena Bābū verzekerde zich ervan, dat alles, dat de brāhmaïstenleider nog meer had geschreven, duidelijk alleen bestond uit vooroordeel ten gunste van zijn eigen *sampradāya*.

Nog voordat op die dag de schemering inviel, vertrokken Narena Bābū, Ānanda Bābū, Mallika Mahāśaya en Yogī Bābāji naar Paṇḍita Bābāji.

Ongeveer vijftig heilige Vaiṣṇava's zaten in het paviljoen van Paṇḍita Bābāji, inclusief Haridāsa en Premadāsa, die vlak naast hem zaten. Bij het zien van Yogī Bābāji en zijn metgezellen begroette iedereen hen met een opgetogen gebrul. "Weest zo goed ons binnen te laten," legde Yogī Bābāji voor. De vier gasten boden de Vaiṣṇava's toen languit hun eerbewijzingen aan en gingen zitten, zoals ze wilden.

"Bābāji," zei Premadāsa tegen Yogī Bābāji, "ik zie, dat de kleding van jouw metgezellen is gewijzigd."

"Ja," antwoordde Yogī Bābāji. "Śrī Kṛṣṇa heeft hen helemaal geaccepteerd. Willen jullie hen alsjeblieft allemaal zegenen, zodat ze de rijkdom van *kṛṣṇa-prema* kunnen krijgen."

Alle Vaiṣṇava's antwoordden, "Dat zal zeker gebeuren. Wat is met jouw genade niet mogelijk?"

Paṇḍita Bābāji legt rasa-tattva uit en zegt iedereen de rasa te drinken van Śrīmad-Bhāgavatam, de essentie van alle geschriften

Toen iedereen blij was gaan zitten, verzocht Yogī Bābāji aan Paṇḍita Bābāji, "Deze heren hebben de logica volkomen opgegeven en zijn toegewijden van Kṛṣṇa geworden. Ik weet zeker, dat ze de kwalificatie hebben gekregen om over *rasa*-

tattva te horen. Ze hebben zich vandaag aan uw lotusvoeten geplaatst in de hoop op uitgebreide instructies van u.”

Alleen al bij het noemen van het woord *rasa-tattva* raakte Paṇḍita Bābājī vol *rasa*. Nadat hij van alle aanwezige Vaiṣṇava's toestemming had gevraagd, bood hij aan de lotusvoeten van Śrī Gaurāṅga languit zijn eerbetuiging aan en terwijl hij *Śrīmad-Bhāgavatam* voor zich hield, begon hij over het onderwerp *rasa* te spreken.

*nigama-kalpa-taror galitaṁ phalaṁ
śuka-mukhād amṛta-drava-saṁyutam
pibala bhāgavatam rasam ālayaṁ
muhur aho rasikā bhuvi bhāvukāḥ*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.1.3)

“De auteur van *Śrīmad-Bhāgavatam* zegt, ‘De vedische geschriften zijn een wensboom en de rijpe vrucht van die wensboom is *Śrīmad-Bhāgavatam*. Zoals een papegaai (*śuka*) maakt, dat de vrucht valt, zo heeft Śrī Śukadeva Gosvāmī de rijpe vrucht van *Śrīmad-Bhāgavatam* vanuit de geestelijke wereld van Goloka Vṇḍāvana naar deze wereld overgebracht. Datgene, dat deze vrucht onderscheidt van alle andere is, dat hij geen schil en geen zaad heeft en uit niets anders dan *rasa* (sap) bestaat. Door op het transcendente *brahma* te mediteren gaat men op in het spirituele platform (*vaikuṇṭha-tattva*); dit opgaan is het toppunt van droge contemplatie. Śrī Kṛṣṇa daarentegen wordt in uitspraken van de Śruti beschreven als “*raso vai saḥ* – Hij is de belichaming van alle *rasa*,” en meditatie op Hem vol *rasa* wekt een extase op, waarvan men bewusteloos raakt. Deze extase is voor iemand, die zuivere spirituele emoties (*bhāva*) proeft, het ontwaken van leven. O

connoisseurs (kenners) van *bhāva*! Eer *rasa-tattva* door de met *rasa* geladen vrucht van *Śrīmad-Bhāgavatam* te drinken en ga dan op in transcendente zegen!”

Wat is rasa eigenlijk?

“O *rasika* Vaiṣṇava’s! *Rasa* is de hoogste spirituele verworvenheid. De *rasa*, die wordt beschreven door de grove materialisten van deze wereld, is niet hetgeen wij onder *rasa* verstaan. Als literaire geleerden het woord *rasa* gebruiken, spreken ze niet over de *rasa*, of het sap van bomen, maar over de *rasa*, of de smaak in de geest, iets dat bovengeschied is aan de vloeistoffen in een boom. Zo verwijzen we niet naar iets, dat is gerelateerd aan het materiële lichaam en het verstand, wanneer we over *rasa* spreken. We spreken daarentegen over de *rasa* van de ziel; datgene, dat wordt gedreven door de eigen natuur. Soms spreken we omwille van de vergelijking over dadelstroop en rietsuikersap en hun afgeleide producten, zoals rietsuiker, kandij, enzovoort. En soms vergelijken we *rasa* met de inferieure smaken tussen wereldse minnaars. In hoogste instantie echter gebruiken we de term *rasa* alleen om te wijzen op hetgeen in iedere ziel aanwezig is en op de *rasa* in Śrī Kṛṣṇa, de Ziel aller zielen.

“In deze onvervalste staat is de mens een zuivere ziel, die volkomen verstoken is van een materieel verstand en een materieel lichaam. Een dergelijke staat wordt gezocht door degenen, die naar bevrijding (*mukti*) verlangen. Hierover bestaat geen twijfel. Wanneer de levende wezens zich daarin geplaatst zien, wonen ze met Parabrahma (God) in Zijn domein buiten de materiële wereld. De naam van dat gebied is

Vaikuṇṭha. Daar is de onvervreemdbare gedaante (*svarūpa*) manifest; deze bevindt zich buiten alle materiële elementen, is uiterst zuiver en bestaat uit transcendentie. Het onvermengde geluk, dat het levend wezen ervaart als gevolg van zijn residentie bij de Absolute Waarheid (*brahma*), is *rasa*.

Materiële rasa is een verminkte reflectie van bhakti-rasa

“Het levend wezen, dat gebonden is door materialiteit, is niet van zijn spirituele identiteit afgescheiden. In de staat van materiële gebondenheid raakt de spirituele identiteit van het levend wezen besmet door contact met kortstondige wereldsheid en transformeert zich in de geest. Desondanks is de aangeboren functie van de ziel niet beëindigd.

“Op dit moment investeert de ziel zijn geloof, hoop en geluk in materiële conditionering. Als de oorspronkelijke gedaante van het levend wezen op die manier wordt geperverteerd, ondergaat zijn oorspronkelijke, constitutionele *rasa* ook een beschadiging en manifesteert zich als geluk en verdriet, dat wordt veroorzaakt door zintuiglijk plezier of lustbevredestiging. Deze verminking van de zuivere natuur heet *vikāra*. De oorspronkelijke natuur kan echter nog worden waargenomen, ook al is deze misvormd. De *rasa*, die wordt ervaren in zintuiglijk plezier, is een misvorming van de *rasa* in de ziel.

“De *rasa*, die aanwezig is in de ziel, wordt in lichte mate waargenomen als zelfvertrouwen. Hoewel de vervorming van *rasa* instinctief kan worden onderscheiden van de inherente *rasa* van de ziel, wordt – wanneer we *harināma* chanten – de

rasa van de ziel *bhakti-rasa* genoemd om de twee te differentiëren.

“De neiging tot toewijding (*bhakti-vṛtti*) en de neiging om lustobjecten te adoreren (*viṣaya-prema-vṛtti*) zijn geen verschillende principes, want de laatste is louter een reflectie van de eerste. Ofschoon de wetenschappers van logica de fout begaan door de neiging tot toewijding en de neiging tot het adoreren van zintuigobjecten als twee afzonderlijke principes te beschouwen, wordt die mening niet gedeeld door degenen, die *bhakti-rasa* zelfs maar in lichte mate hebben ervaren en de aard van beide ervaringen hebben geanalyseerd.

Het verschil tussen bhāva en rasa: rasa is het totaal van alle bhāvas

“De *rasa* van de Allerhoogste Absolute Waarheid is één onverdeeld principe, maar het manifesteert zich in een diversiteit onder invloed van Zijn onbevattelijke vermogen (*acintya-śakti*). *Rasa* verschijnt, wanneer een aantal *bhāvas* tegelijkertijd worden ervaren; dat is het onderscheid tussen *bhāva* en *rasa*. Op dezelfde manier dient te worden geweten, dat de betekenis van de woorden *bhāvuka* (iemand die *bhāva* proeft) en *rasika* (iemand die *rasa* proeft) ook verschillende betekenissen hebben. Als *bhāva* wordt vergeleken met een schilderij, vormt *rasa* een collage van schilderijen. Als de verschillende *bhāvas*, die bij elkaar komen om aanleiding te geven tot *rasa*, niet afzonderlijk worden onderzocht, kan het woord *rasa* niet worden uitgelegd.

“De staat van *rasa* wordt bereikt, wanneer een aggregatie van *bhāvas* samenvloeit, waarvan de meest overheersende

sthāyī-bhāva of het permanente gevoel wordt genoemd. De resterende *bhāvas* bestaan uit drie soorten: *vibhāva* (oorzakelijke emotie), *anubhāva* (indicatieve emotie) en *sañcāri-bhāva* (emotie van voorbijgaande aard). Wanneer de *sthāyī-bhāva* assistentie krijgt van deze andere drie *bhāvas* en op die manier het vermogen krijgt te worden geproefd, wordt het *rasa*.

“*Rasa-tattva* lijkt op een oceaan, waaruit ik zelfs geen fractie van een druppel kan proeven. Ik ben een heel gewoon persoon zonder vermogen om jullie over de onderhavige materie in te lichten. Ik herhaal eenvoudig als een papegaai de lessen van Śrī Gaurāṅgadeva.

Een uiteenzetting van de drie soorten rasa: werelds, hemels en spiritueel

“Ik zal jullie helpen om *rasa-tattva* te begrijpen door het op een andere manier uit te leggen. *Rasa* bestaat op drie niveau's: spiritueel (*vaikuṇṭha*), hemels (*svargīya*) en werelds (*pārthiva*). Wereldse *rasa*, of *pārthiva-rasa*, bestaat in zes soorten met zoetheid aan het hoofd; deze treffen we aan in suikerriet, dadels en andere bronnen. Hemelse *rasa*, of *svargīya-rasa*, wordt waargenomen in het emotionele centrum van de geest. Hier wordt *rasa* opgewekt, wanneer twee levende wezens het gevoel van minnaar en geliefde delen. Spirituele *rasa*, of *vaikuṇṭha-rasa*, wordt echter alleen in de ziel waargenomen en indien het zou verschijnen in een materieel geconditioneerd wezen, zou het zich ook nergens anders bevinden dan alleen in de ziel. Wanneer het de ziel verzadigt, dompelt het de geest onder en wanneer het de geest doet overlopen, ver-

spreidt het zich door het lichaam van de *sādhaka*. Op dat moment ervaart hij een wederzijds uitgewisselde *rasa*.

“In *vaikuṇṭha-rasa* is Śrī Kṛṣṇa-candra de enige geliefde. Wanneer deze ene spirituele *vaikuṇṭha-rasa* op een lager niveau wordt gereflecteerd, transformeert deze in de mentale *svargīya-rasa*. Als deze op een nog lager niveau wordt gereflecteerd, wordt het *pārthiva-rasa*. Dus de creatie, het proces en de aard van deze drie *rasas* bestaan uit één soort. *Vaikuṇṭha-rasa* is het leven van de Vaiṣṇava’s, terwijl degenen, die ondergeschikt zijn aan lagere tendensen, worden geboeid door *svargīya-rasa* en *pārthiva-rasa*. Maar omdat *svargīya-rasa* en *pārthiva-rasa* niet worden gericht op *vaikuṇṭha-rasa*, beschouwen de Vaiṣṇava’s ze als abominabel en onwaardig om er vertrouwen in te hebben; daarom letten ze op, dat ze deze opgeven en alleen discussiëren over *vaikuṇṭha-rasa*.

“Als we spreken over *rasa*, moeten we weten, dat er vier elementen bestaan: *sthāyī-bhāva*, *vibhāva*, *anubhāva* en *sañcāri-bhāva*. Hier volgt een voorbeeld van de manier, waarop ze zich verhouden tot *pārthiva-rasa*.

Pārthiva-rasa

“Als je iets proeft, dat zoet is, zijn er verscheidene *bhāvas* aanwezig. Ten eerste is dat de *sthāyī-bhāva*, of permanente emotie, namelijk een bepaalde verzetheid (*rati*) op de smaak of *rasa* van zoetheid. De rustplaats van *rati* is zijn *vibhāva* of oorzakelijke emotie, die bestaat uit twee componenten: het subject (*āśraya*) en het object (*viśaya*). De eigenaar van de verzetheid of *rati* voor zoetheid is het subject of de *āśraya* van *rati*. In dit geval is dat de tong van degene, die het proeft.

Datgene, waarnaar de *rati* uitgaat – in dit geval rietsuiker (*guḍa*) of een snoepje – is de *viṣaya* of het object. De verleidelende eigenschap van de *viṣaya* is de *uddīpana* of stimulant van *rati*. De symptomen, die zich manifesteren, wanneer *rati* voor een snoepje verschijnt, worden *anubhāvas* genoemd. De emoties, zoals plezier, die *rati* voeden, worden *sañcāri-bhāvas* (emoties van voorbijgaande aard) genoemd. Wanneer met behulp van voornoemde vier *bhāvas* de verzoetheid op zoetheid (*miṣṭa-rati*) tenslotte proefbaar wordt, heet het *miṣṭa-rasa*.

De inferioriteit van *svargīya-rasa* aan *vaikuṇṭha-rasa*

“Laten we ook eens kijken naar voorbeelden van *svargīya-rasa*, die over het algemeen uitgestrekter en liberaler is dan de meer aardse *pārthiva-rasa*, omdat *svargīya-rasa* een subtieler principe is. Neem de *rati* (genegenheid) tussen een minnaar en een geliefde in ogenschouw, tussen een vader en een zoon, tussen een meester en zijn dienaar, of de *rati* tussen vrienden. Als deze relaties zijn gebaseerd op een *sthāyī-bhāva*, wordt *rasa* gegenereerd, wanneer de *sthāyī-bhāva* assistentie krijgt van de andere drie componenten van *bhāva*.

“Precies zoals *svargīya-rasa* uitgestrekter en liberaler is dan *pārthiva-rasa*, zo is *vaikuṇṭha-rasa* ook uitgestrekter en liberaler dan *svargīya-rasa*, hoewel alleen daar in een onbeperkte mate. In *pārthiva-rasa* is alleen één relatie aanwezig, namelijk die tussen de genietter en het object van genot. In *svargīya-rasa* zijn vier soorten relatie aanwezig: dienstbaar (*dāśya*), broederlijk of vriendschappelijk (*sakhya*), ouderlijk (*vātsalya*) en echtelijk (*mādhurya*). Deze *svargīya-rasa* is echter onge-

past en verkeerd gericht², omdat deze niet eeuwigdurend is. Dezelfde vier typen relatie, die in *svargīya-rasa* bestaan, zijn ook aanwezig in *vaikuṇṭha-rasa*, maar met toevoeging van een vijfde *rasa*, namelijk neutraliteit (*sānta*).

“Dezelfde soort relaties worden zowel in de materiële wereld als in het domein van de ziel aangetroffen en daarom kennen beide typen *rasa* (*vaikuṇṭha* en *svargīya*) dezelfde gevoelens. Het enige verschil tussen de twee categorieën *rasa* is, dat alle componenten van de eeuwige *vaikuṇṭha-rasa* blijvend en onverdeeld zijn, omdat ze in hun geheel rusten in de Allerhoogste Persoonlijkheid (Parabrahma). Omdat geen enkel component van *svargīya-rasa* eeuwig is, is het om die reden imperfect en zijn de resultaten van voorbijgaande aard, beschamend en van een lagere orde.

Vaikuṇṭha-rasa is niet onderhevig aan logica

“Ik heb de relatie tussen de drie soorten *rasa* op een algemene manier uitgelegd. Nu ga ik alleen over *vaikuṇṭha-rasa* spreken, voor zover het in mijn vermogen ligt.

“We hebben keer op keer van logici gehoord, dat *vaikuṇṭha-rasa* niet echt is, maar een product van de inbeelding. In *vaikuṇṭha-rasa* is geen behoefte aan logica, want logica kan de waarheden van Vaikuṇṭha niet binnendringen. Degenen, die *vaikuṇṭha-rasa* niet hebben geproefd, kan dit onderwerp niet aan hun verstand worden gebracht. Daarom mogen degenen,

² Als *rati* niet in de gewenste richting maar in iets anders wordt geïnvesteerd vanwege de lust naar zintuiglijke bevrediging, wordt het verkeerd gericht genoemd.

in wie groot geluk is verschenen, in deze kwestie geen ruimte geven aan logica. Je zal realisatie van *rasa-tattva* krijgen, wanneer je het in de associatie van *sādhya* hebt ervaren.

“Het is nu erg laat in de nacht. Morgen zal ik weer zoveel mogelijk over dit onderwerp proberen te spreken. Jullie zijn Vaiṣṇava’s en daarom weten jullie alles over deze kwesties. Maar jullie hebben me zegeningen gegeven en daarom heb ik er iets over gezegd.”

Toen Paṇḍita Bābājī had gesproken, ging de verzameling toegewijden uiteen. Narena Bābū en Ānanda Bābū waren sprakeloos. Toen ze vertrokken, bespraken ze de onderwerpen, waarover ze hadden gehoord.

ALDUS EINDIGT DE ACHTSTE STRAAL

Negende Straal

De conclusies van de twee Bābū's over de lessen van Paṇḍita Bābājī over rasa

MALLIKA MAHĀŚAYA ZAT IN ZIJN HUT *kumbhaka*, inhouden van de adem, te oefenen volgens de genadevolle instructies van Yogī Bābājī. Narena Bābū en Ānanda Bābū konden niet slapen. Ze dachten diep na over alles, dat ze van Paṇḍita Bābājī hadden gehoord en begonnen er met elkaar over te praten.

“Ānanda Bābū,” begon Narena Bābū, “de eerbiedwaardige leider van het brāhmoïsme, Ācārya Mahāśaya, zei, dat de neiging om *bhakti* te doen niets te maken heeft met de neiging om van zintuigobjecten te houden (*viśaya-prema*). Ik heb er geen enkel vertrouwen in. Mijn hoofd is helemaal gefixeerd op de instructies van Paṇḍita Bābājī. Het lijkt niet waarschijnlijk te zijn, dat iemands neiging verandert, wanneer hij geconditioneerd raakt. De *sākṣāt-dharma* (activiteiten uitgevoerd in de bevrijde staat) van de ziel wordt in de geconditioneerde staat mentaal uitgevoerd. Daardoor wordt de liefdevolle ge-

hechtheid (*anurāga*) van de ziel op zintuigobjecten gericht, wanneer de ziel afkerig wordt van Bhagavān. De *rasas* in de wereldse relaties van *dāsya*, *sakhya*, *vātsalya* en *śṛṅgāra* (amoureuze liefde) zijn louter transformaties van *vaikuṇṭha-rasa*. Dit is zeker.

De conclusies van Narena Bābū over svargīya-prema

“Iedereen prijst het karakter van vrome lieden in deze wereld, die over een hemelse neiging beschikken. Dienaren, die zich echt aan hun meester wijden, omdat ze weten, dat hun welzijn ligt in het welzijn van hun meester; vrienden, die lief en leed met elkaar delen; zonen, die bereid zijn hun leven te wijden in dienst van hun vader; en vrouwen, die bereid zijn zelfs de dood te aanvaarden omwille van het geluk van hun echtgenoot – iedereen respecteert zulke vrome personen en beschouwt hen als hemelse zielen. Daarom is de *rasa*, die voortkomt uit wereldse relaties en die Paṇḍita Bābājī *svargīya-rasa* noemde, volkomen wetenschappelijk en rationeel.

“We hebben in vele gerenommeerde boeken over vrouwen gelezen, die in hun toewijding aan hun geliefde echtgetoot hun leven voor hem opgaven. Als we over het karakter van dergelijke vrouwen horen, krijgen we zoveel devotie voor hen! Maar de relatie tussen mannen en vrouwen is gebaseerd op het lichaam, dus wat blijft er van de relatie over, wanneer ze hun lichaam opgeven? Geslacht is een lichamelijke aanduiding, geen spirituele aanduiding en daarom is het onjuist te denken, dat zelfs in de eeuwige staat van zijn, de ene ziel vrouwelijk is en de andere mannelijk. Dus de liefde tussen man en vrouw blijft bestaan tot het moment van de dood.

Zelfs al geloven we in reïncarnatie of ascentie naar de hemel, zoals ook de vedāntisten geloven, en dat men in die staat waardig is voor echte *prema*, kan desondanks de liefde tussen man en vrouw in de staat van complete bevrijding niet bestaan. Daarom denk ik, dat de *prema*, waarover Paṇḍita Bābājī sprak als tijdelijk, dat ook zeker is – tijdelijk.

Narena Bābū's juiste conclusies met betrekking tot vaikuṇṭha-rasa

“*Vaikuṇṭha-prema* is ongetwijfeld eeuwig. Zelfs degenen, die uiterst onfortuinlijk zijn, aanvaarden dat *prema* meer waarde heeft dan wat dan ook in deze wereld. Zelfs fijnzinnige filosofen, zoals Auguste Comte, hebben *prema* aanvaard als de woonplaats van alle zegen. *Madhura-rasa* is veruit superieur aan *dāśya*-, *sakhya*- en *vātsalya-prema* en dat kan eenvoudig worden ingezien door naar de aard ervan te kijken. Als in *vaikuṇṭha-rasa* geen verbazingwekkende *prema* zou bestaan, zou *prema* niet over eeuwigheid beschikken. Alleen deze *prema*, de hoogst eigen natuur van de ziel, zou het grootste doel van het levend wezen moeten zijn. Hierover bestaat geen twijfel.”

Ānanda Bābū antwoordde, “De instructie van Paṇḍita Bābājī met betrekking tot *vaikuṇṭha-prema* is het enige objectief van het levend wezen. *Svargīya-prema* kan nooit een levensdoel zijn, omdat het eindig is. Wat valt er dan nog te zeggen over *pārthiva-prema*?”

Narena Bābū wijst de filosofie van het brāhmoïsme af

(1) Bhāva is niet onderhevig aan logica

Narena Bābū vervolgde, “Ācārya Mahāśaya heeft gezegd, dat *bhāva* ondanks zijn excellentie zinloos is, als het niet aan de logica gehoorzaamt. Moet je de omvang van zijn verwarring zien! Als *bhakti* de belichaming is van *bhāva*, hoe kan *bhāva* dan ondergeschikt zijn aan logica, die blind en lam is? Zodra *bhāva* zich in de richting van Vaikuṇṭha begeeft, zal de logica zeker proberen om het aan de materiële wereld gebonden te houden. Als je op dat moment voorrang geeft aan logica, hoe kun je dan mogelijkwijs *darśana* van Vaikuṇṭha krijgen? O Ānanda Bābū! Logica heeft niets te zeggen over het onderwerp Vaikuṇṭha.

(2) Toewijding aan een vader is geen bhakti

“De leider van het brāhmoïsme heeft gezegd, als men zich tot Īśvara (God) richt als “Vader”, dat men dat zeker doet met de toewijding van een kind (*vātsalya-bhakti*) en dat er tegelijkertijd een onbeschrijflijk gevoel verschijnt voor *bhū-mā-puruṣa*, de Allerhoogste Persoon – een gevoel dat als *bhakti* kan worden omschreven. O Ānanda Bābū! Ik snap niet, waarom dergelijke blinde logica aan deze brāhmoïsten-leider zo dierbaar is. Als de neiging tot toewijding wordt gericht op een aardse vader, is het *svargīya-rasa* en kan nooit *bhakti* worden genoemd. Alleen wanneer die toewijding wordt gericht op de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods kunnen we het *bhakti* noemen met het kinderlijke gevoel van *vai-kunṭha-rasa*. Met een sterke overtuiging in deze kwesties kan men alles bereiken. De term *bhūmā-puruṣa* wijst op ‘de alom

vermogende Bhagavān'. Als jouw relatie met Hem condenseert en dikker wordt, worden Zijn rijkdom en vermogen (*aiśvarya*) afgedekt en gaat Zijn beminnelijkheid (*mādhurya*) zich openbaren.

Het betreuren van de conditie van de brāhmoïstenleider

“Samenvattend wordt door middel van relaties, zoals *vātsalya* (ouderliefde), *sakhya* (vriendschap) enzovoort, de van nature perfecte, spirituele gehechtheid (*vaikuṇṭha-rati*) van het levend wezen op Śrī Kṛṣṇa gericht. Als Ācārya Mahāśaya hiervan iets zou begrijpen, zouden gedachten over de rijkdom en de vermogens van God verschijnen en veroorzaken, dat een latente *rasa* aan het licht komt. Volgens Paṇḍita Bābājī zou dit louter de *sānta-rasa* (passieve bewondering) van Vaikuṇṭha zijn. Nadat ik de conclusies heb gelezen van Ācārya Mahāśaya, kan ik begrijpen, dat hij onfortuinlijk is, want zolang hij *sānta-rasa* (neutraliteit) blijft begunstigen boven *vātsalya*- en *sakhya-rasa*, zie ik niet, hoe hij ooit vooruitgang kan maken in zijn begrip van de belangrijkste waarheden van Vaikuṇṭha.

Beide Bābū's hebben een smaak voor śṛṅgāra-rasa

“Ānanda Bābū, hoewel veel logici het zullen verachten, wil ik Bhagavān vol beminnelijkheid in amoureuze gevoelens vereeren, die alleen bekend zijn aan het onbegrensde gebied van Vaikuṇṭha. Hoe denk jij erover?”

Ānanda Bābū antwoordde, “Narena, wat je zegt is zo waardevol en respectabel als de Koh-i-Noor¹. Ik lijd ook aan een dorst naar deze *śṛṅgāra-rasa*.”

Ze brachten de nacht door met discussiëren tot het ochtendgloren. Het grootste deel van de volgende dag hebben ze besteed aan hun algemene bezigheden.

Paṇḍita Bābāji beraadslaagt wederom over de principes van *vaikuṇṭha-rasa*

Toen het eind van de dag in zicht kwam, gingen ze allemaal het paviljoen van Paṇḍita Bābāji bezoeken, zoals ze de vorige dag hadden gedaan. Nadat ze door Haridāsa Bābāji nederig waren herinnerd aan de discussie van de vorige dag, begon Paṇḍita Bābāji te spreken. “Door de boeken *Sri Bhakti-rasāmṛta-sindhu* en *Śrī Ujjvala-nīlamanī* te componeren,” begon hij, “heeft de metgezel van Śrī Gaurāṅgadeva, Śrīla Rūpa Gosvāmī, het totaal van *vaikuṇṭha-rasa* aan de wereld uitgelegd. Het lezen van deze twee boeken geeft uitgebreide kennis over *rasa-tattva*. Omdat deze boeken nogal dik zijn, is het voor degenen met een beperkte intelligentie moeilijk om hun betekenis te bevatten en daarom willen veel mensen een beknopte samenvatting van de materie horen. Aangezien ik niet over de kracht beschik om alles met betrekking tot deze waarheden uiteen te zetten, zal ik een kort overzicht geven

¹ De beroemde, kleurloze diamant is in bezit geweest van vele generaties vorsten in Zuid-Azië en is weggeschonken aan Koningin Victoria van Engeland in 1848. Later is de diamant in de kroon gezet van Koningin Elizabeth II. –Red.

van de belangrijkste punten. De Vaiṣṇava's, die nooit anderen fouten zien, zullen zeker iedere trots over het hoofd zien, die kan verschijnen, als ik de oneindige oceaan van *rasa* beschrijf. Ik ben de dienaar van de Vaiṣṇava's en het opvolgen van hun opdracht is de belangrijkste plicht in mijn leven.

Vaikunṭha en Parabrahma zijn eeuwig en beschikken over diversiteit, anders zouden ze niet bestaan

“*Vaikunṭha-rasa* is eeuwig; het heeft geen begin en is oneindig. Op sommige plaatsen hebben de Upaniṣaden Parabrahma, of de Absolute Waarheid, als ongedifferentieerd (*nirviṣeṣa*) gekenschetst. In die gevallen dient men te weten, dat het type differentiatie, dat atoomdeeltjes van water, lucht en vuur in deze materiële wereld van elkaar scheidt, in Vaikuntha niet bestaat. Geen enkel vedisch geschrift onderwijst, dat Vaikuntha geen diversiteit kent. Existentie en differentiatie gaan altijd hand in hand. Alles dat bestaat, beschikt over onderscheidende kenmerken, waarmee het van andere objecten kan worden onderscheiden. Door te zeggen, dat een voorwerp geen kenmerken heeft, is zeggen, dat het niet bestaat. Als Parabrahma (God) geen eigenschappen zou hebben (*nirviṣeṣa*), hoe zou Hij dan kunnen worden onderscheiden van geschapen objecten of van de materiële wereld? Als we niet kunnen zeggen, dat Parabrahma verschillend is van geschapen objecten, zijn de Schepper en de wereld één. In dat geval zijn hoop, vertrouwen, angst, logica en alle vormen van kennis onbestaand.

Brahma vormt de begrenzing en bedekking van Vaikuṇṭha

“Om Vaikuṇṭha van de materiële wereld te kunnen onderscheiden is een onderscheidend kenmerk nodig. Hoewel Vaikuṇṭha een onverdeeld principe is, is het door goddelijk onderscheid gevarieerd. De wereld van Vaikuṇṭha is volkomen spiritueel en bevindt zich buiten materialiteit. Het ongedifferentieerde *nirviśeṣa brahma* wijst op de bedekking van Vaikuṇṭha, want daar, waar de materiële diversiteit eindigt, is een grens getrokken, voordat de [spirituele] diversiteit van Vaikuṇṭha begint.

Eeuwige variëteit bepaalt het verschil tussen Bhagavān en de gediversifieerde levende wezens

“Parabrahma en de bevrijde levende wezens wonen in Vaikuṇṭha. Door middel van diversiteit is de constitutionele gedaante (*svarūpa*) van Bhagavān daar eeuwigdurend gehuisvest en zijn de levende wezens eeuwigdurend in hun spirituele lichaam gesitueerd. Daar wordt door diversiteit voorkomen, dat levende wezens met elkaar één worden en het geeft hen niet de gelegenheid om op te gaan in Bhagavān en met Hem één te worden. Variëteit vestigt wederzijdse diversiteit, gezag en relatie; variëteit wordt niet beschouwd als een afzonderlijk principe van Bhagavān. De variëteit van Bhagavāns courage krijgt vorm als de Sudarśana-cakra (werpschijf), de primaire macht van Bhagavāns vermogen (*śakti*).

Diversificatie is het kenmerk van vermogen (śakti), dat uit drie aspecten bestaat: sandhinī, saṁvit en hlādinī

“Het onbevattelijke vermogen van Bhagavān (*acintya-śakti*) manifesteert de macht van diversificatie, die zowel de lichamen van Bhagavān als die van levende wezens genereert – samen met hun respectievelijke positie – alsmede het spirituele gebied, dat bestaat uit *bhāva*, bovenzinnelijk sentiment. De macht (*vikrama*) van het gediversifieerde vermogen (*śakti*) bestaat uit drie aspecten: *sandhinī-vikrama*, *saṁvit-vikrama* en *hlādinī-vikrama*. Het vermogen van *sandhinī* manifesteert het hele bestaan. Het bestaan van het lichaam, van de ontbinding, tijd, relativiteit, de elementen en alle andere wezensstaten komen voort uit *sandhinī*. De macht van *saṁvit* manifesteert alle relaties en stemmingen of gevoelens en de macht van *hlādinī* manifesteert alle *rasa*. Bestaan, relaties en stemmingen monden uit in *rasa*. Monisten, die niet in differentiatie geloven, kennen geen *rasa*, terwijl het leven van *rasa* juist variëteit is.

**Deze wereld is materieel en onzuiver, terwijl
Vaikuṇṭha spiritueel en zuiver is**

“Om dit samen te vatten en voor eens en altijd op te lossen, zeg ik het volgende. Vaikuṇṭha is spiritueel, het levend wezen is spiritueel, Bhagavan is spiritueel, de relaties in Vaikuṇṭha zijn spiritueel, de activiteiten daar zijn spiritueel en alles, dat men daar krijgt is spiritueel. Begrijpen jullie dat? Zoals de materiële wereld is samengesteld uit materie, zo is het spirituele gebied samengesteld uit spirituele substantie, of *cit-vastu*.

Wat is *cit*? Is het gevarieerde materie, subtiële materie, of het omgekeerde van materie? Het is geen van alle; *cit* is het archetypen van materie. Zoals *cit* zuiver is, zo is materie onzuiver.

Het woord *cit* wijst op ‘kennis verkregen door *samādhī*’, ‘de ziel’ en ‘het lichaam van de ziel’

“Als het woord *cit* (cognitie, gewaarzijn, of kennis) wordt genoemd, wordt het onmiddellijk vergeleken met [materiële] kennis. Hoe komt dat? Onze kennis komt voort uit materie, is *cit* dan ook materieel? Nee. Als in de ziel door middel van *samādhī* zuivere kennis wordt verkregen, kan kennis voortkomend uit *cit* worden geproefd. Het woord *cit* wijst niet alleen op de ziel. De zuivere gedaante van de ziel – dat wil zeggen, haar lichaam – is samengesteld uit *cit*. Het onbevattelijke vermogen van Bhagavān (*acintya-śakti*) manifesteert eeuwigdurend een aggregatie van het ingrediënt *cit*. In die substantie zijn componenten, zoals plaats, lichaam enzovoort in het gebied van Vaikuṇṭha eeuwigdurend manifest. De *ātmā* of ziel is een element (*tattva*) van Vaikuṇṭha en zo komt *ātmā* met zijn spirituele gedaante in deze wereld en reflecteert de elementen van deze materiële wereld. Dus de subtiliteit en bruikbaarheid van spirituele substantie (*cit-vastu*) zijn groter dan die van materie, subtiële materie, het materiële lichaam en de ongedifferentieerde inversie van materie.

Cit of bewustzijn bestaat in twee aspecten:

pratyag en parāga

“Cit of geest en *caitanya* of bewustzijn zijn één substantie. We dienen iets te weten over het woord *caitanya*. Het bestaat uit twee aspecten: *pratyag* en *parāga*. Het bewustzijn, dat ontwaakt, wanneer Vaiṣṇava's in *prema* zijn verzonken, is *pratyag-caitanya*, of innerlijk gewaarzijn. Wanneer deze absorbtie breekt en hun visie keert terug naar de materiële wereld, ontwaken ze in *parāga-caitanya* of extern bewustzijn, dat niet *cit* is, maar een schijn van *cit* (*cit-ābhāsa*).

“In de bevrijde staat bestaan we in onze oorspronkelijke spirituele gedaante, terwijl we in de geconditioneerde staat bestaan in een deels spirituele en deels materiële gedaante. In de bevrijde staat is *vaikuṇṭha-rasa* het object van onze dienstverlening (*sevyā-rasa*) en in de geconditioneerde staat is dat het object, waarnaar we op zoek zijn. We hebben de geperverteerde vorm van deze *sevyā-rasa* reeds besproken.

Een inleiding op de vijf stadia van rasa: śānta, dāsyā, sakhyā, vātsalya en madhura

“Alle spirituele objecten zijn verzadigd van *śānta-rasa*, kalme neutraliteit. In overeenstemming met verschillende relaties bestaat *rasa* uit vijf soorten, waarvan *śānta* de eerste is. Tot *śānta-rasa* behoren *bhāvas*, zoals rust aan de lotusvoeten van Bhagavān, verlossing van het lijden veroorzaakt door *māyā* (het begoochelende vermogen) en afkeer van alles behalve Bhagavān. Deze *rasa* ontwaakt, wanneer *brahma-vāda*, de filosofie van droog, ongedifferentieerd impersonalisme, is

beëindigd. Voorheen waren Sanaka, Sanātana, Sanandana en Sanat-kumāra impersonalisten. Later echter hebben ze de toevlucht tot Bhagavān aanvaard en raakten verzonken in *śānta-rasa*. In *śānta-rasa* zijn *sthāyī-bhāva*, *vibhāva*, *anubhāva* en *sañcāri-bhāva* aanwezig, maar in een sluimerende staat. In *śānta-rasa* blijft de *sthāyī-bhāva* voor altijd in de vorm van *rati* en neemt niet de vorm van *prema* aan, zelfs niet als deze zou worden gevoed.

“Als met goed geluk de *rasa* toeneemt, verschijnt *dāśya-rasa*, het tweede stadium van *rasa*. In dit stadium verschijnt in de relatie een diep gevoel van bezit (*mamatā*), die de emoties in die relatie voedt. In deze *dāśya-rasa* van dienaarschap wordt *rati*, die hier de *sthāyī-bhāva* is, verrijkt en ontwikkelt zich tot *prema*. Tegen die tijd wordt Bhagavān de enige meester van het levend wezen en het levend wezen wordt de eenpuntige dienaar van Bhagavān, aangezien de twee partijen een wederzijdse relatie hebben aanvaard.

“De derde *rasa* is *sakhyā-rasa* van vriendschap, waarin het permanente gevoel (*sthāyī-bhāva*) van liefde, of *rati*, zich voorbij *prema* ontwikkelt en het stadium van *praṇaya* of intieme, liefdevolle genegenheid bereikt. Dus dit wordt *rasa* in zijn geheel. De eerbied tussen meester en dienaar lost op en het vertrouwen wordt dieper.

“De vierde *rasa* is *vātsalya-rasa* van ouderlijke liefde. Hier overstijgt *rati prema* en *praṇaya* en wordt *sneha*. Het vertrouwen wordt sterker en stolt.

“De vijfde *rasa* is *madhura-rasa* van amoreuze liefde. In deze *rasa* ontwikkelt de *rati* van de *sthāyī-bhāva* zich voorbij de stadia van *prema*, *praṇaya* en *sneha* en neemt toe tot het

punt, waar het ofwel *māna* (gedeprimeerde woede), *bhāva*² of *mahābhāva*³ bereikt. In deze *rasa* neemt de kracht van vertrouwen toe tot het punt van wederzijdse eenheid in hart en ziel.

De sectoren van Vaikuṇṭha en hun respectievelijke rasas

“Deze vijf *rasas* zijn allemaal in Vaikuṇṭha aanwezig. Het buitengebied van Vaikuṇṭha is vol eerbied en ontzag (*aiśvarya*) en het binnengebied is vol beminnelijkheid (*mādhurya*). Bhagavān Nārāyaṇa-candra, die een uitgebreide deel-expansie van de complete Svayam Bhagavān is, resideert in de sector met *aiśvarya* en Bhagavān Kṛṣṇa-candra woont in de sector met *mādhurya*. Deze sector is verdeeld in twee gebieden, Goloka en Vṛndāvana. *Śānta* en *dāsyā* zijn voor altijd manifest in het gebied van *aiśvarya*, en *sakhya*, *vātsalya* en *madhura* zijn eeuwigdurend en schitterend gesitueerd in het gebied van *mādhurya*.

“Het levend wezen vindt respijt en krijgt zegen alleen in de *rasa*, waartoe hij van nature geneigd is.

ALDUS EINDIGT DE NEGENDE STRAAL

² *Bhāva* is een van de stadia in de ontwikkeling van *prema*. Deze *bhāva* mag niet worden verward met het achtste stadium van de klimrank van de ontwikkeling van toewijding, die vóór het stadium van *prema* komt. – Red.

³ *Mahābhāva* is het hoogste stadium in de ontwikkeling van *prema*. – Red.

Tiende Straal

Rati is de basis van rasa

PANĎITA BĀBĀJĪ VERVOLGDE, “RASA WORDT niet gewekt, zolang *sthāyī-bhāva*, *vibhāva*, *anubhāva* en *sañcāri-bhāva* niet met elkaar combineren.

“Het is van wezenlijk belang om eerst *sthāyī-bhāva* in ogenschouw te nemen. *Sthāyī-bhāva* is de overheersende *bhāva* in de verlichting van *rasa*. *Rati* is *sthāyī-bhāva*, want het wordt *rasa*, wanneer *rati* het vermogen krijgt om te worden geproefd. Dit gebeurt met de assistentie van *vibhāva*, *anubhāva* en *sañcāri-bhāva*, die op zichzelf nooit *rasa* kunnen worden. *Vibhāva* is de oorzaak van de verlichting van *rasa*, *anubhāva* is de daad van verlichting en *sañcāri-bhāva* geeft assistentie in die verlichting. Daarom is *rati* de basis van *rasa*, *vibhāva* de aanleiding, *anubhāva* de actie en *sañcāri-bhāva* de assistent. Deze bepaalde condities zijn hetzelfde in alle verschillende soorten *rasa* van *śānta*, *dāsyā*, *sakhyā*, *vātsalyā* en *madhura*.”

Drie symptomen van rati: het is vol bhāva, vol gretigheid en vol verlangen

“Wat is *rati*? Door te antwoorden “*sthāyī-bhāva*” zegt dat niets. *Rati* is een spiritueel gunstige staat van bewustzijn, die vol verlangen en uitbundigheid is en de primaire functie van de ziel vormt. De ziel zelf is bewustzijn en is daarom ontvankelijk en alert. Haar perceptie bestaat uit twee eigenschappen: contemplatief (*cintā-mayī*) en proefbaar (*rasa-mayī*). Als contemplatieve alertheid wordt gevoed, wordt ieder aspect van *jñāna* ten volle gewekt. Maar als waarneming wordt gekenmerkt door *rasa*, ontwaakt *rati*. Het kenmerk van *rati* is, dat het spiritueel gunstig en vol vreugde is en blijk geeft van het verlangen om zijn vererenswaardige Godheid te bereiken. Met andere woorden, *rati* gevoed door *rasa* wordt gekarakteriseerd door een vurig verlangen naar Bhagavān.

Het zaad van de poging naar rasa is rati, niet ruci

“*Rati* is de eerste spruit van de poging van de ziel om *rasa* te ontwikkelen. Sommigen zeggen, dat *ruci* (smaak) de spruit van die poging naar *rasa* is, maar dit is niet gebaseerd op realiteit, want de spruit van de poging van de ziel naar *jñāna* en *rasa* worden ook *ruci* genoemd. *Rati* is de spruit van de poging naar zuivere *rasa*, en beklemming (*vedanā*) is de spruit van de poging naar zuivere *jñāna*. *Rati* wordt gekend als de *sthāyī-bhāva* of het permanente sentiment, want *rasa* wordt verlicht, wanneer de diverse *bhāvas* hun toevlucht tot *rasa* nemen. In *vaikuṇṭha-rasa* is *sthāyī-bhāva* de inherente gehechtheid van de ziel, terwijl in *svargīya-rasa* *sthāyī-bhāva* gehechtheid in het

verstand is. Dat is de reden, waarom wereldse retorici het woord *rati* gebruiken om te wijzen op verlangens in het verstand. In *pārthiva-rasa* is *sthāyī-bhāva* de gehechtheid, die de zintuigen plezier geeft.

“De verborgen *rati* wordt manifest, wanneer de vijf relaties te beginnen met *śānta* en *dāśya* in een *bhāva* worden verenigd, dat resulteert in de achtereenvolgende verlichting van *prema*, *sneha*, *praṇaya*, *māna*, *rati*, *rāga*, *anurāga* en uiteindelijk *mahābhāva*. Wanneer *rati* wordt gevoed, wordt *prema* ook gevoed.

Het verschil tussen de twee typen drager (*ālambana*) in *vibhāva*: het object en de standplaats

“*Vibhāva* bestaat uit twee elementen: *ālambana* (de drager in wie *rati* wordt gestimuleerd) en *uddīpana* (de stimulus). *Ālambana* wordt verder verdeeld in twee elementen: de *āśraya* (de standplaats van genegenheid) en *viṣaya* (het object van genegenheid). De eigenaar van *rati* wordt *āśraya* genoemd en datgene, waarop de pogingen van *rati* zijn gericht, wordt de *viṣaya* genoemd.

Hoewel de verschillende typen *rasa* dezelfde basis hebben, zijn ze in sommige gevallen aanzienlijk verschillend. Śrī Nārāyaṇa is het voorbeeld van *rasa* in de stemming van rijkdom en vermogen (*aiśvarya*), terwijl Śrī Kṛṣṇa het voorbeeld is van *rasa* in de stemming van beminnelijkheid (*mādhurya*). Ik zal de amoreuze relatie (*śṛṅgāra-rasa*) als voorbeeld gebruiken. [In deze *rasa*] zijn Śrī Kṛṣṇa en Zijn toegewijden de *ālambana* (supporters). Śrī Kṛṣṇa is de *āśraya* van de *rati*, die Hij voor Zijn toegewijden heeft, en Zijn toegewijden zijn de *viṣaya* van

die *rati* voor Kṛṣṇa. Omgekeerd is Śrī Kṛṣṇa het object van de *rati*, die Zijn toegewijden voor Hem hebben, en Zijn toegewijden zijn de *āśraya* van die *rati*.

Uddipana – het tweede element van vibhāva

“De diverse kwaliteiten, waarover de *āśraya* en *viṣaya* beschikken, heten *uddipana* of stimuli. De aantrekkelijke kwaliteiten van de *viṣaya* zijn *uddipana*. De beminnelijke kwaliteiten van Śrī Kṛṣṇacandra, waar de levende wezens door worden gecharmeerd, zijn eindeloos en overgelijkbaar. Al deze kwaliteiten zijn stimuli voor de *rati* van het levend wezen. Op dezelfde manier wordt Śrī Kṛṣṇacandra aangetrokken door de kwaliteit van de toewijding van de toegewijde. Al deze kwaliteiten zijn stimuli voor de *rati* van Kṛṣṇa. Het gevoel van relatie, die *rati* manifesteert, is afhankelijk van *vibhāva*.

Śṛṅgāra-rasa bestaat in twee soorten : svakīya en pāraṁkīya

“In *śṛṅgāra-rasa*, de amoureuze relatie, is Śrī Kṛṣṇa de enige man en zijn al Zijn toegewijden vrouwelijk. Hij is de echtgenoot en zij zijn Zijn vrouwen. Het onderwerp *svakīya* (echtelijk) en *parakīya* (overspelig) is confidentieel en moet onder vier ogen aan de lotusvoeten van de *śikṣā-guru* (instructiegevend geestelijk leermeester) worden geleerd. Het zou voor degenen, die niet zijn gekwalificeerd, erg ongunstig zijn, als ik in een bijeenkomst als deze over deze onderwerpen zou spreken. Men kan geen hogere waarheden ontvangen, tenzij men zich op een hoger platform bevindt. Zoals de studie van we-

tenschappelijke literatuur geleidelijk hogere kennis doet ontwaken, zo leidt de studie van devotionele geschriften geleidelijk naar een hogere kwalificatie om vertrouwelijke waarheden te horen.

Men bevindt zich in de rasa waarvoor men gekwalificeerd is

“Degenen in *sānta-rasa* beven bij de gedachte om Bhagavān hun vriend te noemen. Degenen in *vātsalya-rasa* zouden zich lam schrikken, als ze Hem hun echtgenoot zouden noemen. Degenen, die hun geliefde Heer als getrouwde vrouw dienen, zijn volslagen ongekwalificeerd om tegengestelde gevoelens zoals jaloeerse woede (*māna*) te ontwikkelen. Alleen grote, *rasika* Vaiṣṇava’s, zoals Śrīla Jīva Gosvāmī, begrijpen de mate, waarin Śrī Kṛṣṇa ondergeschikt wordt aan Zijn toegewijden in overeenstemming met hun kwalificatie. Jullie zijn ook *rasika* toegewijden en daarom zal ik afzien van verdere bespreking van dit onderwerp. Ik zal me alleen richten tot de algemene basisprincipes van *rasa-tattva* en niet ingaan op meer subtiele zaken. Ik zal iets zeggen over Śrī Kṛṣṇa, die het gevoel van echtgenoot en minnaar aanneemt, en ik zal de drie typen toegewijden noemen: gehuwd, overspelig en gewoon. Jullie kunnen deze onderwerpen in hun geheel begrijpen door het boek *Śrī Ujjvala-nīlamaṇi* te bestuderen.

Āṅgika-anubhāvas en sāttvika-anubhāvas

“Allereerst bestaan *anubhāvas* uit twee soorten: degenen die zijn gerelateerd aan onderdelen van het lichaam (*āṅgika*) en

degenen gerelateerd aan de staat van zijn (*sāttvika*). Sommigen beschrijven *sāttvika* als een onafhankelijk onderdeel van *anubhāva*, maar in hoogste instantie is het één principe.

(1) Āṅika-anubhāvas bestaan in drie soorten:

1. *alaṅkāra* (ornamentaal) bestaat uit drie soorten:
 - 1.1. *aṅgaja-anubhāvas* voortgebracht door het lichaam, die wederom uit drie soorten bestaan:
 - 1.1.1. *bhāva*, de eerste transformatie van de *citta* of het hart
 - 1.1.2. *hāva*, gebaren
 - 1.1.3. *helā*, amoreus geflirt
 - 1.2. *ayatnaja-anubhāvas* (spontaan) bestaan uit zeven soorten
 - 1.2.1. *śobhā*, schoonheid
 - 1.2.2. *kānti*, luister
 - 1.2.3. *dīpti*, hoogst schitterende luister
 - 1.2.4. *mādhurya*, beminnelijkheid
 - 1.2.5. *pragalbhatā*, familiariteit
 - 1.2.6. *audārya*, grootmoedigheid
 - 1.2.7. *dhairya*, evenwichtigheid
 - 1.3. *svabhāva-anubhāvas* (die verschijnen volgens de eigen natuur) bestaan in tien soorten:
 - 1.3.1. *līlā*, het imiteren van de charmante kleding en activiteiten van de geliefde
 - 1.3.2. *vilāsa*, plezier
 - 1.3.3. *vicchitti*, zich simpel kleden zonder ornamenten

- 1.3.4. *vibhrama*, verwarring
 - 1.3.5. *kila-kiñcita*, verschijnen van conflicterende emoties vanwege vreugde
 - 1.3.6. *moṭṭāyita*, intens verlangen
 - 1.3.7. *kuṭṭamita*, oppervlakkige woede
 - 1.3.8. *virvoka*, gebrek aan respect
 - 1.3.9. *lalita*, tederheid
 - 1.3.10. *vikṛta*, uitdrukking gevend aan gevoelens in het hart
2. *Udbhāsvara-anubhāvas* (degenen die verdacht zijn) bestaan in vijf soorten:
- 2.1. *veśa-bhūṣā saithilya*, het openvallen van de kleding en het haar
 - 2.2. *gātra-moṭana*, lichamelijke deformaties
 - 2.3. *jṛmbhā*, geeuwen
 - 2.4. *ghrāṇakā phullatva*, opensperren van de neusvleugels
 - 2.5. *niśvāsa-praśvāsa*, diep zuchten
3. *Vācika-anubhāvas* (verbaal) bestaan in twaalf soorten:
- 3.1. *ālāpa*, vleierij
 - 3.2. *vilāpa*, verdrietige spraak
 - 3.3. *saṁlāpa*, conversatie
 - 3.4. *pralāpa*, betekenisloos gepraat
 - 3.5. *anulāpa*, repeterende spraak
 - 3.6. *upalāpa*, verschillende betekenissen op woorden toepassen
 - 3.7. *sandeśa*, het sturen van berichten
 - 3.8. *atideśa*, verklaren van eenheid in spraak
 - 3.9. *apadeśa*, zich indirect tot de onderhavige kwestie richten

3.10. *upadeśa*, instructie

3.11. *nirdeśa*, bekentenis

3.12. *vyapadeśa*, het hart openbaren door middel van een voorwendsel

(2) Sāttvika-anubhāvas bestaan uit acht soorten:

- 1) *stambha*, aan de grond genageld staan
- 2) *sveda*, transpireren
- 3) *romāñca*, kippenvel
- 4) *svara-bhaṅga*, stamelen van de stem
- 5) *vepathu*, beven
- 6) *vaivarṇa*, van kleur verschieten
- 7) *aśru*, huilen
- 8) *pralaya*, het verliezen van bewustzijn

Het verschil tussen āṅgika-anubhāvas en sāttvika-anubhāvas

Paṇḍita Bābājī vervolgde, “Er bestaat een zeer subtiel onderscheid tussen *aṅga* en *sattva*. Als je dit verschil niet kent, kun je de punten, die we zojuist hebben besproken, nooit goed begrijpen. Het hart (*citta*) heerst over alle onderdelen (*aṅgas*) van het lichaam en de veranderingen, die het lichaam ondergaat, heten *sattva*. Hoewel de *bhāvas*, die in het hart verrijzen, door de ledematen heen dringen, worden ze *sāttvika-vikāras* genoemd vanwege de plaats, waar ze vandaan komen. *Bhāvas*, die betrekking hebben op *aṅgas*, verschijnen in ieder lichaamsdeel. *Sāttvika-vikāras* worden duidelijk in de *sattva* of de modulaties van het hart, terwijl *āṅgika-vikāras*, de transformaties van lichaamsdelen, voortkomen uit *bhāvas* in het

lichaam. Dit onderscheid is uiterst subtiel en het kost tijd om dit te begrijpen.

Drieëndertig sañcārī-bhāvas

“We moeten weten, dat *anubhāva* een primair component van *rasa* is, evenals *sthāyī-bhāva*, *vibhāva* en *sañcārī-bhāva*. Er zijn drieëndertig *sañcārī-bhāvas*.

- 1) *nirveda*, onverschilligheid
- 2) *viṣāda*, wanhoop
- 3) *dainya*, nederigheid
- 4) *glāni*, fysieke en mentale zwakte
- 5) *śrama*, vermoeidheid
- 6) *mada*, bedwelming
- 7) *garva*, trots
- 8) *śaṅkā*, argwaan
- 9) *trāsa*, angst
- 10) *āvega*, opwinding
- 11) *unmāda*, waanzin
- 12) *apasmāra*, verwarring of mentale afwezigheid
- 13) *vyādhi*, ziekte
- 14) *moha*, flauwvallen of begoocheling
- 15) *mṛti*, dood
- 16) *ālasya*, luiheid
- 17) *jāḍya*, stilstand
- 18) *vṛīḍā*, verlegenheid
- 19) *avahittha*, verhullen van emoties
- 20) *smṛti*, herinnering
- 21) *vitarka*, beraadslaging of redenering

- 22) *cintā*, bezorgheid
- 23) *mati*, besluitvaardigheid of wijsheid
- 24) *dhṛti*, standvastigheid
- 25) *harṣa*, vreugde
- 26) *autsukya*, hevig verlangen
- 27) *augrya*, felheid
- 28) *āmarṣa*, ongeduld en verontwaardiging
- 29) *asūyā*, afgunst
- 30) *cāpalya*, rusteloosheid
- 31) *nidra*, slaap
- 32) *supti*, diepe slaap
- 33) *prabodha*, waakzaamheid

Vyabhicārī-bhāvas

“Deze *sañcārī-bhāvas* worden ook *vyabhicārī-bhāvas* genoemd en ze voeden de *rati* of de *sthāyī-bhāva*. Als we *sthāyī-bhāva* met een oceaan vergelijken, zijn *sañcārī-bhāvas* golven. Zoals golven soms snel oprijzen en maken, dat de oceaan hoger wordt, zo zorgen de *sañcārī-bhāvas*, dat de *rasa-sādhaka* oprijst en wegzinkt in een telkens nieuwe, telkens uitbreidende oceaan van *rasa*. Omdat deze gevoelens in het bijzonder naar de *sthāyī-bhāva* toesnellen, worden ze *vyabhicārī*, vergankelijk of vluchtig, genoemd.

Sañcārī-bhāvas voeden rati

“*Sañcārī-bhāvas* zijn een speciaal soort *bhāvas*, die zich in het hart (*citta*) bevinden. Deze drieëndertig *bhāvas* verschijnen van nature in het hart en alleen wanneer ze rusten in Śrī Kṛ-

ṣṇa in *śṛṅgāra-rasa*, worden ze *sañcāri-bhāvas* in *śṛṅgāra-rasa*. Deze groep *bhāvas* wordt geaccentueerd door concurrerende *bhāvas*; het is niet zo, dat alle *bhāvas* tegelijkertijd actief zijn. *Sañcāri-bhāvas* verschijnen volgens het tijdstip en de activiteit van de *rasa*, die plaats heeft. Soms is de *sañcāri-bhāva* onverschilligheid en soms is het bedwelming. Een andere keer is het gemakzucht of waakzaamheid. Soms is het wanhoop, soms vreugde, soms begoocheling en soms helderheid. Hoe zou *rati* kunnen worden gevoed zonder deze *sañcāri-bhāvas*?

Rati wordt prema wanneer het zijn toevlucht neemt tot een bepaalde relatie

“Je kunt het op de volgende manier zien. *Rati* in de vorm van *sthāyī-bhāva* lijkt op een held; *vibhāva* gekenmerkt door relaties is zijn troon; de activiteiten van *anubhāva* vormen de macht van de held en *sañcāri-bhāvas* zijn zijn soldaten. De verschillen tussen de vijf soorten *rasa* manifesteren zich vanwege verschillende soorten relatie. *Rati* is de ondeelbare basis van *rasa-tattva*. Wanneer het op zichzelf staat, is het *rati*, en wanneer een relatie wordt gevormd, is het *prema*. Wanneer *rati* zijn toevlucht zoekt in een bepaalde relatie en zich ontwikkelt volgens de verkregen *vibhāva* (stimuli), transformeert deze zich in iedere willekeurige *prema*, die zich in de bescherming van de *rasa* van die relatie bevindt. In de mate, waarin die *rasa* zich ontwikkelt, verwijdt de beoefenaar zich van andere *rasas*. De *rasa*, waarin de beoefenaar zich vooruitgang ziet maken, is gunstig en voor hem de beste. Dit is een beraadslaging over de constitutionele aard van *rasa-tattva*.

Een onpartijdig overzicht van de volgorde van rasa en een overweging van *śānta-rasa*

“In een onpartijdig perspectief kunnen we de gradaties van *rasa* beschouwen. *Dāśya* is bovengeschild aan *śānta*, *sakhya* is bovengeschild aan *dāśya*, *vātsalya* is bovengeschild aan *sakhya* en *madhura-rasa* is bovengeschild aan *vātsalya-rasa*. In *śānta-rasa* blijft *rati* op zichzelf staan; *vibhāva*, *anubhāva* en *sañcāri-bhāva* worden niet manifest. In deze conditie wordt de beoefenaar in transcendentie geplaatst, nadat hij de materiële energie heeft verzaakt, en wordt praktisch ongedifferentieerd, zoals onzichtbare materie. Ofschoon dit één soort bevrijding betreft, is het niet de vrucht van bevrijding. De niet te onderscheiden *rati* van *śānta-rasa* is als een lotus in de lucht volslagen substantieeloos. Voor gevorderde beoefenaren is een dergelijke *rati* infaam. Hoezeer de aanhangers van het onpersoonlijke aspect van Bhagavān deze positie ook kunnen verheerlijken, Vaiṣṇava’s weten, dat het een ervaring is, zoals die in de baarmoeder.

Een beschouwing van *dāśya*-, *sakhya*-, *vātsalya*- en *madhura-rasas*

“Wanneer *rati* zich verenigt met *vibhāva*, geeft het aanleiding tot *dāśya-rasa*, die in twee vormen bestaat: *siddhā-dāśyaunnati-garbha-dāśya*. *Siddhā-dāśya* is beperkt tot *dāśya-rasa*, terwijl *unnati-garbha-dāśya* de zaden van *sakhya*-, *vātsalya*- en *madhura-rasas* in zich draagt.

“Op die manier bestaat ook *sakhya* in twee soorten: *siddhā-sakhya* en *unnati-garbha-sakhya*. *Rati*, *prema* en aanhankelijk-

ke liefde (*praṇaya*) zijn in *siddhā-sakhyā* aanwezig. *Unnati-garbha-sakhyā* draagt de zaden in zich van ouderlijke en amoureuze gevoelens.

“*Vātsalya* is altijd perfect en mondt nooit uit in een andere *rasa*. Wanneer [*unnati-garbha*-] *sakhyā-rasa* wordt gevoed, wordt het ofwel *vātsalya-rasa* of *madhura-rasa*. Hoewel *vātsalya-rasa* in zeker opzicht het hoogtepunt is, blijft het ondergeschikt aan *madhura-rasa*. In *madhura-rasa* zijn geen grenzen aan *praṇaya*, *māna*, *sneha* en de andere stadia van *prema*; *madhura-rasa* is volkomen onafhankelijk.

Rasa-tattva wordt gerealiseerd door het te ervaren in de associatie van śrī gurudeva

“O uiterst genadevolle Vaiṣṇava’s! Ik heb in het kort gesproken over *rasa-tattva*. Dit onderwerp kan niet verder worden uitgelegd door woorden alleen. *Rasa* is bedoeld om te worden geproefd. Niemand kan het kennen door er eenvoudig over te horen. Jullie kennen allemaal het gevoel, dat oprijst, wanneer zuivere *rasa* wordt geproefd; dit kan nooit door middel van woorden worden geopenbaard. Als iemand van ons geen *rasa-tattva* heeft geproefd, is het zijn plicht om zijn toevlucht te nemen tot een geschikte *guru*, *rasa* in vertrouwen te proeven en al deze lessen te realiseren. Meer kan ik hierover niet zeggen. Met het aanbieden van onbeperkte eerbied aan de lotusvoeten van de Vaiṣṇava’s sluit ik hier de lezing af.”

Ānanda Bābū en Narena Bābū krijgen de status van Vaiṣṇava

Overgelukkig met de ambrozijnen woorden van Paṇḍita Bābāji brulden de Vaiṣṇava's, "*Sādhu! Sādhu!*" en keerden terug naar hun eigen verblijf.

De toespraak van de eerbiedwaardige Paṇḍita Bābāji inspireerde Ānanda Bābū en Narena Bābū tot een aanzienlijke dorst naar *rasa* en daarom namen de twee hun toevlucht tot de lotusvoeten van Yogī Bābāji om hiervoor instructies te krijgen. Omdat hetgeen ze van *śrī gurudeva* ontvingen uiterst vertrouwelijk was, konden ze het niet uiterlijk tonen. Het noodlot bepaalde, dat Mallika Mahāśaya duidelijk bekwaam werd in [zijn studie van] de geschriften over *yoga*, maar niets van *rasa-tattva* begreep.

ALDUS EINDIGT DE TIENDE STRAAL

Glossarium

aiśvarya – (1) rijkdom, schittering, majesteit of suprematie; (2) toewijding aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods doordrenkt van ontzag en eerbied.

Ārya – een deugdzaam volgeling van de vedische cultuur.

āśrama – een gezamenlijk onderkomen gevestigd om spirituele praktijken te faciliteren.

bhajana – transcendente dienstverlening uitgevoerd door middel van spirituele praktijken.

bhakti – liefdevolle toegewijde dienst uitgevoerd aan Bhagavān, de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods.

bhāva – (1) spirituele emoties, liefde of sentimenten; (2) het eerste stadium van perfectie in toewijding (*bhāva-bhakti*), ook bekend als *rati*.

brahma – de onpersoonlijke, alomtegenwoordige eenheid zonder eigenschappen en vorm; beschreven als de uitstraling van de teennagels van Śrī Kṛṣṇa.

brāhmaïsme – een reformatorische hindoebeweging en monotheïstische religie gesticht in de 19de eeuw door Rājā Rāma-mohana Rāya. De filosofie van deze beweging was doordrenkt met rationalisme en een modern wetenschappelijk benadering.

darśana – ontmoeting, bezoek of bezichtiging, vooral van een verheven Vaiṣṇava, het godsbeeld of een heilige plaats.

dhotī – een traditioneel kledingstuk van vier meter lengte gedragen door Indiase mannen.

harināma – de heilige naam van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods; de *maha-mantra*.

japa-mālā – een rozenkrans, waarop *japa*, het uitspreken van de *mahā-mantra*, wordt uitgevoerd.

jīva – een levend wezen; een ziel.

jñāna – (1) kennis in het algemeen; (2) het cultiveren van de kennis van het onpersoonlijk *brahma*, waarvan het doel onpersoonlijke bevrijding is.

karma – (1) iedere actie uitgevoerd in het materiële bestaan; (2) het cultiveren van ritualistische activiteiten voorgeschreven in de Veda's.

kīrtana – met voorzang en antwoord zingen van de namen, gedaanten, kwaliteiten en/of het spel van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods.

kuñja – een loofhut in het bos of een andere schaduwrijke schuilplaats, die dikwijls wordt gebruikt als woning.

mādhurya – (1) zoetheid; (2) toewijding aan Śrī Kṛṣṇa, welke is verzadigd van lieflijkheid en intimiteit.

mahā-mantra – ‘de grote *mantra*’, die bestaat uit de belangrijkste namen van Bhagavān Śrī Kṛṣṇa – *hare kṛṣṇa hare kṛṣṇa kṛṣṇa kṛṣṇa hare hare / hare rāma hare rāma rāma rāma hare hare*.

mleccha – iemand die zich niet conformeert aan de vedische sociale en religieuze gebruiken.

Parameśvara – de Allerhoogste Bestuurder.

prasādam – (1) genade; (2) geheiligd voedsel, dat is geofferd aan Bhagavān Śrī Kṛṣṇa.

pratyāhāra – de vijfde trede in *aṣṭāṅga-yoga*, waarbij de aandacht van de zintuigen van hun respectievelijke zintuigobjecten wordt weggenomen, waarna ze in de zetel van het bewustzijn worden geplaatst.

prema – transcendente, goddelijke liefde voor de Allerhoogste Persoon, het hoogste doel van de beoefening van *bhakti*.

rāga – sterke aantrekking of hartstocht; (2) het eerste stadium van perfectie in toewijding, dat ook *bhāva* wordt genoemd.

rasa – (1) letterlijk, ‘sap’ of ‘vloeibare smaak’. Dit verwijst naar de smaak in iedere ervaring. In de context van *bhakti* verwijst het naar de zegenrijke ervaring aangetroffen in de volop bloeiende relatie met de Allerhoogste Persoon.

sādhana – spirituele praktijk of beoefening.

samādhi – een diepe meditatieve trance, waarin de zuivere intelligentie honderd procent wordt geabsorbeerd door het meditatie-object.

tantra – (1) een klasse vedische literatuur, die handelt over mystiek en spirituele praktijk; (2) het aanhangen van de doctrines en principes beschreven in die teksten.

tattva – waarheid, realiteit, filosofisch principe. Bijvoorbeeld, *bhakti-tattva* zou worden gedefinieerd als ‘de principiële waarheid van toewijding aan Bhagavān’.

tilaka – een teken met klei aangebracht op het voorhoofd en andere delen van het lichaam, dat duidt op navolging van een bepaalde filosofische doctrine.

tulasī – een heilige plant, die zeer dierbaar is aan Bhagavān Śrī Kṛṣṇa en waarvan de bloemen en blaadjes door de volgelingen van *bhakti* in eredienst worden gebruikt. Het hout van de *tulasī*-plant wordt gebruikt voor het maken van *japa-mālās* en halskralen.

Vaikuṇṭha – het spirituele gebied, dat volkomen verstoken is van iedere zweem van materialiteit.

vaiṣṇavisme – de *vaiṣṇava* religie, die wordt gekenmerkt door toewijding aan Śrī Kṛṣṇa of een van Zijn incarnaties.

vikrama – macht.

vṛtti – tendens, neiging. Bijvoorbeeld, *sevā-vṛtti* zou worden gedefinieerd als ‘de neiging om te dienen’.

Centra & Contacten Wereldwijd

www.purebhakti.com/contact-us/centers-mainmenu-60.html

INDIA

Mathura: *Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital), Email: mathuramath@gmail.com • **New Delhi:** *Shri Raman-vihari Gaudiya Math* – Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park), Tel: 9810192540; *Karol Bagh Centre:* Rohini-nandana dasa, 9A/39 Channa Market, WEA, Karol Bagh, Tel: 9810398406, 9810636370, Email: purebhakti.kb@gmail.com • **Vrindavan:** *Shri Rupa-Sanatana Gaudiya Math* – Dan Gali, U.P. Tel: 09760952435; *Gopinath Bhavan* – Parikrama Marga (next to Imli-tala), Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P., Email: vasantidasi@gmail.com • **Puri:** *Jay Shri Damodar Gaudiya Math* – Sea Palace, Chakratirtha Road. Tel: 06752-223375 • **Bangalore:** *Shri Madan Mohan Gaudiya Math* – 245/1 29th Cross, Kaggadasa pura Balaji layout, Bangalore-93, Tel: 089044277754, Email: bvvaikhana@gmail.com; *Shri Ranganath Gaudiya Math* – Hesaraghatta, Bangalore, Tel: 09379447895, 07829378386 • **Faridabad:** *Shri Radha Madhav Gaudiya Math* – 293, Sector-14, Hariyana, Tel: 09911283869 • **Navadvipa:** *Shri Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Kolerdanga Lane, Nadiya, Bengal, Tel: 09153125442

AUSTRALIA

Garden Ashram – Akhileshvari dasi, Tel: 612 66795916, Email: akhileshvari.dasi@gmail.com • *Shri Gaura Narayan Gaudiya Math* – Brisbane, Queensland, Tel: +61 403 993 746, Email: bhaktibrisbane2010@gmail.com

CHINA / HONG KONG

15A, Hillview Court, 30 Hillwood Road, Tsim Sha Tsui, Kowloon, Tel: +85223774603

UNITED KINGDOM & IRELAND

Birmingham: *Shri Gour Govinda Gaudiya Math* – 9 Clarence Road, Handsworth, Birmingham, B21 0ED, U. K., Tel: (44) 121551-7729, Email: bvashram108@gmail.com • **London:** *Shri Gangamata Gaudiya Math* – 631 Forest Road, E17 4NE London, Tel: 02080578406, Email: gangamatas@hotmail.com • **Galway:** *Family Centre* – Tel: 353 85-1548200, Email: jagannathchild@gmail.com

USA

Gaudiya Vedanta Publications Offices – Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: orders@bhaktiprojects.org • **Alachua:** *Shri Shri Radha-Govinda Mandir* – Tel: (1) 386-462-2682. Email: yourbvgi@gmail.com, Website: www.bvgi.org • **Houston:** *Shri Govindaji Gaudiya Math* – Tel: (1) 281-650-8689. Email: info@sggm.org, Website: www.sggm.org

Websites

Gauḍīya Vedānta Publications (GVP)

De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad Bhaktivedana Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opnamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad Bhaktivedana Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met **connectwithussoon@gmail.com**

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:

www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

Arcana-dīpikā
Śrī Bhajana-rahasya
Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu
Bhakti-rasāyana
Bhakti-tattva-viveka
Śrī Brahma-saṁhitā
Essence of the Bhagavad-gītā
Five Essential Essays
Going Beyond Vaiṣṇava
Harmony
Jaiva-dharma
Letters From America
Śrī Maṇḍa-śikṣā
My Śikṣā-guru and Priya-bandhu
Pinnacle of Devotion
Śrī Prabandhāvalī
Secret Truths of the Bhāgavatam
Secrets of the Undiscovered Self
Śiva-tattva
Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta
Śrī Dāmodarāṣṭakam
Śrī Gauḍīya Gīti-guccha
Śrī Gīta-govinda
Śrī Gopī-gīta
Śrī Harināma Mahā-mantra
Śrīmad Bhagavad-gītā

Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya
Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā
Śrī Prema-samputa
Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā
Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ
Śrī Śikṣāṣṭaka
Śrī Upadeśāmṛta
Śrī Vraja-maṇḍala Parikramā
Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda
Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – His Life and Teachings
The Distinctive Contribution of Śrīla Rūpa Gosvāmī
The Essence of All Advice
The Gift of Śrī Caitanya Mahāprabhu
The Journey of the Soul
The Nectar of Govinda-līlā
The Origin of Ratha-yātrā
The Way of Love
Utkalikā-vallarī
Vaiṣṇava-siddhānta-mālā
Veṇu-gīta
Walking with a Saint
Rays of the Harmonist (periodical)

Nederlandse publicaties

van **Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja**

vertaald en uitgegeven door Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

<https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

<i>Bhagavad-gītā</i>	<i>Prabandha Pañcakam</i>
<i>Bhāgavata-rahasya</i>	<i>Prabandhavalī</i>
<i>Bhajana-rahasya</i>	<i>Prema-pradīpa</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Prema-samputa</i>
<i>Boterdief</i>	<i>Reis van de ziel</i>
<i>Camatkāra-candrikā</i>	<i>Rāga-vartma-candrikā</i>
<i>Essentie van Bhagavad-gītā</i>	<i>Rāmānanda Rāya Saṁvāda</i>
<i>Geheimen van Bhajana</i>	<i>Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Geheimen van het onontdekte Zelf</i>	<i>Śiva-tattva</i>
<i>Geluk in het paradijs der dwazen</i>	<i>Śrī Rādhā</i>
<i>Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu</i>	<i>Śrī Rūpa Gosvāmī's bijdrage</i>
<i>Gīta-govinda</i>	<i>Summum van toewijding</i>
<i>Gopi-gīta</i>	<i>Ujjvala-nīlāmaṇi-kiraṇa</i>
<i>Hari-kathāmṛta</i>	<i>Upadeśamṛta</i>
<i>Jagannātha Ratha-yātrā</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Jaiva-dharma</i>	<i>Veṇu Gīta</i>
<i>Mādhurya-kādambinī</i>	<i>Verborgen pad van devotie</i>
<i>Maharṣi Durvāsā</i>	<i>Voorbij Nirvāṇa</i>
<i>Manah-śikṣā</i>	<i>Ware sentimenten van de ziel</i>
<i>Nitya-dharma</i>	<i>Wijze van Liefhebben</i>

